

కర్నాటక ప్రభుత్వం

తెలుగు మంజరి

ప్రథమ భాష - తెలుగు
Telugu First Language

10

భాగం - 1

పదవ తరగతి
Tenth Standard

పరిష్కృత ప్రతి
(Revised)

KARNATAKA TEXTBOOK SOCIETY (R.)

6th Cross, Malleshwaram,
Bengaluru-560 003.

Preface

The Textbook Society, Karnataka has been engaged in producing new textbooks according to the new syllabi which in turn are designed on NCF – 2005 since June 2010. Textbooks are prepared in 12 languages; seven of them serve as the media of instruction. From standard 1 to 4 there is the EVS, mathematics and 5th to 10th there are three core subjects namely mathematics, science and social science.

NCF – 2005 has a number of special features and they are:

- connecting knowledge to life activities
- learning to shift from rote methods
- enriching the curriculum beyond textbooks
- learning experiences for the construction of knowledge
- making examinations flexible and integrating them with classroom experiences
- caring concerns within the democratic policy of the country
- making education relevant to the present and future needs.
- softening the subject boundaries- integrated knowledge and the joy of learning.
- the child is the constructor of knowledge

The new books are produced based on three fundamental approaches namely- Constructive approach, Spiral approach and Integrated approach

The learner is encouraged to think, engage in activities, master skills and competencies. The materials presented in these books are integrated with values. The new books are not examination oriented in their nature. On the other hand they help the learner in the all round development of his/her personality, thus help him/her become a healthy member of a healthy society and a productive citizen of this great country, India.

The most important objectives of teaching language are listening, speaking, reading, writing and reference work. These skills have been given a lot of importance in all the language textbooks. Along with the inculcation of these skills, fundamental grammar, opportunities for learners to appreciate beauty and imbibe universal life values have been integrated in language textbooks. When learners master these competencies, they would stop studying textbooks for the sake of passing examinations. In order to help learners master these competencies, a number of paired and group activities, assignments and project work have been included in the textbooks. It is expected that these activities would help learner master communicative skills. Ultimately, it is expected that students master the art of learning to learn and make use of these competencies in real life. Textbooks for students X have a special significance. As any other new textbook they help learners' master skills and competencies and at the same time there is going to be a public examination based on them.

The Textbook Society expresses grateful thanks to the chairpersons, writers, scrutinisers, artists, staff of DIETs and CTEs and the members of the Editorial Board and printers in helping the Text Book Society in producing these textbooks. A few works of some writers and poets have been included in these textbooks. The textbook society is extremely grateful to them for giving their consent for the inclusion of these pieces in the textbooks.

Nagendra Kumar
Managing Director
Karnataka Textbook Society®
Bengaluru, Karnataka

Prof G S Mudambadithaya
Coordinator
Curriculum Revision and
Textbook Preparation
Karnataka Textbook Society
Bengaluru, Karnataka

Text Book Committee

Chairman

Dr. G.S. Mohan, Professor & Chairman (Retired) Dept. of Telugu, Bangalore University, Bengaluru- 560056

Members.

1. **Smt. G. Sasikala**, Retired S.G.L in Telugu, K.G.F First Grade College, Oorgaum, K.G.F - 563120
2. **Dr. K. Surendrababu**, Retired S.G.L. in Telugu, Smt A.S.M College for women, Ballari.
3. **Dr. A. Lakshminarayana**, Retired S.G.L in Telugu, Wardlaw PU College Ballari-4
4. **Dr. S. Madhavaraju**, Retired Telugu Pandit, Gottipati Venkaratnam High School, Vidyanagar, Gangavathi
5. **Sri C. Nagesam**, Retired Telugu Pandit, R.B.A.N.M.S. High School Main, Bengaluru-560042

Scrutiniser

Dr. P.R. Harinath, Senior Lecturer in Telugu, Regional Institute of Education, Manasa Gangothri, Mysuru-570006.

Chief Co-Ordinator

Prof G.S. Mudambadithaya, Curriculum Revision and Text Book Preparation, Text Book Society, Bengaluru

Chief Advisors

Sri Nagendra Kumar, Managing Director, Karnataka Text Book society, Bengaluru.

Sri Panduranga, Deputy Director (in charge), Karnataka Text Book Society, Bengaluru.

Programme Co-ordinator

Smt. Chandrakala, Asst Director, Karnataka Text Book Society, Bengaluru.

ముందుమాట

జాతీయ పాఠ్య ప్రణాళిక చట్రం 2005 లోని సూచనలకు అనుగుణంగా కర్నాటక రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కర్నాటక రాష్ట్ర పాఠ్యప్రణాళికను పరిష్కరించింది. దీనిని అవగాహన చేసుకొని తదనుగుణంగా పాఠ్యాంశాలను ఎంపిక చేసుకొని 10వ తరగతి ప్రథమ భాష తెలుగు పాఠ్యపుస్తకాన్ని తయారు చేయడం జరిగింది.

ప్రతి పాఠంలోనూ రాసినవారి పరిచయం, ఉద్దేశం, అవసరమైన పూర్వాపర వివరణ, క్రొత్తపదాలకు అర్థాలు, అవసరమైన భాషాభ్యాసాలను చేర్చడం ద్వారా నిర్దిష్ట పాఠ్యాంశాన్ని సమర్థవంతంగా గ్రహించడానికి అనుకూలంగా కూర్చబడింది. పరిసరం మరియు నైతిక విలువల అవగాహనకై విశేష ప్రాధాన్యం ఇవ్వబడింది. అభ్యసనం ఆహ్లాదకరంగా ఉండేవిధంగా రూపొందించబడి ఆధునికతతో పాటు మూలసాహిత్యంలోని సొగసును నిలుపుకొంటూ శ్రేణీకృత అభ్యసనానికి అనువుగా తయారుచేయబడింది. సమాజంలో శాంతికి భంగం కలుగకుండా ఉండేవిధంగా ఈ పాఠ్యవస్తురచనలో విశేషమైన జాగరూకత వహింపబడింది. జాతీయ విలువల్ని, జాతీయ భావ సమైక్యతకు సంబంధించిన అంశాలను పాఠ్యాంశాలుగా తీసుకోవడం జరిగింది. సరళశైలినుండి సంక్లిష్టశైలికి పాఠాలను కూర్చడమైంది. వ్యాకరణాంశాలను, ఛందస్సును, పాఠ్యపుస్తకం చివర్లో పొందుపరచడం జరిగింది.

ఈ పాఠ్యపుస్తకం విద్యార్థుల్లో భాషా సాహిత్యాలమీద అవగాహనను, ఆసక్తిని కల్గిస్తుందని మా విశ్వాసం. ఈ మా కృషిని అధ్యాపకులు సహృదయతతో స్వీకరించాల్సిందిగా కోరుతూ విలువైన సలహాలను అహ్వనిస్తున్నాం.

ఈ పాఠ్యపుస్తకాన్ని రచించడంలో సహకారాన్ని అందించిన రచనా సమితి సభ్యులందరికీ హృత్పూర్వక కృతజ్ఞతలు.

ఈ పాఠ్యపుస్తక రచనా సమితివారికి తమ సహాయ సహకారాలను అందించిన కర్నాటక పాఠ్యపుస్తక సమితి(రి.) సంయోజకులు ప్రొ. జి.ఎస్.ముడంబడిత్తాయగారికి, వ్యవస్థాపక నిర్దేశకులు శ్రీ.వై.టి. గురుమూర్తి గారికి, సహనిర్దేశకులు శ్రీ బెళ్ళశెట్టి గారికి, సహాయక నిర్దేశకులు శ్రీమతి చంద్రకళగారికి, పరిశీలకులు డా.పి.అర్. హరినాథ్గారికి కృతజ్ఞతాంజలులు.

అచార్య జి.ఎస్.మోహన్
అధ్యక్షులు
పాఠ్యపుస్తక రచనా సమితి.

ಪರಿಷ್ಕರಣೆ ಕುರಿತು

ಒಂದರಿಂದ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯವರೂ ಅರ್ಥಸಚಿವರೂ ಆಗಿರುವ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ 2014-15 ರ ಬಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ತಜ್ಞರ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸುವ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿದರು. ತಜ್ಞರು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಮೂಲ ಆಶಯವನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು: “ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯ, ನೈತಿಕಮೌಲ್ಯಗಳು, ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಿಕಸನ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮತ್ತು ವೈಚಾರಿಕ ಮನೋಭಾವ, ಜಾತ್ಯತೀತತೆ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬದ್ಧತೆಗಳಿಗೆ ಅನುವಾಗುವಂತೆ ತಜ್ಞರ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಪುನರ್ ರಚಿಸಲಾಗುವುದು” - ಇದು ಬಜೆಟ್ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಸಾದರಪಡಿಸಿದ ಆಶಯ.

ಆನಂತರ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯು ಒಂದರಿಂದ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗಿನ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗಾಗಿ 27 ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ದಿನಾಂಕ: 24.11.2014 ರಂದು ಆದೇಶಹೊರಡಿಸಿತು. ಈ ಸಮಿತಿಗಳು ವಿಷಯವಾರು ಮತ್ತು ತರಗತಿವಾರು ಮಾನದಂಡಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ರಚಿತವಾದವು. ವಿವಿಧ ಪಠ್ಯವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತಜ್ಞರು, ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಈ ಸಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಲಿಖಿತವಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಅನೇಕ ಆಕ್ಷೇಪಗಳು ಮತ್ತು ವಿಷ್ಲೇಷಣೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ತಪ್ಪು ಒಪ್ಪುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವ ಹೊಣೆಹೊತ್ತ ಈ ಸಮಿತಿಗಳಿಗೆ ‘ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯವಸ್ತುವನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ನಂತರ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವ’ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು 24.11.2014ರ ಆದೇಶದಲ್ಲೇ ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು. ಆನಂತರ 19.09.2015 ರಂದು ಹೊಸ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿ ‘ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪುನರ್ ರಚಿಸುವ’ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಸಮಗ್ರ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೊಂಡ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು 2016-17 ರ ಬದಲು 2017-18ನೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದೆಂದು ಇದೇ ಆದೇಶದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಯಿತು.

ಅನೇಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೂ ಸಂಘಟನೆಗಳೂ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಮಾಹಿತಿದೋಷ, ಆಶಯದೋಷಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವರಿಗೆ, ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರು. ಅವುಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಸಮಿತಿಗಳಾಚೆಗೆ ಅನೇಕ ಸಂವಾದಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ಅಧ್ಯಾಪಕರ ಸಂಘಗಳ ಜೊತೆ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಅಧ್ಯಾಪಕರಿಗೆ ಕಳಿಸಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ವಿಷಯಪರಿವೀಕ್ಷಕರು ಮತ್ತು ಡಯಟ್ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಭೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕ ಅಭಿಮತಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ. ವಿಜ್ಞಾನ, ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನ, ಗಣಿತ, ಭಾಷೆ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತಜ್ಞರಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಆನಂತರ ಸಭೆ ನಡೆಸಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಪಡೆದ ಅರಿವಿನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಕಡೆ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಕೇಂದ್ರೀಯ ಶಾಲಾ (N.C.E.R.T) ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಜೊತೆ ರಾಜ್ಯದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ವಿಜ್ಞಾನ, ಗಣಿತ ಮತ್ತು ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತಜ್ಞರ ಮೂರು ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಸಮಿತಿಗಳು ನೀಡಿದ ತೌಲನಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ರಾಜ್ಯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೇಂದ್ರೀಯ ಶಾಲಾ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಿಗಿಂತ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟ ಕಡಿಮೆಯಾಗದಂತೆ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಆಂಧ್ರ, ತಮಿಳುನಾಡು, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಜೊತೆ ನಮ್ಮ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ಪಷ್ಟನೆಯನ್ನು ನೀಡಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ಸಮಿತಿಗಳು ಮಾಡಿರುವುದು ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯೇ ಹೊರತು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಸಮಗ್ರ ರಚನೆಯಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗಾಗಲೇ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಧಕ್ಕೆಯುಂಟುಮಾಡಿಲ್ಲ. ಲಿಂಗತ್ವ ಸಮಾನತೆ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮಗ್ರತೆ, ಸಮಾನತೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಹೀಗೆ ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವಾಗ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಚೌಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಮೀರಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಬಯಸುತ್ತೇನೆ: ಜೊತೆಗೆ ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಮಿತಿಗಳು ಮಾಡಿದ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ವಿಷಯವಾರು ಉನ್ನತ ಪರಿಶೀಲನ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡೆದು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಸಂಪೂರ್ಣ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡ 27 ಸಮಿತಿಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಮತ್ತು ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಹಾಗೂ ಉನ್ನತ ಪರಿಶೀಲನಾ ಸಮಿತಿಯ ಸಮಸ್ತರನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ನೆನೆಯುತ್ತೇವೆ. ಅಂತೆಯೇ ಸಮಿತಿಗಳ ಕೆಲಸ ಸುಗಮವಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಮಾಡಲು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ದುಡಿದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘದ ಎಲ್ಲಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನೂ ನೆನೆಯುತ್ತೇವೆ. ಸಹಕರಿಸಿದ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೂ ನಮ್ಮ ವಂದನೆಗಳು. ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಸರ್ವ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ತಜ್ಞರಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

(ಎಂ. ಪಿ. ಮಾದೇಗೌಡ)
ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು
ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ)
ಬೆಂಗಳೂರು

(ಪ್ರೊ. ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ)
ಸರ್ವಾಧ್ಯಕ್ಷರು
ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಪರಿಷ್ಕರಣ ಸಮಿತಿ
ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ)
ಬೆಂಗಳೂರು

ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಪರಿಷ್ಕರಣ ಸಮಿತಿಗಳ ವಿವರ

ಸರ್ವಾಧ್ಯಕ್ಷರು

ಪ್ರೊ. ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ : ರಾಜ್ಯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಪರಿಷ್ಕರಣ ಸಮಿತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ(ರಿ), ಬೆಂಗಳೂರು.

ಪರಿಷ್ಕರಣ ಸಮಿತಿ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಎಸ್. ದೇವೇಂದ್ರ : ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಸ. ಕಲಾ ಕಾಲೇಜು, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ವೀಧಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.
ಸದಸ್ಯರು

ಶ್ರೀ. ಜೈಪಾಲ್ ನಾಯ್ಡು : ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, PES ಕಾಲೇಜು, ಬೆಂಗಳೂರು .
ಶ್ರೀ. ಡಿ. ಭುವನಾನಂದ : ಸ.ಶಿ. ತೆಲುಗು ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ವಿವೇಕನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು.
ಶ್ರೀ. ರಂಗಸ್ವಾಮಿ ನಾಯ್ಡು : ನಿವೃತ್ತ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಗಂಗಮ್ಮನಗುಡಿ ಬಡಾವಣೆ, ಬೆಂಗಳೂರು.
ಶ್ರೀ. ಎ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಲು : ಸಶಿ, ಸರ್ಕಾರಿ ತೆಲುಗು ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ದೊಡ್ಡಬಳ್ಳಾಪುರ,
ಶ್ರೀ. ಈಶ್ವರಪ್ಪ : ಸ.ಶಿ. ಎ.ಇ.ಎಸ್. ತೆಲುಗು ಪ್ರಾ.ಶಾ. ಕಮ್ಮಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.
ಶ್ರೀಮತಿ. ಕೆ.ವಿ.ನಾಗಲಕ್ಷ್ಮಿ : ಸ.ಶಿ, ಸರ್ಕಾರಿ ತೆಲುಗು ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಶಿವಾಜಿನಗರ ಬೆಂಗಳೂರು
ಶ್ರೀ. ಎ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ : ನಿವೃತ್ತ ತೆಲುಗು ಶಿಕ್ಷಕರು, BEL ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ, ಜಾಲಹಳ್ಳಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಉನ್ನತ ಪರಿಶೀಲನ ಸಮಿತಿ

ಡಾ. ಆರ್.ವಿ.ಎಸ್ ಸುಂದರಂ : #498, ಚಿತ್ರಭಾನು ರಸ್ತೆ, ಕುವೆಂಪು ನಗರ, ಮೈಸೂರು.
ಶ್ರೀ.ಜಿ.ಆರ್.ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಲು : ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು, ರಾಘವ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾಲೋನಿ, ಬಳ್ಳಾರಿ.
ಶ್ರೀ. ಸುಜಾನ್ ಮೂರ್ತಿ : ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಸಲಹೆ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ:

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಪಿ. ಮಾದೇಗೌಡ : ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ(ರಿ), ಬೆಂಗಳೂರು.
ಶ್ರೀಮತಿ ಎಂ. ಡಿ. ಉಷಾ : ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ(ರಿ), ಬೆಂಗಳೂರು.

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಯೋಜಕರು:

ಶ್ರೀ ಶಂಕರೇ ಗೌಡ. ಎಲ್ : ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ(ರಿ), ಬೆಂಗಳೂರು.

విషయసూచిక

క్రమ సంఖ్య	పద్యభాగం	పుట సంఖ్య
1.	కృషీవలుడు - 'కళా ప్రపూర్ణ' డా. బోయి భీమన్న (కంఠస్థ పద్యాలు 1,9,11)	1
2.	పురావైభవం- 'సాహితీశిల్పి' రూపనగుడి నారాయణరావు	10
3.	త్రిజటా స్వప్నం- గోనబుద్ధారెడ్డి	19
4.	శతకపద్యాలు (కంఠస్థ పద్యాలు 1,2,3,7,8)	25
5.	వాత్సల్యం- అనంతామాత్యుడు (కంఠస్థ పద్యాలు 6,7,8)	36
	గద్యభాగం	
1.	మితవ్యయం- పి.వి చలపతిరావు	44
2.	కల్పనా చావ్లా	49
3.	స్వయం ఉపాధి	59
4.	మన తెలుగు రైతు- శ్రీ దేవులపల్లి రామానుజరావు	66
5.	యువకులు- సాహిత్యాభిరుచి- డా.ఆశావాది ప్రకాశరావు	73

పాఠాలలో '*' గుర్తు ఉన్న పద్యాలు కంఠస్థ పద్యాలు

1. కృషీవలుడు

- కళాప్రపూర్ణ డా. బోయి భీమన్న

[ఈ పాఠ్యాంశంలో రైతు ఔన్నత్యం గురించి వర్ణించబడింది. రైతు రాత్రీపగలూ కష్టపడి పనిచేస్తాడు. అందరికీ అన్నదాత అతడు. తనకు పట్టెడు మెతుకులు లేకపోయినా కూడా పదిమంది కోసం పాటుపడే ధన్యజీవి రైతు.

‘కృషీవలుడు’ అనే ఈ కవిత బోయి భీమన్నగారి ‘కావ్యకుసుమాలు’ అనే కవితా సంకలనం నుండి గ్రహింపబడింది. బోయి భీమన్నగారు 1911 సెప్టెంబర్ 19న తూర్పు గోదావరి జిల్లా మామిడి కుదురు గ్రామంలో జన్మించారు.

పేదరికంలో పుట్టి పెరిగిన భీమన్నగారు పేదల, కష్టజీవుల కడగండ్లను బాగా తెలిసిన వారగుటవలన బడుగు జీవుల బతుకులను, వారి కష్ట నష్టాలను కళ్ళకు కట్టినట్లుగా, హృదయాలకు హత్తుకొనేటట్లుగా చిత్రించడంలో దిట్ట.

ఆంధ్ర విశ్వ విద్యాలయం వీరిని ‘కళాప్రపూర్ణ’ బిరుదుతోను, కాశీ విద్యాపీఠ్ వారు గౌరవ డాక్టరేట్ బిరుదంతోను సత్కరించారు.]

- 1 * ఓహో, కృషీవల! ఓ కష్టజీవి
జీవాలు సంస్కృష్టిజెందు నీకృషిని,
లోకాలు జీవించు నీ కష్టమందు
అన్నదాతవు నీవు అన్నమే నీవు!
- 2 ప్రొద్దు కంటెను ముందె నిద్దురలేచి
క్షేత్రలక్ష్మిని భక్తి సేవించువేళ
పొంగారు నీరక్తి పువ్వు పువ్వునను
నిండారు నీశక్తి పండు పండునను!
- 3 భవదీయ కృషి గీతి భావార్థ రుచులు
కోకిలకంఠాన గూండ్లు కట్టినవి!
ఈల కొమ్మలలో నూయల లూగినవి!
వేణు వనాలలో విర్రవీగినవి!
- 4 ఎద్దుల దోలెడు నెడ నీశ్వరుండు
విత్తనమ్ములు చల్లువేళ పద్మజుడు
పంటప్రోవును చేయుపట్ల శ్రీశుండు
మూర్తిత్రయా రూపమును గొంటివీవు!
- 5 ఈవు పెట్టక అన్నమేలేదు భువికి
నీవు పోయక నీరమే లేదెవరికి
నీవిత కష్టించి నిర్మించకున్న
కంట కాటవి గాక కలదె మానుషత?

- 6 వ్యవసాయకారణ హలము కరాన
భువన సమ్మోహన రవము కంఠాన
విశ్వప్రవర్తక విధి జీవితాన
వెలయు నీకిల సదా విజయమౌగాక!
- 7 ఎద్దులు నీడలో నిద్దురవోవ
నాగలి పొదలోన నక్కిపరుండ
కోకిల గూటిలో కూర్చుండి పాడ
కృషికుడు కష్టించు గ్రీష్మాతపమున!
- 8 ఎడనెడ పట్ట కొట్టెడు గాలివాన
సృష్టి సృష్టియే దాగు చీకట్లలోన
దెయ్యాల చెరువు క్రింది పొలాన చేరి
రైతు కష్టించు వర్షానిశీథమున
- 9 * అలివేణి బంతిపువ్వులు తాల్చిజగము
ప్రభల తీర్థపు సేవ బయనమై పోవ
చెరుకు గానుగడాని చెమటోడ్చి తీసి
కర్షకు డందిచ్చుకడు తీపి రసము
- 10 చైత్రోత్సవములో వసంతములాడు
తిరులక్ష్మియింటి నొకరు సేద్యగాడు;
సౌఖ్యము వడ్డించి శాంతిదాహమిడి
ప్రగతి బెంచుచు తాను పన్నుండు గేహి!
- 11 * ఓహో కృషీవల! ఓ కష్టజీవి
జగముల గాల్పు నీ చండాతపమున
గొడుగు పట్టును నీకు గున్నమామిడులు
తలిరువీవన వీచు మలయ మారుతము.
- 12 పగలెల్ల పని చేసి భాస్కరుడేని
విశ్రాంతి గొనకుండ వెడలదే రాత్రి;
రైత! నీ కృషి లోన రాత్రింబవళ్ళు
రెండొక్క రూపమై పండించు బ్రతుకు.
- 13 పొలి పదంపు ముగింపె తొలిపదమ్మునకు
పల్లవిగా జేసి పాడుమోయన్న!
పాట అఖండపారమాద్యంత
రహిత మానంద కరమ్ము నీవలెను!
- 14 ఓహో కృషీవల! ఓకష్ట జీవి!
పడదున్నివేయుమా పల్లెరు పొదలు!
పరికించి తీయుమా మెరక పల్లములు!
పండించి పోయుమా గుండె పండుగలు!

* కంఠస్థ పద్యాలు

1. కొత్తపదాలు :

సంస్కృష్టి	క్షేత్రలక్ష్మి	పొంగారు	భవదీయ	ఈలకొమ్మలు	వేణువనాలు
నీరం	కంటకాటవి	గ్రీష్మాతపం	నిశీథమున	అలివేణి	చైత్రోత్సవం
తిరులక్ష్మి	ప్రగతి	చండాతపం	తలిరుదీవన	మలయపర్వతం	ఆద్యంతరహితం
అఖండం	అపారం	పరికించు	మూర్తిత్రయారూపం		
భువనసమ్మోహనరవం		విశ్వప్రవర్తకవిధి			

2. సారాంశం :

1. ఓ కర్లకా! నీ కృషితో ప్రాణులు జీవం పోసుకొంటాయి. లోకాలు జీవించడానికి నీ కష్టమే కారణం. నీవు కేవలం అన్నదాతవే కాదు, సాక్షాత్తు అన్నమే నీవు.
2. పొద్దు పొడవక ముందే నిద్రలేచి, నేల తల్లిని సేవించువేళ ప్రతి పువ్వులోను నీ అనురాగం పొంగిపొర్లుతుంది. ప్రతిపండు నీ శక్తితో నిండుతుంది.
3. నీ కృషి గీతాలు రసరమ్య భావాలతోనిండి కోకిలల కంఠాలలో గూళ్ళు కట్టుకొన్నవి. ఎత్తైన కొమ్మలలో ఊయలలూగాయి. వెదరు పొదలతో నిండిన అడవులలో విర్రవీగాయి.
4. ఎద్దులు తోలెడివేళ నీవు ఈశ్వరస్వరూపుడివి. విత్తనాలు చల్లనపుడు బ్రహ్మవు, పంటకుప్పలు వేయువేళ మహావిష్ణువు అయిన నీవు ఒక్కడివే ఆ త్రిమూర్తుల రూపాలను పొందావు.
5. నీ పెట్టు పోతలు లేనినాడు ఈ భూమండలానికి అన్నంనీళ్ళు లేవు. నువ్వు శ్రమించనిచో ఈ నేలపై మానవత్వం నశించి, ఈ భూమండలమంతా ముళ్ళ అడవిగా మారియుండేది.
6. వ్యవసాయకారణమైన నాగలి చేతిలో, ప్రపంచమంతటిని మైమరిపించే పదాలు / పాటలు కంఠంలో, విశ్వాన్ని నడిపించాల్సిన కర్తవ్యం జీవితంలో ఉన్న నీకు సదా జయం కల్గుగాక.
7. ఎద్దులు నీడలో నిద్రించగా, నాగలిని పొదలో పెట్టి, గూళ్ళలోని కోయిలలు పాడుచుండరైతు మండుచెండలో శ్రమిస్తాడు.
8. ఎడా పెడా కొడున్న గాలివానలో సృష్టి మొత్తం చీకట్లలో దాగియుండగా, చిమ్మ చీకట్లు అలుముకొన్న ఆవర్ణ కాలపు నడిరేయి దెయ్యాల చెరువు కింది పొలంలో చేరిరైతు శ్రమిస్తాడు.
9. నల్లని వెంట్రుకలలో బంతిపూలు అలంకరించుకొని జగమంతా కూడా ప్రభల తీర్థపు తిరునాళ్ళకు పోవ, అక్కడ వారికి రైతు శ్రమించే చెరుకు గానుగనుండి తియ్యటి రసం తీసి ఇస్తాడు.
10. చైత్రోత్సవాలలో వసంతాలాడు శ్రీ లక్ష్మీదేవి ఇంటిసేద్యగాడురైతు. జగత్తుకంతా సుఖశాంతులను చేకూర్చి, పెంపు చేసి తాను మాత్రం పన్నులుండెడి గృహస్థు రైతు.
11. ఓ కష్ట జీవి ! జగాన్నంతటిని కాల్చివేసే మండుచెండలో నీకు గున్నమామిడి చెట్లు గొడుగు పడతాయి. (నీడనిస్తాయి) చిగుళ్ళు విననకర్రలై చల్లటి గాలివీస్తాయి.

12. పగలంతా పని చేసి సూర్యుడు విశ్రాంతి తీసుకొనకుండా రాత్రి ముగియదు. కానీ ఓ కృషీవలా ! నీ శ్రమలో రాత్రి పగలు అనే తేడా లేకుండా బ్రతుకు సఫలం అవుతుంది.
13. పొలిపదపు ముగింపే తొలిపదమునకు పల్లవిగా చేసి నువ్వుపాడేపాట నీవలెనే ఆనంద కరమై అపారమైనది, తుది మొదళ్ళులేనిది.
14. ఓ రైతన్నా ! కష్టజీవీ! హానికరమైన పల్లెరు ముళ్ళపాదలను చివళ్ళకంటా దున్నివేయి. పరిశీలించి మెరకపల్లాలను చదును చేసి పంటలు పండించి మాకు సంతోషాన్ని కలుగజేయి !

3. అర్థాలు :

కృషీవలుడు = రైతు; జీవాలు = ప్రాణులు; సంస్కృష్టి = పుట్టుక ; క్షేత్రలక్ష్మి = పంటపొలం; పొంగారు = ఉబుకు / పొంగు; రక్తి = అనురాగం; భవదీయ = నీయొక్క; కృషిగీతి = వ్యవసాయపు పాటలు; రుచులు = కాంతులు / కమ్మదనాలు; ఈలకొమ్మలు = పొడవయిన / ఎత్తైనకొమ్మలు; వేణువనాలు = వెదురు అడవులు; పద్మజుడు = బ్రహ్మ; శ్రీశుండు = విష్ణువు; మూర్తిత్రయారూపం = త్రిమూర్తుల రూపం; కంటకాటవి = ముళ్ళ అడవి; మానుషత = మానవత్వం; కరాన = చేతిలో; తిరు = శ్రీ; భువన సమ్మోహన = ప్రపంచాన్ని మై మరిపించే; రవము = శబ్దం; విశ్వం = ప్రపంచం; ప్రవర్తకుడు = నడుపువాడు; విధి = కర్తవ్యం; గ్రీష్మ = ఎండాకాలము ; ఆతపం = ఎండ; వర్షానిశేధం = వర్షాకాలపురాత్రి; అలివేణి = తుమ్మెదల వంటి నల్లటి వెండ్రుకలు కలది; ప్రభలు = అలంకరించిన బండ్లు; చైత్రోత్సవములు = వసంతకాలంలో జరిగేడి వేడుకలు; ప్రగతి = అభివృద్ధి; గేహి = గృహస్థు / ఇంటియజమాని; డాని = సమీపించి; చండాతపం = భీకరమైన ఎండ; తలిరు = చిగుళ్ళు; వీవన = విననకర్త; మలయమారుతం = మలయ పర్వతం పై నుండి వీచేడి చల్లటి గాలి; ఆది + అంతరహితం = మొదలు , తుది / చివర లేనిది; మెరకపల్లములు = మిట్టపల్లాలు / హెచ్చుతగ్గులు; పల్లెరు పాదలు = ముళ్ళపాదలు; గుండె పండుగలు = సంతోషాలు.

4. నానార్థాలు :

- లోకం : జగత్తు; జనం; చూపు; గుంపు
- లక్ష్మి : శ్రీదేవి; సిరి; కలువ; పసుపు.
- శక్తి : బలం; పార్వతి; బల్లెం; శూలం.
- కంటకం : ముల్లు; నొప్పి; బాధాకరం.
- వనం : జలం; తోట; అడవి
- కరం : హస్తం; తొండం; హస్త నక్షత్రం; ఇంద్రధనుస్సు; కిరణం.
- విధి : ధాత; కాలం; భాగ్యం; విధం; పని; కర్తవ్యం; నిబంధన;
- పదం : శబ్దం; చిహ్నం; పాట;

5. పర్యాయపదాలు :

- కోకిల : కోయిల; వనప్రియం; పికం; సారంగం; గంధర్వం.
అటవి : అడవి; అరణ్యం; విపినం; కాన; వనం.
భాస్కరుడు : సూర్యుడు; దివాకరుడు; ఆదిత్యుడు; దినకరుడు.
జగం : ప్రపంచం; విశ్వం; జగత్తు; లోకం; భువనం; జగతి.
ఎద్దు : వృషభం; బలీవర్దం; ధురీణం.
ఈశ్వరుడు : శంభుడు; ఈశుడు; పశుపతి; శివుడు; శూలి.
పద్మజుడు : బ్రహ్మ; విధాత; ధాత; నలువ.
శ్రీశుడు : నారాయణుడు; వైకుంఠుడు; మాధవుడు.
అన్నం : ఓదనం; బువ్వ; కూడు; భోజనం.
నాగలి : హలం; మడక; దుక్కివాలం.

6. వివరణ :

మలయపర్వతం : మలయపర్వతం దక్షిణ దిక్కున ఉంది. ఇది శ్రీగ్రంథపు చెట్లతో కూడినది కాబట్టి దీనిపై నుండి వీచేగాలి సువాసనలతో కూడి శ్రేష్ఠకరం మరియు ఆరోగ్యదాయకమైనది.

7. జంటపదాలు :

రాత్రింబవళ్ళు; మెరకపల్లములు.

8. ఛందస్సు : ఈ పద్యపాఠం ద్విపదగతిలో నడిచింది. ఇందులో రెండు పాదాలు (ద్వి+పద) ఉంటాయి. పాదానికి 3 ఇంద్రగణాలు, ఒక సూర్యగణం ఉంటుంది. 3వ గణంమొదటి అక్షరం యతి, యతిలేని చోట్ల ప్రాసయతి ఉంటుంది. ప్రాస నియమం ఉంది.

	సల	(ఇం.గ) సల (ఇం.గ)	(సూ.గ)
	I I U I	I I U I	U I I U I
ఉదా :	ప గ లె ల్ల	ప ని చే ని	భా స్క రు డే ని

9. ప్రకృతి - వికృతులు :

లక్ష్మి	-	లచ్చి	గృహస్థుడు	-	గేన్ను
భక్తి	-	బత్తి	ప్రోవు	-	పోగు
శక్తి	-	సత్తి / సత్తువ	సౌఖ్యం	-	సుకం
శ్రీ	-	సిరి	అటవి	-	అడవి
గృహం	-	గీము	ప్రయాణం	-	పయనం

10. వ్యుత్పత్తి అర్థాలు :

కర్షకుడు	:	వ్యవసాయం చేయువాడు	-	రైతు
శ్రీశుడు	:	శ్రీ (లక్ష్మి) కి ఈశుడు (భర్త)	-	విష్ణువు
పద్మజుడు	:	పద్మం నుండి పుట్టినవాడు	-	బ్రహ్మ

అభ్యాసాలు

1. కింది పదాలకు రెండేసి పర్యాయ పదాలను రాయండి :

1. కృషి 2. . గీతి 3. వేణువు 4. కంఠం 5. నిశీధం 6. గుండె

2. కింది పదాలకు రెండేసి నానార్థాలను రాయండి :

వనం; తీర్థం; పదం; పండుగ.

3. కింది పదాలకు ప్రకృతి / వికృతులు రాయండి :

మూర్తి	-	లక్ష్మి	-
బ్రతుకు	-	భక్తి	-
ప్రోవు	-	పయనం	-

4. కింది పదాలకు వ్యతిరేక పదాలను రాయండి :

1. కష్టం ×
2. అఖండం ×
3. అంతం ×
4. ఆనందం ×

5. కింది ఖాళీలను సరి అయిన పదాలతో పూరించండి :

1. అన్నమే _____
2. పొంగారు నీ _____
3. నిండారు నీ _____
4. భవదీయ కృషి గీతి భావార్థ _____
5. వేణువనాలలో _____
6. పంటప్రావు చేయుపట్ల _____
7. నీవు పోయక నీరమే _____
8. కంటకాటవిగాక కలదె _____
9. నీకిల సదా _____
10. భువన సమ్మోహన రవము _____
11. పండించి పోయుము _____
12. పడదున్ని వేయుమా _____

6. కింది పదాలలో తప్పుపులను గుర్తించండి :

1. ఈల కొమ్మలలో గూండ్లు కట్టినవి
2. వేణువనాలలో విర్రవీగినవి.
3. నీవు పోయక నీరమే లేదెవరికి.
4. అలివేణి జాజి పువ్వులు తాల్చెను.

7. గుంపుకు చెందని పదాలను గుర్తించండి :

1. ఉపకారం	అపకారం	మమకారం
2. కాశేశ్వరం	భీమేశ్వరం	శనేశ్వరం
3. పాండవులు	యాదవులు	వానరులు
4. దేవతలు	ఆదిత్యులు	దైత్యులు
5. చంద్రుడు	చంద్రిక	చంపకం

8. కింది పద్యపాదాలకు సందర్భాలు రాయండి :

1. అన్నదాతవు నీవు, అన్నమే నీవు
2. వేణువనాలలో విర్రవీగినవి
3. మూర్తిత్రయారూపమునుగొంటి వీవు
4. కంటకాటవి గాక కలదె మానుషత?
5. కర్ణకుడందిచ్చు కడు తీపిరసము !
6. ప్రగతి బెంచుచు తాను పన్నుండుగేహి !
7. తలిరు వీవన వీచు మలయ మారుతం.
8. రెండొక్క రూపమై పండించు బ్రతుకు.
9. పండించిపోయుమా గుండె పండుగలు.

9. కింది పదాలను విడదీసి, సంధి పేరు తెలపండి :

1. జీవాలు	7. వనాలు
2. పొంగారు	8. శ్రీశుండు
3. కంతాన	9. కంటకాటవి
4. ఊయలలూగినవి	10. పదంపుముగింపు
5. నిద్దురవోవ	11. చండాతపం
6. చైత్రోత్సవం	

10. కింది వానికి విగ్రహ వాక్యాలు రాసి ఏ సమాసాలో తెల్పండి :

పంటప్రావు

తీపిరసం

గాలివాన

కంటకాటవి

క్షేత్రలక్ష్మి

11. కింది పదాలను సాంతవాక్యాలలో ప్రయోగించండి :

ఊయలలూగినవి విర్రవీగు అపారం పయనమై పోవు
గొడుగుపట్టు పండించిపోయు గుండెపండుగలు.

12. కింది ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి :

1. రైతుకు అన్నదాత అనేపేరు ఎలా తగిఉంది?
2. రైతు క్షేత్రలక్ష్మిని సేవించే తీరు తెల్పండి.
3. రైతులో త్రిమూర్తుల రూపం ఎలా దాగి ఉంది?
4. రైతు శ్రమించే విధాన్ని తెల్పండి.
5. కవి కృషీవలుని ప్రస్తుతించే రీతి ఎలాంటిది?

13. విద్యార్థులకు సూచనలు :

రైతు దైనందిన జీవితాన్ని పరిశీలించండి.

14. ఉపాధ్యాయులకు సూచనలు :

1. సమాజానికి రైతు చేసే సేవలను తెల్పండి. ఇతర కష్టజీవుల జీవిత విధానాల్ని పరిచయం చేయండి.
2. రైతు సాంస్కృతిక జీవితాన్ని పరిచయం చేయండి.

2. పురావైభవం

- 'సాహితీ శిల్పి' రూపనగుడి నారాయణరావు

[ఈ పాఠ్యభాగం 'సాహితీ శిల్పి' రూపనగుడి నారాయణరావుగారి 'పంపాపురి శతకం' అనే కావ్యం నుండి గ్రహించబడింది. హంపీ క్షేత్రాన్ని దర్శించినపుడు కవిలో పొంగిన భావోద్వేగం ఈ కావ్యంగా రూపొందింది. ప్రస్తుతం దీనావస్థలో ఉన్న ప్రదేశాల ప్రాచీన నేపథ్యాన్ని తలచి కవి ఆవేదన చెందడం ప్రస్తుత పాఠ్యాంశం. నారాయణరావుగారికి 'సాహితీ శిల్పి' అనే బిరుదు ఉంది. వీరి ఇతర రచనలు: కావ్యనిదానం, అశ్రుతర్పణం, కవితానీరాజనం, రూపన్న కుమార భారతం, శిశుమానసిక శాస్త్రం, శ్రీ అరవిందుల యోగం (అనువాదం) మొదలైనవి.]

తుంగభద్ర

1. తే.గీ. ఆంధ్ర భూపురంధ్రికి మధ్యమందుఁ దనరు
పైడి కాంచి యగుచుఁ దుంగభద్ర మెఱయ,
దాని కౌచిత్యభంగి సంభావిత మగు
కొలికి- పూస యగుచు 'హంపి'కొమరు మిగులు
2. క. గంగాస్నాన మఘహరము,
తుంగా పానంబు గూడ దురితౌఘములన్
జెంగం జేసెడు నందురు,
గంగా తుంగలు సమాన గౌరవ పాత్రల్.
3. తే.గీ. విజయనగర వైభవ భవ్య వేళలందు
భక్తజను లసంఖ్యేయులాపగను రేప
కడల నైష్ఠికతను నవగాహమాడి
సంభృతాత్యంత పుణ్యులై చనెడివారు.

ఆనెగొంది

4. చ. తలవరి గట్టు చేరి ప్రమదంబున నందలి గంగ తెప్పలో
నలత శమింప నెక్కి చని, యాపగదాట నొకింతలోన న
వ్వలిదరి నానెగొంది చెలువంబగు దీర్ఘపుఁ గోటగోడ కొ
త్తళములు ద్వారమున్ సుమహితంబుగఁ గన్నడి నివ్వటిల్లెడున్

5. గీ. ఆనెగొందియె కిష్కింధ యనెడిపేరఁ
గ్రాలె రామాయణ పవిత్ర కాలమందు;
రామలక్ష్మణులయు, వాలి రావణులయు
చరణ ముద్రలు దాల్చు నీ పరిసరములు.

పంపాసరోవరము

6. తే. బ్రహ్మపుత్రి పంపాదేవి ప్రతిదినంబు
నీ కొలఁకున స్నానంబు గావించి తపము
సల్పు కారణంబునను నీ సరసునకును
నమర్చు బంపా సరోవరం బనెడిపేరు.
7. క. పంపా సరోవరము దన
సొంపగు వీచీకరముల శుభశీకరముల్
పెంపుగఁ జిలికించి యతిథి
సంపూజనము సలుపు మది సంతృప్తిపడన్
8. క. ఇది బహు రమణీయంబై
యుదితానేకవిధ నీరజోత్కర కాంతిన్
బొదువుట నడవిని బఱచిన
మృదు రత్నపు గంబళమ్ము మెయిఁగన్పట్టన్
9. క. కమలంబులు వెద చిమ్మెడి
సుమనోజ్ఞామోద కలన సుప్తములయి భృం
గములటఁ బడ, సుమగృహములు
దమ తల్పులను మొగిడించుఁ దరణిమునుంగన్.
10. క. సరసి నీరి దక్షిణాశను
జిఱు కొండల నుండి వచ్చు శీత పవనమున్
బరిమళయుత కాసారపుఁ
గరువలియును నిచట వేడ్కఁ గౌఁగిలి గొనెడున్.
11. ఉ. శ్రీరఘురాముఁడీ విమలశీతలవారిని దానమాడి యెం
తో రహిమించి, భాస్కర తనూజుని సన్నిధి చేర్చి వానితోఁ
గూరిమి నాచరించి, కడుఁ గ్రూరుఁ డనీతుఁ డునైన వాలి సం
హారము చేసె; నప్పరుని యంధ్రు పరాగముఁ దాల్చు నియ్యెడన్

నవబృందావనము

12. క. నదియిందిరు పాయలుగాఁ
బొడువుట నిట నంతరీపముగ నేర్పడె; నే
సదమల మహనీయత కా
స్పదమగు నీ స్థలము నందె పరగె సమాధుల్
13. క. నవ బృందావన మనఁ బడు
నవ యతుల సమాధులిందు నయముగ నుంటన్
అవిరత బోధకులు యతులు
పవిత్ర సాధుగుణయుతులు ద్వైత మతాపుల్

వివిధ దృశ్యములు

14. సీ. పసుపుఁ గంబుళములపై రత్నరాశులు
పిక్కటిల్లిన భూరి విపణియదియె;
నిర్మాణ నిపుణత నివ్వటిల్లఁగఁ దురు
ష్కుల 'మొహల్లా' లున్న నెలవు లవియె,
పలువంత తోరణల్ కలువడంబులు నిండ
బెడఁగు సూపిన రాజవీధులవియె;
అంబారి నెక్కి రాయలు మెఱవణి వెళ్ళఁ
బ్రజలు క్రిక్కిరిసిన బాటలవియె;
15. గే. అక్కటా! యిప్పు డయ్యవి యందము చెడి
పాలుపుఁ గోల్పోయి పల్లేర్లు మొదలు గాఁ గ
ముండ్ల తీవె డొంకల కాటపాలములగుచు
నద్దనీనులకు విషాద మడరఁ జేయు.

1. సారాంశం

తుంగభద్రానది

1. తుంగభద్రానది, ఆంధ్ర భూమాత నడుమున అలంకరించుకొన్న బంగారు మొలనూలుగా అలరుచున్నది. హంపి, దాని కొలికి పూసలాగా భావింపబడుతూ అందంగా వున్నది.
2. గంగాస్నానం పాపాలను పోగొట్టుతుంది. తుంగా పానం కూడా పాపాలను తొలగిస్తుందని అంటారు. ఇలా గంగా తుంగా నదులు రెండూ సమానంగా గౌరవపాత్రాలు.
3. విజయనగరం గొప్ప వైభవంగా వున్న రోజుల్లో అసంఖ్యాకమైన భక్తులు ఎంతోనిష్ఠతో ప్రాతః కాలంలో స్నానమాడి, అత్యంత పుణ్యాన్ని పొంది వెళ్ళేవారు.

ఆనెగొంది

4. తలవార్ ఫూట్ చేరుకొని, అక్కడ నుండి ఆనందంగా, అలసట తీరేలా, గంగతెప్ప (అరిగోలు) లో నదిని దాటగా అవతలిగట్టుకు అతి దగ్గరలోనే, అందమైన పొడవైన కోట, బురుజులు, ద్వారం గంభీరంగా ఉన్నాయి.
5. పవిత్రమైన రామాయణ కాలంలో ఆనెగొందియే 'కిష్కింధ' అనే పేరుతో వర్ణిల్లింది. ఈ పరిసరాలు రామలక్ష్మణులు, వాలి, రావణుడు మొదలైనవారి పాద ముద్రలతో ఒప్పారినవి.

పంపా సరోవరం

6. బ్రహ్మదేవుని పుత్రిక అయిన పంపాదేవి, ప్రతిదినం ఈ కొలనులో స్నానం చేసి, తపస్సు చేసేదట. అందు చేతనే దీనికి పంపాసరోవరమని పేరువచ్చింది.
7. పంపాసరోవరం తన అందమైన అలలనెడు చేతులతో శుభప్రదములైన తుంపరలను బాగా చిలికించి అతిథులు సంతృప్తి పడేలా (పూజిస్తుంది) ఆతిథ్యమిస్తుంది.
8. ఈ పంపాసరోవరం ఎంతో రమణీయంగా తనలో పుట్టిన అనేక విధాలైన పద్మాల కాంతులతో ఒప్పారి, అడవిలో పరచిన మృదు రత్నపు కంబళిలా కనిపిస్తుంది.
9. పద్మాలు విరజిమ్మే ఎంతో మనోహరాలైన సువాసనల వల్ల తుమ్మెదలు వాటిల్లోనే నిద్రిస్తుండగా, సూర్యుడు మునగటంతో ఆ పద్మాలు తమ రేకులనే తలుపులను మూసివేస్తాయి.
10. శ్రీకరమైన ఈ సరస్సుకు, దక్షిణ దిశలోని చిన్న కొండల నుండి వచ్చే చల్లని గాలి, సరోవరం లోని సువాసనతో కూడిన గాలి, రెండూ ఇచట ఎంతో ఆనందంగా కౌగిలించుకొంటాయి.
11. శ్రీ రఘురాముడు ఈ పంపాసరోవరంలో స్నాన మాచరించి ఎంతో మెరిసి పోయాడు. సూర్యుని కుమారుడైన సుగ్రీవుని తన దగ్గరికి చేరదీసి, అతనితో స్నేహం చేశాడు. అతి క్రూరుడు, అవినీతి పరుడు అయిన వాలిని సంహరించాడు. అలాంటి పుణ్యాత్ముడైన శ్రీరాముని పాదధూళి రేణువులను ఈ ప్రాంతం ధరించి యున్నది.

నవ బృందావనం

12. తుంగభద్రానది రెండు పాయలుగా చీలి ప్రవహించటం వల్ల ఇక్కడ ఒక దిబ్బ (లంక) ఏర్పడింది. ఈ స్థలం పవిత్రమైన మహనీయతకు అస్పదమైంది. ఇక్కడే పవిత్రమైన సమాధులున్నాయి.
13. ద్వైత మతానికి సంబంధించిన పవిత్ర సాధువుంగవులు, నిరంతర బోధకులు అయిన తొమ్మిది మంది సమాధులు ఇక్కడ ఉంటున్నందున, దీనికి 'నవబృందావనం' అనే పేరు వచ్చింది.

వివిధ దృశ్యాలు

14. బంగారు కంబళ్ళపై రత్నరాశులు పోసి అమ్మిన గొప్ప విపణివీధి ఇదే. ఎంతో నైపుణ్యంతో నిర్మించబడ్డ తురుష్కుల మొహల్లాలున్న చోటులివే. అనేక వింత తోరణాలతో కలువడాలతో వైభవం చూపిన రాజవీధులివే. ఏనుగుపై నెక్కి రాయలు మెరవణి (ఊరేగింపు) అవుతుండగా ప్రజలంతా క్రిక్కిరిసి చూచిన బాటలు ఇవే. అయ్యో ! అవన్నీ నేడు అందాన్ని కోల్పోయి, పల్లెరు కాయలు మొదలైన ముండ్ల తీగెలు, పొదలు నిండిపోయి కాలి నడకన వెళ్ళేవాళ్ళకు విషాదం కలుగజేస్తాయి.

2. కొత్తపదాలు :

పురంధ్ర, అఘహరము, సంపూజనము, వీచీ కరములు , కంబళము, అంఘ్రి.

3. అర్థాలు :

భూ పురంధ్ర = భూమి అనెడి స్త్రీ; కాంచి = స్త్రీలు ధరించే ఒంటి పేట మొలనూలు; ఔచిత్య భంగి = తగిన విధంగా; సంభావితము = భావించబడినది; కొమరు = అందం; అఘహరము = పాపాన్ని తొలగించేది; దురితౌఘము = పాప సమూహము; ఆపగ = నది, ఏరు; అవగాహం = స్నానం; రేపకడ = ఉదయము; ప్రమదం = సంతోషం; గ్రావె = ఉండెను; నైష్ఠికత = నిష్ఠ; సంభృత + అత్యంత పుణ్యులు = పుణ్యాన్ని బాగా నింపు కొన్నవారు; వీచీకరము = అలలు అనెడి చేతులు; ఉడిత = పుట్టిన; కంబళము = కంబళి; ఉత్కరము = అధికము; కలువడము = ఉత్సవములలో కట్టెడు బంగారు కలువ పూదండ; సరసి = సరస్సు; సుప్తములు = నిద్రపోయినవి; శీకరము = తుంపర; నీరజము = పద్మము; మెయి = వలె; రహి = కాంతి; భృంగము = తుమ్మెద; తనూజుడు = కుమారుడు.

4. నానార్థాలు :

కాంచి : మొలనూలు, చూచి
కరము : చేయి, మిక్కిలి, తొండం
అమోదము : సంతోషము, ఒప్పుకోవడం
ఆశ : కోరిక, దిక్కు
యతి : సన్యాసి, పద్యవిశ్రమ స్థానం

5. పర్యాయ పదాలు :

భృంగము : తుమ్మెద, తేటి, బంభరము
తరణి : సూర్యుడు, రవి, భానుడు, ఆదిత్యుడు
సరస్సు : సరోవరము, కొలను, సరసి
కరువలి : గాలి, వాయువు, పవనం

6. వ్యుత్పత్త్యర్థాలు

ఆపగ : జలముతో నడిచేది (నది)
నీరజము : నీటిలో పుట్టినది (తామర)

అతిథి : తిథి, వార, నక్షత్రాదులను గణింపక వచ్చేవాడు
 తరణి : అంధకారమును తరింప సాయపడువాడు (సూర్యుడు)
 అంతరీపము : నీటి నడుమనున్నది (లంక)

7. ప్రకృతి - వికృతులు :

గౌరవం - గారవం
 కుడ్యం - గోడ
 పుణ్యం - పున్నెం
 స్నానం - తానం

8. రూపాంతరాలు

అవగాహనము - అవగాహము
 సరసి - సరసు, సరస్సు
 వేడుక - వేడ్క

9. సంధులు

దురితౌఘము : దురిత + ఓఘము = వృద్ధిసంధి
 సంభృతాత్యంతము : సంభృత + అత్యంతము = సవర్ణదీర్ఘసంధి
 అత్యంతము : అతి + అంతము = యణాదేశసంధి
 దక్షిణాశ : దక్షిణ + ఆశ = సవర్ణదీర్ఘసంధి
 పసుపు గంబళము : పసుపు + కంబళము = సరళాదేశసంధి
 రత్నపు కంబళము : రత్నము + కంబళము = పుంప్యాదేశసంధి

10. సమాసాలు :

గంగా తుంగలు : గంగయును మరియు తుంగయును - ద్వంద్వ సమాసం
 భూపురంధ్ర : భూమి అనెడి స్త్రీ - రూపకసమాసం
 చరణముద్రలు : చరణముల యొక్క ముద్రలు - షష్ఠీతత్పురుష సమాసం
 రత్న కంబళము : రత్నములతో కూడిన కంబళము - విశేషణ పూర్వపద కర్మధారయ సమాసం.

11. అలంకారాలు :

1. ' ఆంధ్ర భూ పురంధ్రీకి మధ్యమందు తనరు

పైడి కాంచి యగుచు తుంగభద్ర మెరయ'

(ఆంధ్రభూమి యనెడు పడతికి, తుంగభద్ర ఒడ్డాణమై శోభించుచున్నదనుట ఉత్పేక్ష)

ఉపమేయం : తుంగభద్ర

ఉపమానం : పైడి కాంచి

అలంకారం: ఉత్పేక్ష, రూపకం.

ఆంధ్రభూమి యనెడు పురంధ్రీ యనుటచే రూపకము

2. 'ఇది నీరజోత్కర కాంతిన్ మృదురత్నపు కంబళమ్ము మెయి గన్నట్టున్'

భావం : ఈ పంపా సరోవరం విస్తారమైన పద్మాల కాంతి చేత మృదువైన రతనాల కంబళము వలె కనపడుచున్నది.

ఉపమేయం : నీరజోత్కరమైన పంపాసరోవరం

ఉపమానం : మృదు రత్నపు కంబళం

ఉపమావాచకం : మెయిన్

సమాస ధర్మం : కనబడుచున్నది

అలంకారం : ఉపమాలంకారం.

12. జతపరచండి :

విజయనగరం	కిష్కింధ
సరోవరము	సమాధులు
అనెగొంది	స్నానము
నవ బృందావనము	శ్రీకృష్ణదేవరాయలు
గంగ	పద్మములు

13. తప్పొప్పుల్ని గుర్తించండి :

అగము, బక్షజనులు, గ్రుహము, సాదుజనులు భోదకుడు, బాస్కరుడు

14. క్రింది ప్రశ్నలకు ఒకటి , రెండు వాక్యాలలో జవాబులు రాయండి.

1. గంగా స్నానం ఎలాంటిది?
2. రామాయణంలో 'ఆనెగొంది' ని ఏమని పిల్చేవారు?
3. బ్రహ్మపుత్రి ఎవరు?
4. నవ బృందావనం ఎక్కడ ఉంది?

15. క్రింది ప్రశ్నలకు నాలుగైదు వాక్యాలలో జవాబులు రాయండి.

1. 'హంపి' ఎలా కనబడుతోంది?
2. 'గంగా తుంగలు' ఏ విధంగా సమాన గౌరవాన్ని పొందాయి?
3. ఆనెగొందికి ఎలా చేరు కోవాలి?
4. రామాయణానికి, ఆనెగొందికి గల సంబంధ మేమి?
5. 'పంపా సరోవర' మనే పేరు ఎలావచ్చింది?

16. క్రింది ప్రశ్నలకు పది, పన్నెండు వాక్యాలలో జవాబులు రాయండి.

1. పంపా సరోవరాన్ని గురించి వివరించండి.
2. 'నవబృందావనం' విశేషాలను వివరించండి.
3. "అధ్వనీనులకు విషాదమడరజేయు" ఎందుకు?

17. క్రింది సందర్భాలను వివరించండి.

1. కొలికి పూస యగుచు 'హంపి' కొమరు మిగులు
2. గంగా తుంగలు సమాన గౌరవ పాత్రల్
3. చరణ ముద్రలు దాల్చు నీ పరిసరములు
4. అమరు బంపా సరోవరంబనెడి పేరు
5. మృదు రత్నపు గంబళమ్ము మెయి గన్నట్టున్
6. అధ్వనీనులకు విషాదమడర జేయు

18. కింది ఖాళీలను పూరించండి.

1. ఆంధ్ర భూ పురంధ్రికి మధ్యమందు తనరు_____యగుచు
2. ఆనెగొందియె _____ కిష్కింధ యనెడి పేరగ్రాలె

3. ఈ సరసునకును నమరు _____ సరోవరంబనెడి పేరు
4. వాలి రావణులయు _____ ముద్రలు దాల్చు నీ పరిసరములు
5. తురుష్కుల _____ లున్న నెలవు లవియె
6. ఈ కొలకున _____ గావించి తపము సల్పు కారణంబున

19. విద్యార్థులకు సూచనలు.

1. హంపి వంటి ఇతర చారిత్రక ప్రదేశాలను సందర్శించండి.
2. లేపాక్షి, రామప్పదేవాలయం మొదలైన శిల్పకళాక్షేత్రాలకు సంబంధించిన పుస్తకాలను చదవండి.

20. ఉపాధ్యాయులకు సూచనలు.

1. విద్యార్థులను విహార యాత్రగా హంపి, ఆనెగొండి ప్రాంతాలకు పిలుచుకొనివెళ్ళండి.
2. 'హంపి' క్షేత్రానికి సంబంధించిన ఇతర రచనలను, కావ్యాలను పరిచయం చేయండి.

3. త్రిజటా స్వప్నం

- గోన బుద్ధారెడ్డి

[రావణుడు సీతనపహరించి అశోకవనంలో ఉంచాడు. రాక్షస స్త్రీలను కాపలాగా నియమించాడు. వాళ్ళు సీతమ్మను కఠినమైన మాటలతో బాధించేవాళ్ళు. వాళ్ళలో త్రిజట ఉత్తమ స్త్రీ. ఆమెకు ఒక కల వచ్చింది. అందులో రాముడు లంకకు వచ్చి రావణుని వధించి సీతను అయోధ్యకు తీసుకొని పోయినట్లుగా కనిపించింది. ఆ స్వప్నవృత్తాంతాన్ని ఆమె రాక్షస స్త్రీలతో వివరించడమే ఈ పాఠ్య భాగ వృత్తాంతం. రంగనాథ రామాయణంలోని సుందరకాండ నుండి ఈ పాఠ్యాంశం తీసుకోబడింది.

తెలుగులో వచ్చిన రామాయణాలలో రంగనాథ రామాయణం మొట్టమొదటిదన్న అభిప్రాయం ఉంది. గ్రంథనామాన్ని బట్టి రంగనాథుడనే కవి ఈ గ్రంథాన్ని రచించాడని కొంతమంది అంటారు. అయితే పరిశోధకులు దీన్ని గోనబుద్ధారెడ్డి రచనగా భావిస్తున్నారు.

గోన బుద్ధారెడ్డి 13వ శతాబ్దికి చెందిన వాడు. మృదు మధురమైన శైలిలో సామాన్యులకు కూడా అర్థమయ్యేలా ద్వీపదలో రామాయణాన్ని రచించాడు. అన్వయ కారిత్యం గానీ, దీర్ఘ సంస్కృత సమాసాలు కానీ లేకుండా సరళమైన భాషలో వచ్చిన గొప్ప కావ్యం రంగనాథ రామాయణం.]

అంత నా త్రిజటయు నవనీ తనూజ

సంతాపమటు చూడఁ జాలక తొలగి

నెలకొని యొకచోట నిద్రించి లేచి

గలగని రాక్షస కాంతలఁజూచి

“యొక కలగంటి నేనో యింతులార

ప్రకటించి చెప్పదఁ బాటించి వినుడు

రాముడేనుగు నెక్కి రాజూడఁగంటి

సౌమిత్రి భృత్యుడై చనుదేరఁగంటి

నామహా గజముపై నవని వల్లభుండు

కోమలి నెక్కించు కొని పోవఁగంటిఁ

బట్టాభిషిక్తుడై బ్రహ్మాది సురులు

గట్టిగాఁ గొల్వ రాఘవుఁ డుండఁగంటిఁ

గూలిన రావణు గ్రూరాసి నొకతె

నీలాంబరము తోడఁ జేరఁగంటి

గురుతరోష్ఠము నెక్కి కుంభకర్ణుండు
తిరమేది దక్షిణ దిశకేగు గంటిఁ

దనరారు తోరణ తతులతో గూడ
వనధి లోపల లంక వడిఁ గూలఁ గంటిఁ
దైల ధారలఁ దోగి దానవు లెల్ల
నేల నూరక పడి నిద్రింపఁ గంటి
రావణ మరణంబు రఘురాము జయము
నేవిధంబున సిద్ధమిట మీదనింక
నటుగాన మీర లీ యవనీ తనూజఁ
బటు దుష్టభాషల భర్జింప వలదు
తొలగి పొండ''నవుడు తొలగి నిద్రించి
రలసి రాక్షస కాంత లందఱునంత

1. సారాంశం :

అంతట ఆ త్రిజట సీతాదేవి దుఃఖాన్ని చూడలేక ప్రక్కకు తొలగి ఒక చోట నిద్రించి, కలగని లేచి రాక్షసస్త్రీలను చూచి ఇలా అన్నది.

“నేనొక కలగన్నాను. మీకు చెబుతాను వినండి. రాముడు ఏనుగు మీద రాగా చూశాను. లక్ష్మణుడు సేవకుడై వస్తుండగా చూశాను. శ్రీరామ చంద్రుడు సీతాదేవిని ఏనుగుపై నెక్కించుకొని పోవటాన్ని చూశాను. బ్రహ్మాది దేవతలు కొల్వగా శ్రీరాముడు పట్టాభిషిక్తుడయ్యాడు.

నీల వస్త్రాన్ని ధరించి ఒకామె రావణుని సమీపించింది. ఒక గొప్ప ఒంటెపై ఎక్కి కుంభకర్ణుడు దక్షిణవైపు పోవటాన్ని చూశాను. తోరణాల సమూహంతో లంకా పట్టణమంతా సముద్రంలోకి కూలిపోవటం చూశాను. తైల ధారలతో మునిగి రాక్షసులందరు నేలపైపడి నిద్రింపగా చూశాను.

రావణుని మరణం, రఘురాముని విజయం ఏ విధంగా చూచినా జరగటం తథ్యం. అందువల్ల మీరు సీతమ్మను కఠినమైన మాటలతో బాధపెట్టకండి. తొలగి పొండి” అన్న ఆమె మాటలు విని రాక్షస స్త్రీలు పక్కకు పోయి, అలసి పోయి, నిద్రించారు.

2. కొత్తపదాలు :

అవనీ తనూజ	సంతాపము	సౌమిత్రి	భృత్యుడు	తోరణ తతులు
ఇంతి	చనుదేరు	క్రూరాని	నీలాంబరము	అవనీవల్లభుడు
వనధి	ఉష్ణము			

3. కఠిన పదాలకు అర్థాలు :

కమనీయం = మనోహరం; భృత్యుడు = సేవకుడు; అసి = కత్తి; ఉష్ణం = ఒంటె;
తనరారు = ప్రకాశించు, ఒప్పు; వనధి = సముద్రం; తతులు = సమూహములు, గుంపులు;
చనుదేరు = వచ్చు; అంబరము = వస్త్రము; వల్లభుడు = భర్త; ఇంతి = స్త్రీ;

4. నానార్థాలు :

గజం : ఏనుగు, మూడు అడుగులు
అంబరం : ఆకాశం, వస్త్రం, వ్యసనం
తతి : సమూహం, సమయం

5. వ్యుత్పత్త్యర్థాలు :

సౌమిత్రి : సుమిత్ర యొక్క తనయుడు (లక్ష్మణుడు)
రాఘవుడు : రఘువంశానికి చెందినవాడు (రాముడు)
అవనీతనూజ : భూమిపుత్రిక (సీత)

6. పర్యాయ పదాలు :

భూమి : పుడమి, ఉర్వి, అవని, ధరిత్రి
ఏనుగు : గజము, కరి, ఇభము, హస్తి
కోమలి : స్త్రీ, ఇంతి, పడతి, వనిత

7. ప్రకృతి - వికృతులు :

ప్రకృతి - వికృతి
భ్రమ - బ్రమ
స్థిరము - తిరము
దిశ - దెస
రాక్షసులు - రక్కసులు
బ్రహ్మ - బైమ్మ, బమ్మ

8. క్రింది లఘుప్రశ్నలకు ఒక వాక్యంలో జవాబులు రాయండి :

1. త్రిజట దూరంగా ఎందుకు నిద్రించింది?

2. త్రిజట కలలో రాముడెలా కనిపించాడు?
3. త్రిజట కలలో సౌమిత్రి ఎలా కనిపించాడు?
4. బ్రహ్మాది సురులకు రాముడెలా కన్పించాడు?
5. నేల కూలిన రావణుని దగ్గరకు వచ్చిన స్త్రీ ఎలా ఉంది?
6. కుంభ కర్ణుడు దేనిపై వచ్చాడు?
7. లంక ఎక్కడ, ఎలా కూలింది?
8. దానవులందరు ఎలా నిద్రించారు?
9. ఏమి సిద్ధమని త్రిజట భావించింది?

9. వివరణాత్మక ప్రశ్నలు :

1. త్రిజట వేరొక చోట నిద్రించడానికి గల కారణమేమిటి ?
2. త్రిజట తన స్వప్న వృత్తాంతాన్ని రాక్షస స్త్రీలకు చెప్పిన విధానాన్ని తెలపండి.
3. త్రిజట శీలాన్ని వివరించండి.

10. కింది పదాలను విడదీసి, సంధి పేరు రాయండి :

1. నీలాంబరం
2. గురుతరోష్ఠం
3. క్రూరాసి
4. బ్రహ్మాది
5. పట్టాభిషిక్తుడు

11. కింది వానికి విగ్రహవాక్యాలు రాసి, ఏసమాసాలో తెలపండి :

1. అవనీతనూజ
2. త్రిజట
3. మహాగజము
4. అవనీ వల్లభుడు
5. నీలాంబరం

12. ఖాళీలను పూరించండి :

1. రాముడు _____ నెక్కి రాజుడగంటి
2. సౌమిత్రి _____ చనుదేరగంటి
3. _____ లోపల లంక వడిగూలగంటి
4. తైలధారల దోగి _____ లెల్ల
5. రావణు _____ రఘురాము జయము

13. గుంపుకు చెందని పదాన్ని గుర్తించండి :

1. దేవతలు, రాక్షసులు, గంధర్వులు, యక్షులు, వృక్షములు, కిన్నరులు.
2. పుష్పము, పండు, జంతువు, పిందె, ఆకు
3. నీలము, ఎరుపు, నలుపు, విషము, తెలుపు

14. క్రింది సందర్భాలను వివరించండి :

1. ప్రకటించి చెప్పద బాటించి వినుడు
2. గట్టిగా గొల్వ రాఘవుడుండ గంటి
3. వనధి లోపల లంకవడిగూలగంటి
4. పటు దుష్టభాషల వర్జింప వలదు

15. ఛందస్సు :

ద్విపద : 'ద్విపద' అంటే రెండు పాదాలువున్నవి అని అర్థం. ఇది దేశీయ ఛందస్సు. ద్విపదలో ప్రతిపాదంలోను మూడు ఇంద్రగణాలు, ఒక సూర్యగణం ఉంటాయి. రెండేసి పాదాలకు ప్రాస నియమం ఉంటుంది. పాదము నందలి మొదటి అక్షరమునకు మూడవగణము మొదట అక్షరమునకు యతిచెల్లుతుంది. ద్విపదను ప్రాస నియమం లేకుండా కూడ రాయవచ్చును. అలా రాస్తే దీన్ని మంజరీ ద్విపద అంటారు.

ఉదాహరణ :

ర	నల	నల	గల
U U		U	U
అంతనా	త్రిజటయు	నవనీత	నూజ

త	నల	భ	న
U U	U	U	
సంతాప	మటుచూడ	జాలక	తొలగి

ప్రాస : అంత

సంతా

యతి : మొదటి పాదంలో మొదటిగణంలోని అ కు మూడవ గణంలో నవనీలోని అ కు రెండవ పాదంలో స కు మూడవ గణంలోని జాకు యతి మైత్రి చెల్లుతుంది.

16. విద్యార్థులకు సూచనలు :

1. భారత, భాగవత, రామాయణ కావ్యాలలోని కొన్ని ప్రధాన ఘట్టాల్ని ఉపాధ్యాయుల నడిగి తెలుసుకోండి. బొమ్మల బాల రామాయణం, బొమ్మల భారతం, భాగవతాలను చదివి, విషయాల్ని గ్రహించండి.

17. ఉపాధ్యాయులకు సూచనలు :

- a. తెలుగులో రచింపబడిన వివిధ రామాయణ గ్రంథాలను విద్యార్థులకు తెలియ జేయండి. ద్వీపద కావ్యాలను, వాటిని రచించిన కవులను గూర్చి విద్యార్థులకు అభిరుచిని కలిగించండి.
- b. 'ద్వీపద' గానయోగ్యమైన ఛందస్సు. దీనిని ఎలా పాడాలో లేదా చదవాలో విద్యార్థులకు చెప్పండి.

4. శతక పద్యాలు

[తెలుగు సాహిత్యంలో శతకప్రక్రియ ప్రసిద్ధమైంది. శతకకవులశైలి అందరినీ ఆకట్టుకొంటుంది. సులభశైలితోపాటు మానవ జీవితపురీతులు, లోకపు నీతులు మానవ జీవితాన్ని ప్రతిబింబించే విషయాలు, శతకసాహిత్యం జనానికి దగ్గర కావడానికి ప్రధానకారణమైంది.

‘శతం’ అంటే నూరు. శతకం అంటే నూరుపద్యాలను కలిగినది. కాని సాధారణంగా శతక సాహిత్య ప్రక్రియలో నూటఎనిమిది పద్యాలుంటాయి. విద్యార్థులను సత్పేరులుగా, లోకజ్ఞానయుతులుగా తీర్చిదిద్దే, ఈ పాఠ్యాంశంలోని పద్యాలు విభిన్నకాలాలకు చెందిన విభిన్న శతకాలనుండి గ్రహింపబడ్డాయి.

శతకపుల పరిచయం:

1. ఏనుగు లక్ష్మణకవి :

సంస్కృతంలో భర్తృహరి రచించిన ‘సుభాషితత్రిశతి’ని తెనిగించిన ముగ్గురిలో, ఏనుగులక్ష్మణకవి సుప్రసిద్ధుడు. [తక్కిన ఇరువురు పుష్పగిరి తిమ్మన, ఎలకూచి బాలసరస్వతి] ఏనుగులక్ష్మణకవి ‘సుభాషితత్రిశతి’ని ‘సుభాషితరత్నావళి’ పేరిట ఆంధ్రీకరించాడు.

ఈ కవి 18వ శతాబ్దానికి చెందినవాడు, ఈయన ఇతర రచనలు రామవిలాసం, గంగామాహాత్యం; మొదలైనవి. ఈ పాఠ్యాంశంలోని మొదటి రెండు పద్యాలు ‘సుభాషితరత్నావళి’లోనివి.

2. మారద వెంకయ్య :

ఈ పాఠ్యాంశంలోని 3,4, పద్యాలు మారద వెంకయ్య రచించిన ‘భాస్కరశతకం’ లోనివి. ఈయన 17వ శతాబ్దం కంటే ముందున్నవాడు.

ఇతని భాస్కరశతకం ప్రౌఢమైన నీతిశతకాలకోవకు చెందింది. ఈ శతకంలో ‘భాస్కరా’ అన్నది మకుటం.

3. శరభాంకుడు :

పాఠ్యాంశంలోని 5వ పద్యం శరభాంకుడు రాసిన ‘శరభాంకలింగం’ శతకంనుండి గ్రహింపబడింది. ఈ కవిని గురించి తెల్పుకోవడానికి ఆధారాలు తక్కువ.

ఈ కవి కాకతీయ రెండవ ప్రతాపరుద్రుని కాలంవాడని విమర్శకుల అభిప్రాయం. ‘శరభాంకలింగమా’ అన్న మకుటంతో శతకాన్ని రాశాడు.

4. అల్లంరాజు రంగశాయి కవి :

ఈ పాఠ్యాంశంలోని 6వ పద్యం రంగశాయి కవి రచించిన 'రఘురామశతకం'లోనిది. ఈ కవి 20వ శతాబ్దం ప్రారంభంలోనివాడు.

ఈ కవి చంపూరామాయణాన్ని, చంపూభారతాన్ని అనువదించాడు. మాధవ శతకాన్ని రాశాడు. రఘురామశతకంలో 'రఘురామదయా హృదయా శుభోదయా' అన్నది మకుటం.

5. వడ్డాది సుబ్బారాయకవి :

వీరు ఆధునిక శతక కవులలో సుప్రసిద్ధులు. వీరు అనేక సంస్కృత నాటకాలను ఆంధ్రీకరించారు, 'అర్థరక్షామణి'; 'నందనందన శతకం'; 'మల్లికామారుతం' కృతులను రచించారు. ఈ పాఠ్యభాగంలోని 7వ పద్యం 'భక్తచింతామణి' అనే మకుటంగల 'భక్త చింతామణి' శతకంలోనిది.

6. కలుగోడు అశ్వత్థరావు :

ఈ పాఠ్యాంశంలోని 8వ పద్యం కలుగోడు అశ్వత్థరావు రచించిన 'సోమేశ్వర శతకం'లోనిది. ఈ కవి అనంతపురం జిల్లా రాయదుర్గంవారు. వీరు 20వ శతాబ్దికి చెందినవారు. తెలుగు కన్నడ భాషలందు కవిత్వం అల్లారు. అశ్వత్థామ భారతం; దండకరామాయణం; అనే కావ్యాలను తెలుగులో రచించారు. భాగవతంలోని కొన్ని ఘట్టాలను, వేమన శతకాన్ని అనువదించారు. కన్నడంలో రన్నమహాకవి రాసిన గదాయుద్ధాన్ని, సర్వజ్ఞవచనాలను, పాల్కురికి సోమన రచించిన సోమేశ్వర శతకాన్ని ఆంధ్రీకరించారు.

ఈ పాఠ్యాంశమైన పద్యం కన్నడానువాదమైన 'సోమేశ్వర శతకం' లోనిది. 'సోమేశ్వరా' అన్న మకుటంతో కూడినది.

శతకపద్యాలు

1. ★ భూషలుగావు మర్త్యులకు భూరిమయాంగద తారహారముల్
భూషితకేసపాశమృదు పుష్ప సుగంధ జలాభిషేకముల్
భూషలుగావు పూరుషుని భూషితు జేయుఁ బరిత్రవాణి, వా
గ్భూషణమే సుభూషణము భూషణముల్ నశియించునన్నియున్.
2. ★ ఆపదలందు ధైర్యగుణ మంచిత సంపదలందుఁ దాల్చియున్
భూపసభాంతరాళమునఁ బుష్కలవాక్చతురత్వ, మాజి బా
హుపటు శక్తియున్, యశమునం దనురక్తియు విద్యయందు వాం
ఛాపరివృద్ధియున్, బ్రకృతి సిద్ధగుణంబులు సజ్జనాళికిన్.
3. ★ చదువదియెంత గల్గిన రసజ్ఞత యిండుక చాలకున్న నా
చదువు నిరర్థకంబు గుణసంయుతు లెవ్వరు మెచ్చరెచ్చటం
బదునుగ మంచికూర నలపాకము చేసిన్ననైనందు నిం
పాదవెడునుప్పు లేక రుచి పుట్టఁగ నేర్చునటయ్య భాస్కరా!

4. బంధుర సద్గుణాఢ్యుడొక పట్టున లంపట నొందియైనదు
స్పంధిఁ దలంనాపడన్యులకుఁ జాల హితం బొనరించుగాక,
గంధపుజెక్క రాగిలుచుఁ గాదె శరీరులకుత్సవార్థమై
గంధములాత్మఁ బుట్ట దిఱుగంబడి యండుటలేల్ల భాస్కరా !
5. ఎక్కడి మంత్రతంత్రములవెక్కడి చక్రములేడ పాచికల్
ఎక్కడి జ్యోతిషంబులవి యెక్కడి హేతువులేడ ప్రశ్నముల్
తక్కిడి గాక పూర్వకృత ధర్మసుకర్మమై నిశ్చయంబు పో
పెక్కురు పొట్టకూటికిది వేషమయా శరభాంక లింగమా
6. తమయుదకంబులన్నదులు ద్రావపు స్వీయఫలంబులేల్ల వృ
క్షములు భుజింప వభ్రములు సస్యములందినవట్లుగా మహా
త్తమ పురుషార్జితంబయిన ద్రవ్యమహర్షిశమున్ పరోపకా
రమునకెయోసు సుమ్ము రఘురామ దయాహృదయా శుభోదయా
- 7 * ఆకాశంబును భూమియున్ పుటలు రెండందెల్ల నీ శక్తియున్
నీ కారుణ్యము నీ మహత్త్వమును నీ నేర్పాదిగా నన్నియున్
నీకుఱ్ఱుల్ చదువంగ వ్రాసితివి తండ్రీ! భావ గర్భంబుగా
నాకేమర్థముగాదు నేర్పవె, యనంతా భక్తచింతామణి!
- 8 * తనకున్గాని ధనంబదేల? ముడిమిన్ దన్ బ్రోవగాలేని నం
దనుడెలా? తఱిరానివాన మరి రాదానేల? కష్టస్థితిన్
గనరాకుండిన బంధువేల? సమయానన్ జేతికిన్ జిక్కున్
తృణమే మేరుసమంబుగాదె ! గిరిశా! యీశాన సోమేశ్వరా!

* కంఠస్థ పద్యాలు

1. సారాంశం :

1. మానవులకు బంగారు భుజకీర్తలు, ముత్యాలదండలు, అలంకారాలు కావు. అలంకరించుకొన్న వెంట్రుకలు, మృదువైన పూలపరిమళ జలస్నానాలు, అలంకారాలు కావు. పవిత్రమైన వాక్యే (మాటే) మానవునికి నిజమైన మంచి భూషణం. తక్కినవన్నీ నశిస్తాయి.
2. అపదలలో ధైర్యం, అధికమైన సంపదలున్నప్పుడు ఓర్పు, రాజసభలలో మాటనేర్పరితనం, యుద్ధరంగంలో భుజబల పరాక్రమం, కీర్తిసంపాదన, విద్యాభివృద్ధులపట్ల ఆసక్తి, మంచివారికి సహజమైన గుణాలు.
3. కూరను ఎంత బాగా వండినప్పటికీ తగినంత ఉప్పు లేకపోతే ఆ కూర రుచిగా ఉండదు. అలాగే ఎంత చదువుకొన్నప్పటికీ చదువుల సారాన్ని గ్రహించే శక్తి లేని చదువు నిరర్థకం.
4. మంచి గంధపు చెక్క తాను అరిగిపోతూ కూడా తనలోని సువాసనలచే జనులకు వేడుక కలిగించేటట్లుగా, సుగుణవంతుడు తాను కష్టాలలో ఉండి కూడా పరులకు కీడు తలపక మేలు చేస్తుంటాడు.

5. దేవతా వశీకరణం కోసం ఉపయోగించే మంత్రతంత్రాలు, చక్రాలు, భవిష్యత్తును తెల్పుకోవడం కోసం ఉపయోగించే పాచికలు, జ్యోతిషాలు, హేతువులు, ప్రశ్నలు అన్నీ మోసమే. గతంలో చేసిన మంచివల్ల కలిగే ఫలితమే నిశ్చయం. పైన చెప్పిన మంత్రతంత్రాదులన్నీ చాలా మంది పొట్ట కూటి కోసం వేసే వేషాలు, చేసే మోసాలు.

6. నదులు తమ నీళ్ళను తామే తాగవు, చెట్లు తమ పండ్లను తామే తినవు. వర్షం కురిపించి పంటలు పండడానికి కారణమైన మేఘాలు ఆ పంటల్ని తినవు. అదే విధంగా గొప్పవారు సంపాదించిన సంపద ఎల్లప్పుడూ ఇతరుల కోసమే.

7. ఓ తండ్రీ ! భక్తులకోర్కెలు తీర్చేడివాడా ! ఓ అనంతా ! ఆకాశం, భూమి అనే రెండు పుటలలో నీ శక్తిని, కనికరాన్ని, గొప్పతనాన్ని, మిక్కిలి నేర్పరితనంతో భావపూరితంగా నీ బిడ్డలు చదువుకోవడం కోసం రాశావు. అది నాకు అర్థం కాదు. దానిని అర్థం చేసుకొనే సామర్థ్యాన్ని ఇవ్వు.

8. తనకు పనికిరాని ధనం, ముసలితనంలో పోషించని కొడుకు, సకాలంలో కురవని వర్షం, కష్ట సమయంలో ఆదుకోని బంధువు నిరుపయోగం. అవసరానికి చేతికి చిక్కిన తృణమో, పణమో అదే గొప్పది.

2. కొత్తపదాలు :

భూషలు	పుష్కల	అనురక్తి	మర్మలు	ఆజి
బంధుర	భూరిమయ	బాహాపటుశక్తి	తఱుగంగ	అంగద
వాంఛాపరివృద్ధి	తక్కిడి	రసజ్ఞత	పరుషార్జితం	ద్రవ్యం
తారహారముల్	భావగర్భితం	తఱి	తృణం	

3. అర్థాలు :

భూషలు = అలంకారాలు; మర్మలు = మానవులు; భూరిమయ = అధికమైన బంగారు మయమైన; వాణి = వాక్కు; అంగద = భుజకీర్తులు; తారహారముల్ = ముత్యాలసరాలు; అంచిత = తగిన; తాల్మి = ఓర్పు, సహనం; భూపసభ + అంతరాళం = రాజసభలలో; పుష్కల = అధికమైన, ఎక్కువ; వాక్ = మాటల; చతురత్వం = నేర్పరితనం; ఆజి = యుద్ధం; బాహాపటుశక్తి = గొప్పభుజబలం; యశము = కీర్తి; అనురక్తి = ప్రేమ; వాంఛ = కోరిక; పరివృద్ధి = అభివృద్ధి; ప్రకృతి = సహజం; సిద్ధ = కలిగే; రసజ్ఞత = సారాన్ని గ్రహించడం; నిరర్థకం = వ్యర్థం, అర్థంలేనిది; గుణసంయుతులు = గుణవంతులు; పదను = పక్షం; నలపాకం = మిక్కిలి రుచికరంగా చేసినవంట; ఇంపు = తృప్తి; బంధుర = కాంతి, ప్రకాశం; లంపట = ఆపద, కష్టం; దుస్సంధి = చెడు; రాగిలుచు = అరిగిపోవుచు; ఉత్సవ + అర్థం = వేడుకకై, సంతోషానికై; ఆత్మన్ = తనలో; గంధం = సువాసన; తక్కిడి = మోసం; పూరం = ముందు; కృతం = చేసిన; సుకర్మం = పుణ్యం, మంచిపని; ఉదకం = నీళ్ళు; అభ్రములు = మేఘములు; సస్యం = పంట; ఆర్జితం = సంపాదన; ద్రవ్యం = ధనం; అపాః + నిశలు = పగలు; రాత్రి; ముదిమి = ముసలితనం; తఱి = సమయం; తృణం = గడ్డి, కొంచెం; మేరుసమం = మేరు పర్వతంతో సమానం.

4. వివరణ :

నలపాకం : నలుడు కొంచెం గడ్డిని చేత పట్టుకొని వినరగానే అగ్ని పుడ్తుంది. అతని వంటముగియునంత వరకు ఆరిపోక మండుతూనే ఉంటుంది. నీళ్ళు కావాలంటే బిందెలు వానంతట అవే నిండుతుంటాయి. రెండు చేతులు చరచికొట్టి నంతనే సుగంధ ద్రవ్యం వస్తుంది. వంటయొక్క రుచి అమోఘం. నలపాకంతోపాటు భీమపాకం కూడా ప్రసిద్ధి చెందింది.

5. నానార్థాలు :

భూరి	:-	బంగారు; విశాలం; అధికం.
గంధం	:-	వాసన; గర్వం; చందనం; స్వల్పం; గంధకం.
తార	:-	వాలిభార్య; బృహస్పతి భార్య; నక్షత్రం.
పవిత్రం	:-	జందెం; జలం; దర్భ; పరిశుద్ధం; యంత్రం.
భూషణం	:-	నగ, అలంకారం; ధర్మం; విల్లు; యజ్ఞం; పుణ్యం; న్యాయం.
ధనం	:-	గోసమూహం; డబ్బు; సంపత్తు.
రుచి	:-	కాంతి; ఆకలి; రంగు; కోరిక.
సంధి	:-	కూడిక; అదుకు; సొరంగం; కీలు.
భోగం	:-	సుఖం; రాజ్యం; ధనం; పూజ; పాముపడగ; భోజనం.
అర్థం	:-	ధనం; పదయొక్క అర్థం; కారణం; ప్రకృతి.

6. పర్యాయపదాలు :

మర్త్యుడు	:-	నరుడు; మనుజుడు; మానవుడు; పురుషుడు; మనుష్యుడు.
నృపాలుడు	:-	రాజు; క్షితిపతి; ఏలిక; ఒడయడు; భూపతి.
పుష్పం	:-	విరి, సుమం, కుసుమం.
శరీరం	:-	దేహం; తనువు; కాయం; గాత్రం.
ఉదకం	:-	నీరు; తోయం; జలం.
ఆజి	:-	యుద్ధం; ఆహావం; సంగ్రామం; సమరం.
వృక్షం	:-	మహీరుహం; ద్రుమం; తరువు.
నందనుడు	:-	కుమారుడు; తనయుడు; సుతుడు; పుత్రుడు; కొడుకు.
ఆకాశం	:-	దివం; వినువీధి; గగనం; నభం.
భూమి	:-	అవని; ధరణి; విశ్వంభర.

7. వ్యుత్పత్తి అర్థాలు :

నృపాలుడు :- నరులను పాలించువాడు - రాజు

నందనుడు :- ఆనందమును కల్గించువాడు - కొడుకు

అనంతుడు :- అంతంలేనివాడు (భగవంతుడు) విష్ణువు

మర్త్యుడు :- మృతిని కలిగినవాడు (మానవుడు)

8. జంటపదాలు :

అహర్నిశములు; భూమ్యాకాశములు; యంత్రతంత్రములు.

9. ప్రకృతి - వికృతులు :

విద్య - విద్వే

శ్రీ - సిరి

గుణం - గౌనం

వేషం - వేసం

సస్యం - ససి

శక్తి - సత్తి, సత్తువ

జ్యోతిషం - జోతిషం

10. వ్యతిరేక పదాలు :

మృదువు × కఠినం

నిశ్చయం × అనిశ్చయం

మంచి × చెడు

ఉత్తమం × అధమం

పవిత్రం × అపవిత్రం

కష్టం × సుఖం

హితం × అహితం

అర్థం	×	అనర్థం
తరుగు	×	పెరుగు
సుగంధం	×	దుర్గంధం
ధర్మం	×	అధర్మం
అంతం	×	ఆది, అనంతం

11. తప్పొప్పులను గుర్తించండి :

1. వాగ్భూషణమే సుభూషణం
2. రసజ్ఞత లేని చదువు సార్థకం
3. స్వీయ ఫలంబులెల్ల వృక్షములు భుజించును
4. పూర్వకృత ధర్మ సుకర్మమే నిశ్చయం
5. భూషణముల్ నశించవు

12. సొంత వాక్యాలలో రాయండి.

1. పవిత్రవాణి
2. వాంఛాపరివృద్ధి
3. పొట్టకూటికి
4. ప్రకృతి సిద్ధం
5. అహర్నిశం
6. పూర్వకృతం
7. భావగర్భితం
8. వాక్చతురత్వం
9. ఇంపాదవు
10. మేరుసమం

13. కింది పదాలను విడదీసి సంధి పేరు తెలపండి :

1. సభాంతరాళం
2. శరభాంకుడు
3. సోమేశ్వరా
4. విద్యాయందు
5. సజ్జనాళి
6. పరోపకారం
7. అన్నదులు
8. ఎక్కడ
9. తమయుదకంబులు
10. శుభోదయ

14. కింది పదాలను కలిపి రాసి గట్టిగా చదవండి :

1. వాక్ + భూషణం
2. సత్ + జనులు
3. సత్ + గుణ
4. అహః + నిశలు
5. తాను + ఏల
6. నాకు + ఏమి

15. కింది పదాలకు విగ్రహవాక్యాలు రాసి ఏ సమాసాలో తెల్పండి :

1. పవిత్రవాణి
2. వాగ్భూషణం
3. నీశక్తి
4. అహర్నిశలు
5. నిరర్థకం
6. యంత్రతంత్రములు

16. కింది పదాలను విడదీసి ఔపవిభక్తులను గుర్తించండి :

గూటిలో

ఇంటికి

చేతికిన్

నేతిగిన్నె

17. కింది పదాలకు పర్యాయ పదాలు రాయండి :

జలం

వాక్కు

తాల్మి

తక్కిడి

ద్రవ్యం

పొట్ట

కూడు

ముదిమి

18. ప్రకృతి వికృతులు రాయండి :

భోజనం

భూషణం

గుణం

వేషం

జ్యోతిషం

19. వ్యతిరేక పదాలు రాయండి :

కష్టం ×

ఉపకారం ×

హితం ×

పూర్వం ×

సుగంధం ×

20. జతపర్చండి :

వాగ్భూషణం	బాహోపటు శక్తి
అంచిత సంపదలు	సుభూషణం
ఆజి	అనురక్తి
యశము	ధైర్యగుణం
ఆపదలు	తాల్మి

21. ఖాళీలను పూరించండి :

1. తృణమే మేరుసమంబు _____
2. నీ కుఱ్ఱుల్ చదువంగ _____
3. పూరుషుని భూషితు జేయు _____
4. _____ లేక _____ పుట్టగ నేర్చునటయ్య
5. పెక్కురు పొట్ట కూటికిది _____
6. ఆకాశంబును, భూమియున్ పుటలు _____
7. భూప-సభాంతరాళమున్ _____
8. విద్యయందు _____
9. ప్రకృతి-సిద్ధ _____ సజ్జనాళికిన్
10. నాకేమర్థము గాదు _____

22. సందర్భాలు రాయండి :

1. పూరుషుని భూషితు జేయు పవిత్రవాణి
2. ఉప్పు లేక రుచి పుట్టగ నేర్చునటయ్య ?
3. ముదిమిన్ దన్ బ్రోవగా లేని నందనుడెలా?
4. పొట్టకూటికిది వేషమయా !
5. తమ యుదకంబులన్నదులు ద్రావవు

23. కింది పద్య పాదాలలోని ఛందస్సును తెల్పండి :

1. కనరాకుండిన బంధువేల? సమయానన్ జేతికిన్ జిక్కున్ ?
2. నాకేమర్థముగాదు నేర్వ వె-యనంతాభక్తచింతామణీ
3. తక్కిడిగాక పూర్వకృత ధర్మసుకర్మమె నిశ్చయంబుపో
4. చదువు నిరర్థకంబు గుణ సంయుతు లెవ్వరు మెచ్చ రెచ్చటం

24. కింది ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి :

1. మర్మ్యులకు నిజమైన భూషణం ఏది? ఎందుకు?
2. సజ్జనాళికి ప్రకృతిసిద్ధ గుణములు ఏవి?
3. రసజ్ఞత లేనివాని చదువు ఎలా నిరర్థకం?
4. సద్గుణాధ్యుని స్వభావం ఎలాంటిది?
5. పెక్కురు పొట్టకూట్టికై వేసే వేషాలు, చేసే మోసాలేవి?
6. ఉత్తమ పురుషార్థం, పరోపకారార్థమేనని ఎలా నిరూపింపబడింది?
7. ఈ లోకంలో పనికి రానివి ఏవి?
8. భగవంతుడు బిడ్డలకోసం దేన్ని ఎలారాశాడు?

25. విద్యార్థులకు సూచనలు :

1. శతక పద్యాలను కంఠస్థం చేయండి.
2. శతకాలలో నీతిని ఉదాహరణ రూపంలో (దృష్టాంతరూపంలో) ఎలా చెప్తారో పరిశీలించండి.

26. ఉపాధ్యాయులకు సూచనలు :

1. శతకలక్షణాలను పరిచయం చేయండి. అందులో మకుటం అంటే ఏమిటో సోదాహరణంగా వివరించండి.
2. సుప్రసిద్ధ శతకాలను, శతక కవులను పరిచయం చేయండి.
3. ప్రణాళికా కార్యాచరణంలో ప్రతి విద్యార్థి కనీసం రెండు శతక పద్యాలను (ఒక విద్యార్థి రాసిన వాటిని మరొక విద్యార్థి రాయకుండా) సేకరించి, తెచ్చేలాగా విద్యార్థులను ప్రోత్సహించండి.

5. వాత్సల్యం

- అనంతమాత్యుడు.

[ఈ పాఠ్యభాగరచయిత అనంతమాత్యుడు 15 వశతాబ్దానికి చెందినవాడు. 'భోజరాజీయం' అనే నీతి బోధాత్మకమైన చక్కని కావ్యాన్ని రచించాడు. సమగ్రమైన భందస్సును వివరించే 'భందోదర్పణం' ఇతని ఇతర కృతి. ప్రస్తుత పాఠ్యభాగం భోజరాజీయంనుండి తీసుకోబడింది.

అడవిలో గడ్డిమేస్తున్న ఆవును, చంపడానికి పులివస్తుంది. అప్పుడు ఆవు నాబిడ్డకు పాలిచ్చివస్తాను అని చెప్పి, దానికి మాటిచ్చి, ఇంటికి వచ్చి, తన దూడకు పాలిస్తూ, నీతులు దానికి చెప్పడం ఇందులో వర్ణితం. సమాజంలో మానవుడు ఎలా నడుచుకోవాలో ప్రాణులను దృష్టాంతంగా తీసుకొని, ఇందులో ఆడినమాటను ఎలాంటి పరిస్థితులలోనూ తప్పగూడదు అనే నీతిని పరోక్షంగా కవి చెప్పాడు.]

- 1 చ. పులికి ప్రదక్షిణించి తలపుంబటకున్ సదృశంబుగాగన
స్థలిత విలాసయాన మెసగం బురికేగి జతుస్తనంబులుం
బలసి పొదుంగువ్రేగుపఱుపంగ గభీరరవంబు తోడ వీ
ధుల నడయాడు బాలకులు దోరపు భీతిదొలంగి పాఱగన్.
- 2 తే.గీ. కొడుకు చనుగ్రోలు చున్నంత తడవుదల్లి
యడుగుదిరుగక కదలక, యన్యచిత్త
గాక పైసీగ సోకిన గదలకుండె
నెమ్మి పాషాణధేనువు నిలిపినట్లు.
- 3 ఆ.వె. తల్లులు అరుగుదేర దనయాడు కోడెలు
సదమలాను రక్తి నెదురువార
దానుగూడబఱి తనమాతృహీనత
దెలిసి బిడ్డడంతదలగకున్నె
- 4 ఉ. ఏదనుబాసిపోవు తెఱగెద్దియుగానడువీడు నెమ్మదిం
దాదిరుగందొడంగె పులితద్దయు నాకొనియోర్వలేకనా
మీద నసత్య దోషమిడి మిన్నక పోవునొ యింక నాకు ని
చ్చదడయంగ రాదనుచు సూనునిడగ్గఱి ధేనువిట్లనున్
- 5 కం. నిన్ను గని యిన్ని దినములు
చన్నిచ్చితినేను ఋణ వశంబున నిక నీ
వెన్నడు నన్ను తలంపకు
మన్న! మమత్వమ్ము విడువుమన్న !మనమునన్

- 6 * కం. ఒంటి జరింపకు పొలమున
నింటికి గడు ప్రొద్దు గలుగనే తెంచుచురా
వెంటబడి పొడుచుగోవుల
జంట జనకు క్రయ్యబడకు సందడియగుచో
- 7 * కం. నూతుల దరులను, లోతగు
పాతటి కసవులను నెట్టి పచ్చిక యున్నన్
బ్రాతిపడి మేయబోకుము
మూతనిడకుముగ్ర సత్త్వములు గలనీటన్.
- 8 * కం. చులకన జలరుహ తంతువు
చులకన తృణ కణము దూది చుల్కన సుమ్మీ
యిల నెగయు ధూళి చుల్కన
చులకన మఱితల్లి లేని సుతుడు కుమారా!
- 9 చం. అని తగబుద్ధి చెప్పెడు నిజాంబ గనుంగొని, తత్తనూజాడి
ట్లను “నిది ఏమి తల్లి! ఇటులాడెదు, విప్రుడు నిన్ను నర్థకాం
క్షనొకని కమ్మెనో? తనదు గాదిలి పుత్రికి నీదలంచెనో?
యనయగ పుణ్యకాలమున నెవ్వరికేనియు ధారవోసెనో?
- 10 వ. అనిన క్రేపు మాటలకు.... అగ్గోవిట్లనియె.
- 11 కం. “ఇవ్విప్రవరేణ్యుడునను
నెవ్వరికి నొసగడెన యేగెదవిను” మం
చవ్వివరము సర్వంబును
నవ్వత్సముతోడ చెప్పనది కడుభీతిన్
- 12 కం. పిడు గడిచిన క్రియ, నీచెం
బొడిచిన గతి గుండె పగిలి భూస్థలి మీదన్
పడిపొరలు, దన్నుకొను ను
గ్గడువుగ కన్నీరునించు గడగడవడకున్
- 13 కం. ‘చే’యను ‘తల్లి! నీవెట
పోయెద?’ వను, “నన్నుడించి పులివాతబడన్
బోయెదవే? ‘యను ‘జెల్లం
బో?’ యను ‘నింకేటి బ్రతుకుపోనాకు’ ననున్.
- 14 కం. ఇవ్విధమున శోకింపగ
నవ్వత్స శిరంబు మీదనాననమిడి, “నీ
వెవ్వరికి గాగవగచెద
వివ్వలవని జాలిపడగ నేటికి పుత్రా!

- 15 కం. పుట్టిన పిమ్మట చావును
గట్టి; వృథా మరణమొందుకంటే బుధులకున్
దట్టమగు కీర్తి సుకృతము
లిట్టలముగ కల్గు చావులింపుగావే
- 16 ఆ.వె. ఇంక పెనగవలవదిటనే దడసిన
నచట ననృత దోషమావహిల్లు
దానజేసి యగునధమలోకమంత సే
యంగ నేలపనుపవయ్య! నన్ను''
- 17 చం. అని యిటులెట్టకేలకు నిజాత్యజు శోకదవాగ్ని కీలలో
య్యన వచనాంబు వర్షమున నాఱగజేయుచు దాననచ్చటం
గొనకొని యుండగా నిలిపి, కూరిమితో పులియున్న యట్టి య
వ్వనమునకున్ రయంబెనగవచ్చి.....

* కంఠస్థ పద్యాలు

1. సారాంశం :

- పులికి ప్రదక్షిణ చేసి, మనసులో పులిచెప్పిన మాటలు తలచుకుంటూ ఎక్కడా ఆగకుండా, ఊరివైపువరుగులుపెట్టింది. పొదుగునిండా పాలు చేపునకువచ్చి, బరువైపోగా, పెద్దగా అరుస్తూ వెళ్ళింది. వీధుల్లో ఆడుకుంటున్న పిల్లలు భయంతో పక్కకు పారిపోసారు.
- తన దూడ పాలు తాగుతున్నంతసేపు, కదలకుండా, వేరే ఆలోచన లేకుండా, ఈగ వాలినా కదలకుండా, రాతి గోవులా నిలబడింది.
- తాను పులికి ఆహారమైపోతే, తల్లిలేని తనబిడ్డడు, ఎలా కష్టాలను ఎదుర్కొంటాడోనని ఆధేనువు ఇలా ఆలోచిస్తుంది.

తన ఈడు దూడలు, తమ తల్లులతో కూడా ఎదురుగావచ్చినపుడు తనబిడ్డడు, తనకు తల్లి లేదని, తెలిసినపుడు దూరంగ వెళ్ళకుండా ఉంటాడా!
- నా ఈ కుమారుడు, నేను వీనిని వదలిపోతుండటం ఎరుగడు. ఎంతో నెమ్మదిగా తిరుగుతున్నాడు. ఆపులి మిక్కిలి ఆకలిగొని, తట్టుకొనలేక, నేనువెళ్ళనందుకు, నేను మాటతప్పానని భావించి, వెళ్ళిపోయిందేమో. నేనిక్కడ ఇంక ఆలస్యం చేయకూడదు అని కొడుకును పిలిచి ఇలాచెబుతుంది.
- ఓనాయనా! నిన్నుకని ఇన్ని దినాలుగా పాలిచ్చి పెంచాను. నీకు నాకు ఋణం తీరిపోయింది. ఇకపై నన్నెప్పుడూ గుర్తుకు తెచ్చుకోకు. నాపై ఆశవదలుకో.

6. పొలంలో ఒంటరిగా తిరుగాడవద్దు. ఇంటికి తొందరగా రమ్ము. పొడిచేగోవుల వెంబడిపోవద్దు. గుంపులో దూరి కలబడవద్దు.
7. నూతుల దరుల్లోను, లోతైనచోట్ల, ఎంత లేతగడ్డిఉన్నా, ఆశతో దాన్ని మేయటానికి వెళ్ళవద్దు. అపాయకరమైన జీవులున్న నీటిని తాగటానికి వెళ్ళకు.
8. తామర తూడులోని దారం, గడ్డిపోచ, దూది, భూమిపై ఎగసిన ధూళి ఎంతో తేలిక. అలాగే తల్లిలేనిబిడ్డడన్నను చాలాతేలిక.
9. అని తనకు మంచి మాటలు చెప్పే తన తల్లిని చూచి ఆదూడ ఇలా అడిగింది‘అమ్మా! ఇది యేమి? ఇలా మాట్లాడుతున్నావు? మనయజమాని డబ్బుకోసం నిన్ను వేరే వాళ్ళకేమైన అమ్మినాడా? లేక తనముద్దుల కూతురుకు బహుమానంగా పంపుతున్నాడా? లేదంటే ఏదైన పుణ్యకాలంలో ఎవరికైనాదానంగా ఇచ్చేశాడా?
10. అందుకు గోవు ఇలా సమాధానమిచ్చింది.
11. మన యజమానియైన ఈ బ్రాహ్మణుడు నన్ను ఎవ్వరికీ ఇవ్వటం లేదు. నేనే వెళ్ళుతున్నాను. ఆ వివరమంతా వినుమని చెప్పగా, అది చాలా భయపడి.
12. పిడుగు మీదపడినట్లు, ఈటెతో పొడిచినట్లు, గుండెపగిలి భూమిమీద పడి దొర్లింది. తన్నుకొనింది. కన్నీటిధారతో గడగడవణికింది.
13. ‘అంబ’ అని అరిచింది. అమ్మా! నీవెక్కడికి పోతావు? నన్ను వదలి పులి నోటబడటానికి వెళ్తున్నావా? సరే, ఇంక ఈ బ్రతుకెందుకు ? అని వాపోయింది.
14. ఇలా ఏడుస్తూనే ఆదూడతలపై, తనముఖాన్ని ఆనించి, నాయనా! నీవు ఎవరికోసం బాధపడతావు? ఈ అనవసరమైన జాలిని చూపడమెందుకు?
15. పుట్టాక చావు తప్పదు. వ్యర్థంగా ప్రాణం విడవడంకంటే, సజ్జనులకు కీర్తిని తెచ్చే, ఉపయోగం కలిగించే చావుమంచిది కాదా!
16. ఇంక పెనుగులాడవలసిన పనిలేదు. ఇక్కడ నేను ఆలస్యం చేస్తే, మాటతప్పినదాననవుతాను. దానివల్ల అధోగతి కలుగుతుంది. కాబట్టి అలా జరక్కుండా నన్ను పంపించు.
17. అని ఇలా దాని శోకమనే అగ్నిని తన చల్లని మాటలు అనే వర్షంతో ఆర్పివేసి, దానిని అక్కడనే ఉండేలాచేసి, వెంటనే పులి దగ్గరకు వెళ్ళింది.

2. కొత్తపదాలు :

ప్రదక్షిణించు	సదృశంబు	గభీరరవంబు	అన్యచిత్త	మాతృహీనత
ఋణవశంబు	క్రయ్యబడకు	సత్త్వములు	విప్రవరేణ్యుడు	జలరుహ తంతువు
అర్థకాంక్ష	క్రేపు	గడగడవడకున్	వృథామరణము	అన్యతదోషము
శోకదవాగ్ని				

3. అర్థాలు :

పాదుంగు = పాదుగు: ప్రేగుపఱుపన్ = స్వాధీనపరచుకోలేక; (పాలు చేపునకురాగా అదుపు చేసుకోలేక); చతుః + స్తనంబులు = నాలుగు స్తనాలు; పాషాణం = రాయి; ధేనువు = ఆవు; నెమ్మి = ప్రీతి; శైశవక్రీడలు = బాల్యచేష్టలు; కందు = కందమ్మ (పసిబిడ్డ); కోడెలు = దూడలు; క్రయ్యపడకు = కలబడవద్దు; తలగు = బాధ; ఉగ్రసత్త్వములు = క్రూరజంతువులు; జలరుహతంతువు = తామరతూడు; తృణం = గడ్డిపోచ; అర్థకాంక్ష = డబ్బుమీద ఆశ; గాదిలి = ప్రియమైన; క్రేపు = దూడ; వత్స = బిడ్డ; ఆననం = ముఖం; అన్యతం = అసత్యం; మమత్వం = మమకారం; బ్రాతిపడి = ఆశపడి; బుధులు = డండితులు) పెద్దలు;

4. నానార్థాలు :

చను	-	చనుట, స్తనం, వెళ్ళు, పోవు
అడుగు	-	పాదం, అడగడం.

ప్రకృతి - వికృతి :

కీర్తి	-	కీరుతి.
కుమారుడు	-	కొమరుడు.

5. జతపరచండి :

చులకనమఠి	గడగడవణకున్
మూతినిడకు	నన్నదలంపకు
పాషాణధేనువు	తల్లిలేని సుతుడు కుమారా
కన్నీరునించు	ఉగ్రసత్త్వములుగల నీటన్
నీవెన్నడు	నిలిపినట్లు

6. సంధులు :

అమలానురక్తి : అమల+అనురక్తి = సవర్ణ దీర్ఘసంధి

తోరంపుభీతి : తోరము + భీతి = పుంప్వాదేశసంధి

అవ్యత్య : ఆ + వత్య = త్రికసంధి

కదలకుండె : కదలక+ఉండె = ఉకారసంధి

నీవెన్నడు : నీవు+ఎన్నడు = ఉకారసంధి

7. సమాసాలు :

తోరపుభీతి - ఎక్కువైన భీతి - విశేషణ పూర్వపద కర్మధారయం

గాదిలిపుత్రి - ప్రియమైనపుత్రి - విశేషణ పూర్వపద కర్మధారయం

పుణ్యకాలం - పుణ్యమైనకాలం - విశేషణ పూర్వపద కర్మధారయం.

పులివాత - పులియొక్కనోట- షష్ఠీ తత్పురుషం.

శోకదవాగ్ని - శోకమనెడి దావాగ్ని - రూపక సమాసం

వచనాంబువర్షం - మాటలనెడి బాణాలవర్షం - రూపక సమాసం

8. ఖాళీలను సరైన పదాలతో నింపండి :

1. నెమ్మి_____ ధేనువు నిలిపినట్లు.

2. ఒంటి _____ పొలమున.

3. _____ బడకు సందడియగుచో.

4. మూతి నిడకు ముగ్గ _____ గలనీటన్

5. చులకన మఱి _____ లేని _____ కుమారా!

9. సందర్భాలను వివరించండి :

1. తెలిసిబిడ్డడంత దలగకున్న
2. మమత్వంబు విడువుమన్న మనమునన్
3. మాతృహీనత దెలిసి బిడ్డడంత దలగకున్నె
4. చులకన మఱి తల్లిలేని సుతుడు కుమారా!
5. మూతి నిడకు ముగ్ర సత్త్వములు గల నీటన్.
6. అంత సేయంగ నేల పనుపవయ్య నన్ను.
7. ఇంకేటి బ్రతుకుపోనాకు.
8. ఇట్టలముగ గల్గు చావులింపులుగావే.

10. కింది ప్రశ్నలకు ఒకటి, రెండు వాక్యాలలో జవాబులు రాయండి :

1. దూడపాలు త్రాగే దాకా ఆవు ఎలా ఉంది?
2. ఆడుతున్న దూడను చూచి, ఆవు తనలో ఏమనుకున్నది?
3. తల్లిమాటలు విని దూడ ఎలా బాధ పడింది?
4. ఎలాంటి చావును పొందాలని ఆవు అన్నది?
5. ఎలాంటి ప్రాంతాల్లో మేయకూడదని ఆవు దూడకు చెప్పింది?
6. సత్యాన్ని తప్పితే ఏమవుతుంది?
7. చులకనైన వస్తువులు ఏవి?

11. కింది ప్రశ్నలకు వివరంగా జవాబులు రాయండి.

1. ఆవు తన దూడకు చెప్పిన హితవచనాలేమిటి?
2. పాఠంలోని సారాంశాన్ని రాయండి.

12. కార్యాచరణం :

విద్యార్థులు చిన్న చిన్న నీతికథలను చదవాలి.

13. ఉపాధ్యాయులకు సూచన :

కేయూఆర్ బాహుచరిత్రం, నీతిచంద్రిక- మొదలయిన పుస్తకాలనుండి నీతికథలను విద్యార్థులకు చదివి వినిపించాలి. విద్యార్థుల్ని చదివింపజేయాలి.

@KTBS
NOT TO BE REPUBLISHED

1. మిత వ్యయం

-శ్రీ పి. వి. చలపతి రావు

[‘ధన మూలం ఇదమ్ జగత్ ’ అన్నది ఆర్యోక్తి.

ఆర్థిక స్థితిగతులే జీవితంలోని అన్ని విధాలైన సుఖ దుఃఖాలకు కారణం. ఆదాయాన్ని మించి వ్యయం చేయటం ఎన్నో అనర్థాలకు దారి తీస్తుంది. లేని పోని ఆడంబరాలకు పోవటం అంతమంచిది కాదు. నిత్యం సుఖ శాంతులతో జీవించాలంటే, మితవ్యయాన్ని అలవరచుకోవాలి.

మితవ్యయం శ్రేయమనే సందేశాన్ని రచయిత ఇందులో ప్రతిపాదించారు.

దీని రచయిత శ్రీ. పి. వి. చలపతిరావుగారు. హైదరాబాదులోని బద్రుకా వాణిజ్య సాయం కళాశాలలో ఆంధ్రోపన్యాసకులుగా పనిచేసి నివృత్తి చెందారు. నిశిత పరిశీలనం, సులభశైలి, జాతీయమైన పలుకుబడి వీరి రచనలలో గోచరించే ప్రధాన లక్షణాలు.]

మానవుని యానందమునకు, అభ్యుదయమునకు, ముఖ్య కారణము మితవ్యయము. మితవ్యయమనగా, అత్యవసరమైనంత మాత్రమే వ్యయము చేయుట. అల్పవ్యయముతోనధిక ప్రయోజనము సాధింపగలవాడే నేర్పరి. ఏదేశమున వ్యక్తులు మితవ్యయము పాటించురో, ఆ దేశము సర్వ సౌభాగ్యములతో దులదూగు చుండును.

స్వార్థపరులు, హాస్యదృష్టి గలవారు. మితవ్యయమును పాటింప జాలరు. నియమబద్ధమైన జీవితమును గడుపువానికి, మితవ్యయము, అప్రయత్నముగా సిద్ధించును. ఇంద్రియ నిగ్రహము, సంతృప్తి, సక్రమజీవన విధానమును ఎవ్వడలవఱచుకొనునో వాడే మితవ్యయము పాటింపగలడు.

మానవుని మనస్సు కోరికల పుట్ట. పుట్టిన కోరికలన్నింటిని దీర్చుట యెట్టివానికిని సాధ్యముకాదు, ఎన్నింటిని దీర్చినను, నెప్పటికప్పుడు కొత్తవి పుట్టుచునేయుండును. శక్తికి మించిన కోరికలను దలయెత్తనీయక, శక్తికి దగిన కోరికలను దగువిధమున దీర్చుకొనుట మానవుని కర్తవ్యము. తృప్తియొక్క టియేదీనికి ముఖ్యసాధనము. తన అభ్యుదయమును, తనజాతీయభ్యుదయమును గాంక్షించు వ్యక్తి ముఖ్యముగా నెనిమిది విషయము లందు మితవ్యయమును పాటింపవలసియున్నది.

ధనము మొదటిది. “ధనమూలమిదంజగత్” అనుసూక్తి మీరు వినియేయుండురు. ఈ లోకమున సర్వ సుఖదుఃఖములకు ధనమే మూలకారణము. అవసరములను, సుఖములను, భోగములను, అనుభవించుటకు ధనమే ప్రధాన సాధనము. ఆదాయమున కనుగుణముగా వ్యయమును సరిదిద్దు కొనువాడు వివేకి. ఆదాయమును మించి వ్యయము చేయువాడు ఋణ గ్రస్తృడై దుఃఖభాజనుడగును. కోరికలనదుపులోబెట్టుకొని, ఆదాయమున కంటే దక్కువ వ్యయము చేయువాడు క్రమముగా నైశ్చర్యవంతుడగును. కలిగిననాళ్ళ నిలువచేసినది కష్టకాలమునం దక్కరకు వచ్చును. తాత్కాలిక దృష్టితోగాక భావికాల దృష్టితో ఆదాయ వ్యయములను క్రమబద్ధములు చేసికొనువాడు జీవితమును ధైర్యముతో, విశ్వాసముతో నడుపు కొనగలడు.

ఆహారము రెండవది. “శరీర మాద్యంఖలు ధర్మసాధనం” అను నార్యోక్తి యెంతయు సత్యము. కర్మమును, ధర్మమును ఆచరించుటకు శరీరమేకదా ముఖ్య సాధనము. శరీరమును పోషించునది యాహారము, శరీరము. శరీరము యొక్క సక్రమపోషణమునకు ఎట్టి యాహారము, ఎంత యవసరమో, యెఱింగి, యట్టి యాహారమును అంత మాత్రమే భుజించుట మానవుని కర్తవ్యము. అమితాహారము అనారోగ్య హేతువు. ఆరోగ్యమే మహాభాగ్యమని వినియేయుండువు. శరీరమారోగ్యవంతమైనచో మనస్సుగూడ ఆరోగ్యవంతముగాయుండును. శారీరక మానసికారోగ్యములుగలమానవుడు సాధింప జాలని దేముండును. మితాహారి మేధావంతుడగుటకు సందియములేదు.

వస్త్రము మూడవది. శరీరాచ్ఛాదనము వస్త్రముల ప్రధాన ప్రయోజనము. వెలగల వస్త్రములకై వెంపరలాడుట వెఱ్ఱి తప్ప వేరేమియుగాదు. శుభ్రవస్త్రములు ధరించుట యారోగ్యహేతువు. శుభ్రత శ్రద్ధవలన వచ్చునదిగాని, ధనమువలన వచ్చునదిగాదు. వినోదముకొఱకో, విలాసముకొఱకో వెలగల వస్త్రములను మితిమీరి కొనువాడు, వివేకియని చెప్పజాలము. ఆడంబరముగావస్త్రములనుగాని, యాభరణములనుగాని ధరించుటయధిక వ్యయమునకు గారణమే గాని నిజమైన నాగరికతే కాదు. పరిశుభ్రతయే నాగరికత.

విశ్రాంతి నాల్గవది. శరీరమునకు, మనస్సునకు విశ్రాంతి మిక్కిలి యవసరము, శ్రమకుదగిన విశ్రాంతి లేనిచో శరీరముగాని, మనస్సుగాని చిరకాలము చుఱుకుగా బని చేయజాలవు, నిద్ర, వినోదము, విశ్రాంతిలో చేరును. మితముగా నిద్రించువాడు గాఢముగా నిద్రించును. గాఢ నిద్రయే శ్రమను బోగొట్టి సుఖము గలిగించును. మితి మీరిన నిద్ర దరిద్ర లక్షణము. నిద్రాకాలము నెంత తగ్గించిన నిద్రయంత గాఢముగా బట్టును. ఇందువల్ల దీర్ఘముగా చుఱుకుగా బని చేయుటకు వీలుగలుగును.

సమయమైదవది. అందఱకు సమానముగానున్నది. సమయము ఒకరికెక్కువ ఒకరికి తక్కువయనుమాట దీనిలోలేదు. భోగవిలాసములలో గొట్టుకొని పోవువాని కెంతసమయము నిచ్చినను జాలదు. సత్కార్యము లాచరింపదలచిన వానికిని సమయము చాలదు. ఉన్న సమయమును క్రమబద్ధముగా సద్వినియోగము చేయగలవాడే వివేకి. క్షణము వ్యర్థమైనచో మరల సంపాదింప జాలము. ధనములలో నెల్ల ఉత్తమధనము సమయము. ప్రతినిమిషమును సక్రమముగాసద్వినియోగము చేయువాడు సాధింపజాలనిది లేదు. ఆరోగ్యము, ఐశ్వర్యము, జ్ఞానము, ఆనందము-అన్నియు సమయము నుపయోగించుకొను నేర్పుపై నాధారపడి యున్నవి. విశ్రాంతికి, వినోదమునకు, విజ్ఞానమునకు, ఆలోచనమునకు, గార్యాచరణమునకు సమయమును దగు విధమున మితముగావ్యయము చేయనేర్చినవాడు సర్వకార్యములను సాధింపగలడు. దినచర్యను, జీవిత చర్యను దూరదృష్టితో దిద్దుకొనుట మిక్కిలియవసరము.

శక్తియారవది. శక్తియనగ ఇది సోమరితనమునకు వ్యతిరేకమైనది. ఉత్సాహముగలవాడే శక్తిగలవాడు. అతడెట్టి కార్యమైనను సాధింపగలడు. సోమరియేదియు జేయజాలడు. ప్రతి మానవుండును శక్తిని సక్రమముగానుపయోగింప వలయును, సర్వాభ్యుదయములకును శక్తియే మూలము. సోమరియైనవాడు కాలముకంటే వెనుకబడియుండును. శక్తిమంతుడు కాలముతోపాటు నడచును. ఒక్కొక్కప్పుడు కాలముకంటే ముందుకూడనడచును, సోమరి యనుకూలసమయము కొఱకు వేచియుండును, శక్తిమంతుడు యనుకూల సమయమునుదనకనుకూలము గావించుకొనును.

శక్తిమంతుడు స్వతంత్రుడు. అతడు కాలమునకు, బరిస్థితులకు లోబడడు. తానేవానిని లోబఱచుకొని సర్వ కార్యాలను సాధించును.

భాషణమేడవది. వాక్కుమానవునకు భగవంతుడు ప్రసాదించిన పరములలో నత్యుత్తమ మైనది, మానవుని జంతువులనుండి వేరుపఱచు లక్షణములలో భాష ముఖ్యమైనది. ఆలోచించుటకు, ఆలోచనలనితరులకు దెలియజేయుటకు పరమసాధనము. మనుష్యుని ప్రాణశక్తియే భాషగా మారుచున్నది. కనుక అతిభాషణముప్రాణ వ్యయ హేతువు. మితభాషి సర్వవిధముల మేలుగాంచును. మితము, హితము, సత్యము, ప్రియమునైన భాషణము మానవునకు సర్వ భాషణములకంటె, విలువగల భాషణము. మితభాషికి లభించు గౌరవము అతిభాషికి లభించదు, “కంచుమ్రోగునట్లు కనకంబు మ్రోగునా?” యను వేమనసూక్తి మీరు వినియే యుందురు. మితభాషణము సజ్జన లక్షణము. వదరుబోతు నెవ్వరు లక్ష్యపెట్టరు. తులువను, పలువనునెవ్వరు మన్నింపరు. కనుక మితభాషణము సర్వదాశ్రేయోదాయకము.

భూషణ మెనిమిదవది. అలంకార ప్రీతి స్త్రీ, పురుషులకు సహజము. అయినను మితిమీరిన యలంకారములను ధరించినచో నొకప్పుడు ఉన్న అందము కూడ చెడిపోవును. జీవితమునకు భూషణము లనివార్యములైన యవసరములుకావు. అది కేవలము విలాస వస్తువులు. అట్టివానిని ఎంత మితముగా ధరించిన నంతమేలు. శీలమే నిజమైన భూషణము. అది కలవానికి అన్యభూషణముల గత్యములుకావు. అమితవ్యయమూలకములు, కృత్రిమములు నగు సువర్ణమణి భూషణముల యందలి యాసక్తిని తగ్గించుకొని సహజములైన సత్యదయా త్యాగాదులైన యాత్మభూషణములనభివృద్ధి చేసికొనుటయుచితము. చిత్తము వికృతమైయుండగా శరీరమునకెన్ని యలంకారములుతొడిగి యేమి ప్రయోజనము? కావున మానవులు కృత్రిమ సౌందర్య వ్యామోహము దగ్గించుకొని శీలసౌందర్యము నందాసక్తి పెంపొందించుకొనవలయును.

మితవ్యయము సర్వసద్గుణములలో శ్రేష్ఠమైనది. బాల్యమునుండియు నభ్యసించదగినది. ముఖ్యముగా విద్యార్థులు పైన వివరించిన యంశములందు మితవ్యయము పాటించవలెను. అట్లు పాటించిన నాడు వారు సర్వ సుఖములను, అభ్యుదయములను నిస్సందేహముగా పొందగలరు.

1. అర్థాలు :

అభ్యుదయము = అభివృద్ధి; ఇంద్రియనిగ్రహము = ఇంద్రియాలను స్వాధీన పరచుకోవడం; దుఃఖ భాజనుడు = దుఃఖాన్ని అనుభవించేవాడు (ద్వితీయా తత్పురుష సమానం); ఆర్య + ఉక్తి = పెద్దలమాట; శరీర + ఆచ్ఛాదనము = దేహాన్ని కప్పుకోవడం; పరమ సాధనము = మంచి సాధనము; కృత్రిమములు = కల్పితాలు.

2. పర్యాయ పదాలు :

- ధనం : సొమ్ము, సంపద, లక్ష్మి, సిరి, ఐశ్వర్యం
కొరత : లోటు, లేమి, లోపం, తక్కువ, శేషం
భూషణం : అలంకారం, నగ, సొమ్ము, ఆభరణం

3. ప్రకృతి - వికృతులు :

- ఆహారం - ఓగిరం
వ్యయం - వమ్ము
విజ్ఞానం - విన్నాణం
వస్త్రం - వసనం

4. సందర్భాలు :

- ‘కంచు మ్రోగు నట్లు కనకంబు మ్రోగునా’?
“ ధన మూల మిదం జగత్ ”
‘శరీరమాద్యంఖలుధర్మసాధనమ్’.

5. పళ్లులు :

1. పొదుపు అవసరమెలాంటిది ?
2. మితవ్యయాన్ని ఎలాంటి వ్యక్తి సాధింపగలడు ?
3. ఏ యే విషయాలలో మితవ్యయాన్ని పాటించాలి ?
4. మితాహారం వలన కలిగే లాభాలేమిటి ?
5. సమయాన్ని మితంగా ఎలావాడాలి ?
6. విశ్రాంతి ప్రయోజనాలను వివరించండి.
7. శక్తిని ఎలా పొదుపు చేయాలి ?
8. ఎలాంటి భూషణం నిజమైన భూషణం ?

6. సంధులు :

1. శ్రేయః + దాయకము - శ్రేయోదాయకము (విసర్గసంధి)
2. ఆహార + ఉత్పత్తి - ఆహారోత్పత్తి (గుణసంధి)
3. అతి + అవసరము - అత్యవసరము (యణాదేశసంధి)

7. సమాసాలు :

1. ఋణగ్రస్తడు : ఋణంచేతపీడితుడు - తృతీయా తత్పురుష సమాసం
2. ఆదాయవ్యయములు : ఆదాయం, వ్యయం - ద్వంద్వసమాసం
3. జీవితచర్య : జీవితంలోనిచర్య - షష్ఠీ తత్పురుష సమాసం

8. సౌంతవాక్యాలలో ఉపయోగించండి :

1. తులతూగు 2. తలయెత్తు 3. సరిదిద్దుకొను 4. కన్నెఱ్ఱయగు

9. జతపరచండి :

అ. అమితాహారం	()	1. దరిద్రలక్షణం
ఆ. మితిమీరిన నిద్ర	()	2. అనారోగ్యహేతువు
ఇ. పరిశుభ్రత	()	3. భూషణం
ఈ. శీలమేనిజమైన	()	4. నాగరికత

2. కల్పనా చావ్లా

(జ్ఞానం అనేది అందరికీ అవసరం. జ్ఞానసముపార్జనకు లింగభేదం లేదని, కావలసిందల్లా ఆసక్తి, పట్టుదల, కృషి, అనేవి ఉంటే ఎంతటి అడ్డంకులైనా అధిగమించవచ్చునని ఈ పాఠ్యాంశం తెలియజేస్తుంది. వార్తాపత్రికలు, అంతర్జాలం ఆధారంగా ఈ పాఠం రచింపబడినది.

ఆశలు, ఆశయాలు అందరికీ ఉంటాయి. ఆశలను గురించి ఎన్నో కలలు కంటూ, ఆశయసాధనకై అహర్నిశలూ శ్రమిస్తూ, అడ్డంకులను అధిగమిస్తూ కలలను సాకారం చేసుకోవడం మాత్రం కొందరికే సాధ్యం. కార్యసాధకులు నిపుణుమతులై, ప్రజ్ఞానిధులై, ధైర్యోత్సాహాలతో తమ ఆశయసాధనకై కడదాక, తమ ప్రయత్నాలను వదలరు. ఆ కోవకు చెందిన మహిళామణియే కల్పనాచావ్లా. ఈ పాఠ్యాంశంలో ఆమె జీవిత విశేషాలు వివరించబడ్డాయి. ఇవి విద్యార్థులకు స్ఫూర్తిదాయకం.)

కల్పనా చావ్లా ఆకాశపు రహస్యాలను అవగతం చేసుకోవాలని గగనగామియై గ్రహాంతరయానం చేసి గ్రహాల గుట్టుమట్లు రట్టు చేయాలని, ఆకాశపుటంచులు తాకాలని పుట్టి బుద్ధెరిగిననాటినుండి కలలు కనింది. కాలంతోపాటు ఆమెలో కోరిక కూడా పెరిగి, పెద్దదై దృఢత్వాన్ని సంతరించుకొంది. చిన్న నాటి కల జీవిత లక్ష్యంగా మారింది. లక్ష్య సాధనయే జీవిత ధ్యేయమైంది. తారలను తాకాలని ఆమె తహ తహ.గ్రహాంతర యానం ఆమె తపన. తన ఆశయ సాధనకై జీవితకాలమంతా తపస్సు చేసిన తపస్విని కల్పనా చావ్లా.

కల్పనా చావ్లా 1961 జూలై 1వ తేదీన హర్యానాలోని ముల్తాన్ జిల్లా కర్నాల్ లో జన్మించింది. సంయోగిత, బనారసీలాల్ చావ్లాలు ఆమె తల్లి దండ్రులు. వీరింట జన్మించిన కడగొట్టు గారాలపట్టి కల్పన. ఆయింట ఆమె ముద్దు పేరు 'మొంటు'. పట్టుదల, స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యాలు, కావలసినదాన్ని అది ఎంత కష్టసాధ్యమైనా సాధించడం ఆమెకు పుట్టుకతో వచ్చిన గుణాలు. అనుకున్నదాన్ని చేజిక్కించుకోవడంలో ఏ అడ్డంకినైనా, ఎవరి అభ్యంతరాలనైనా లెక్కించని దృఢచిత్త కల్పన. ఈ గుణాలే భవిష్యత్తులో ఆమె వ్యక్తిత్వాన్ని రూపుదిద్దాయి.

కుశాగ్రబుద్ధి కల కల్పన చిన్నప్పటినుండి కూడా స్వయం నిర్ణయాలకే ప్రాధాన్యం ఇచ్చేది. చిన్నతనంలో అల్లరిలోగాని, ఆటపాటలలోగాని మగపిల్లలకు ఏమాత్రం తీసిపోయేదికాదు. జుట్టు కత్తరించికోవడం, మగపిల్లలతో కలిసి క్రీకెట్ ఆడటం వంటిది చేసి 'మగరాయుడు' అనిపించుకొంది. కల్పన యొక్క ఈ చేష్టలని కొట్టి వేయలేం. ఆమెలోని తార్కికశక్తి, ఆత్మవిశ్వాసం, విచక్షణాజ్ఞానం పట్టుదలలే భవిష్యత్తులో తన లక్ష్యం వైపు దూసుకుపోవడానికి తోడ్పడ్డాయి.

బనారసీలాల్ ది సాధారణ మధ్యతరగతి కుటుంబం. బనారసీలాల్ కర్నాల్ లోని టైల్స్ ఫ్యాక్టరీలో సాధారణ ఉద్యోగి. అతని భార్య సామాన్య గృహిణి. వీరు పూర్వాచార పరాయణులే అయినా అర్థవిహీనమైన సంప్రదాయాలపేరిట కల్పన అభ్యున్నతికీ ఎన్నడూ అడ్డుపడలేదు.

బాల్యమాదిగా వినువీధి వీక్షణం పట్ల కల్పనకు కుతూహలం అధికం. ఆకాశం అన్నా నక్షత్రాలన్నా, వినువీధిలో విహరించే విమానాలన్నా మక్కువ ఎక్కువ. చిన్నతనంలో ఇంటి ముంగిట ఆకాశంలోని నక్షత్రాలను వీక్షించేది. వాటిని చేరుకోవాలని ఆశపడేది. ఏవియేషన్ ఫ్లయింగ్ క్లబ్ కు సమీపాన్నే చావ్లా

కుటుంబం నివసించడంవల్ల విమానాలరాకపోకలను సునిశితంగా పరిశీలించేది. తన సోదరునితో కలిసి వెళ్ళి విమానకేంద్రాన్ని సందర్శించేది. ఎనిమిదవ తరగతిలోనే గైడర్ ప్రయాణం చేసింది. 11వ తరగతిలో ప్రాజెక్ట్‌కు గాను కుజగ్రహాన్ని గురించి వ్యాసం రాసింది. పాఠశాలలో సందర్భం వచ్చినప్పుడెల్లా ఆకాశం, నక్షత్రాలు, విమానం, కొండలు, పర్వతాలు వాటికి సంబంధించిన చిత్రపటాలను, వివిధ ఆకృతులను తయారు చేసేది. ప్రప్రథమ భారతీయ విమానచోదకుడయిన జె. ఆర్. డి. టాటా కల్పనకు స్ఫూర్తిదాయకం. ఆయన పయనించిన విమానాన్ని తొలిసారిగా చూచినపుడు ఆమె భావోద్వేగం వర్ణనాతీతం.

కల్పన పాఠశాలావిద్యాభ్యాసం కర్నూల్‌లోని తాగూర్ విద్యానికేతన్ పబ్లిక్ స్కూల్లో జరిగింది. పిమ్మట, పి. యు. సి. విద్యాభ్యాసం కూడా కర్నూల్‌లోనే 'దయాసింగ్' కాలేజీలో కొనసాగింది. తదనంతరం పై చదువులకై చండీఘడ్‌కు వెళ్ళాలని నిర్ణయించుకొన్నది. ఆడపిల్ల చదువు కోసం ఉన్న ఊరిని వదిలి ఒంటరిగా 80 కి. మీ. దూరంలో ఉన్న ఊరికి వెళ్తాననడం ఆమె బంధువర్గానికి విడ్డూరం అనిపించింది. వారు ఎన్నో విధాల అభ్యంతరాల్ని లేవనేన్నారు. కాని వారికి కల్పన కొరకరాని కొయ్య అయ్యింది. కల్పన చండీఘడ్‌లోని పంజాబ్ ఇంజనీరింగ్ కాలేజీలో తనకు అభిమాన పాత్రమైన ఏరోనాటికల్ ఇంజనీరింగ్ విభాగంలో చేరింది. కల్పన సంకల్ప బలానికి కఠినమైన పరీక్ష ఇక్కడ ఎదురైంది. ఆ పరీక్ష మరి ఎవరినుండో కాదు సాక్షాత్తు ఆమె కాలేజీలో ఎంచుకున్న విషయ విభాగపు అధ్యాపక వర్గంనుండియే.

చండీఘడ్‌లోని పంజాబ్ ఇంజనీరింగ్ కాలేజీలో ఆనాడు మొత్తం విద్యార్థినులు కల్పనతో చేరి ఏడుగురు మాత్రమే. అందులో ఈమె ఏరోనాటికల్ విభాగంలో ఒకే ఒక్క విద్యార్థిని. ఈ కారణంగా ఆ విషయపు విభాగాధిపతి ఆమెను ఎలెక్ట్రికల్ లేదా మెకానికల్ విభాగాలకు మార్చాలని ప్రయత్నించాడు. కేవలం ఈ కారణంగా తన జీవితలక్ష్యానికి నీళ్ళొదులుకోవడానికి కల్పన ఒప్పుకోగలదా? ఆమె తార్కిక జ్ఞానం అందుకు అంగీకరిస్తుందా? అధ్యాపకుని సూచనకు కల్పన ససేమిరా అంగీకరించలేదు. చివరకు అధ్యాపకుడే తన ప్రయత్నాన్ని మానుకోవల్సివచ్చింది. తరగతిలో ఉన్నది ఒక్క ఆడపిల్లే అయినా చదువులో విద్యా విషయక సంబంధ సదస్సులు, గోష్టులు, చర్చాసభల నిర్వహణ అదీ, ఇదీ, అననల అన్నింటా తనదే ముందంజ. విద్యాభ్యాస విషయంలో కల్పన జిజ్ఞాస, ఉత్సాహం, పట్టుదల చురుకుదనం, సాటి విద్యార్థులనే కాక అధ్యాపకులను సైతం అబ్బురపరిచేది.

1982 లో ఇంజనీరింగ్ విద్యాభ్యాసం పూర్తయిన పిమ్మట ఉన్నత విద్యార్థనకై అమెరికా వెళ్ళారు. 1984లో అర్లింగ్టన్‌లోని టెక్సాస్ విశ్వవిద్యాలయంనుండి ఏరోస్పేస్ ఇంజనీరింగ్‌లో ఎం. ఎస్ డిగ్రీని, 1986లో రెండవ ఎం. ఎస్. డిగ్రీని, 1988లో బౌల్డర్‌లోని కొలోరాడో విశ్వవిద్యాలయంనుండి పి. హెచ్. డి. డిగ్రీని పొందారు.

అమెరికాలో స్థానిక ఫ్లయింగ్ క్లబ్‌లో ఉపాధ్యాయుడైన జీన్ పెర్రీ హ్యారిసన్‌తో పరిచయం ఏర్పడింది. ఆ పరిచయం క్రమేణా 1984లో పరిణయానికి దారి తీసింది. వివాహంతోపాటు అమెరికా పౌరసత్వాన్ని పొందారు కల్పన. భర్తప్రోత్సాహం ఆమెకు మరింత ఉత్సాహకారకమైంది. అనేక రకాల విమానాలపై కంప్యూటర్ మోడలింగ్ చేశారు. విమాన యానానికి, గైడర్ల ప్రయాణానికి, ఏక, అనేక, ఇంజన్లతో కూడిన వాణిజ్య విమాన ప్రయాణాలకై అవసరమైన అనేక ట్రైనింగ్‌లను పొందారు. ఏరోబేటిక్స్ నేర్చుకొని గైడర్ల మీద, విమానాలలోను తిరిగారు. కల్పనా దంపతులు పాతకారుకు ఏరోటర్బన్

ఇంజనీను బిగించి కొలెరాడో ప్రాంత పరిసరాల్లోని కొండలపై విహరించేవారు. 1988లో పిహెచ్. డి పట్టాన్ని పొందిన 5 సంవత్సరాల తర్వాత ఎమ్కాన్టీ ఇన్స్టిట్యూట్లోని నేషనల్ ఎయిరోస్పేస్ అండ్ రీసర్చ్ సెంటర్లో రీసర్చ్ అసిస్టెంట్గా బాధ్యతలు చేపట్టారు. అందులో విమానాల డిజైన్లను తయారు చేసి స్థిరమైన ద్రవ పదార్థాల్లో అతి తక్కువ స్థితిలో వివిధంగా ఉంటాయో చూపించే బృందానికి నాయకురాలిగా ఉండేవారు.

1995లో కల్పనా చావ్లా 'నాసా' (నేషనల్ ఏరోనాటిక్స్ అండ్ స్పేస్ అడ్మినిస్ట్రేషన్)లో అస్ట్రోనాట్ కోర్స్ చేరింది. అంతరిక్షయాత్రికులకై 'నాసా' ఇచ్చే శిక్షణకోసం 2,962 మంది దరఖాస్తు చేసుకోగా అందులో 23మంది మాత్రమే ఎన్నికయ్యారు. వారిలో కల్పన ఒకరు. నాసావారు అంతరిక్ష యాత్రికులకు ఇచ్చే అన్ని శిక్షణలలో కల్పన పాల్గొన్నారు. వారు నిర్వహించిన అన్ని పరీక్షలలో ఉత్తీర్ణులయ్యారు. 1995 మార్చి నుండి 14నెలల పాటు అవసరమయిన శిక్షణ పొందారు. వీటిలో రోదసికి ఎగరడం స్పేస్షటిల్ నిర్వహణలో మరమ్మత్తులు చేయడం, శూన్య ప్రదేశంలో, కృత్రిమ పద్ధతుల్లో, క్లిష్టసమయాలలో ఉండేవిధానం, అత్యవసర సమయాల్లో చేసే వ్యాయామం, సముద్రాలు, పర్వతాలు, అరణ్యాలలో అన్నపానీయాలు లేక తట్టుకోగలిగే వ్యాయామాలు ఎంతో ముఖ్యమైనవి. స్పేస్మిషన్ బట్టి రోదసిలోకి వెళ్ళేందుకు కొంతమందికే అవకాశం ఉంటుంది. నాసాలో శిక్షకులు నిరంతర శాస్త్రపరిశోధనలలో మునిగి తేలుతుంటారు. అంతరిక్షంలోనే కాక పరిశ్రమల్లో, పరిశోధనాలయాల్లో పాఠశాల, కళాశాలల్లో కూడా ఈ పరిశోధనలు ఉంటాయి. అత్యవసర పరిస్థితుల్లో తప్ప అంతరిక్షయాత్రికునికి స్వయంనిర్ణయాలు తీసుకునే అధికారం లేదు.

రోదసీయాత్ర చేసిన మొట్టమొదటి భారతీయుడు రాకేష్ శర్మ. ఇతడు 1984లో మొదటి సారిగా సోవియట్ రష్యాదేశం తరపున రోదసీ యాత్ర గావించారు. భారతదేశంలో జన్మించిన కల్పనా చావ్లా రోదసీయాత్ర చేసిన ఆసియా మహిళగా పేరుగాంచారు.

1996 డిశంబర్ 7న కల్పన షటిల్ మిషన్కు ఎంపిక అయ్యారు. దానిని STS- 87 అని, కొలంబియా అని కూడా పిలుస్తారు. ఇది 1997 నవంబర్లో ప్రయాణానికి సిద్ధమైంది. కల్పన మిషన్ స్పెషలిస్ట్గా, ఫైమ్ రోబోటిక్ ఆరమ్ ఆపరేటర్గా అందులో పని చేసేవారు. కల్పన మొదటి ఇండ్ అమెరికా అంతరిక్ష యాత్రికురాలిగా స్థానం పొందారు. 1997 నవంబర్ 19న 7గంటలకు కొలంబియా, ఇండియా ఉపఖండాన్ని దాటింది. ఈ ప్రయాణంలో ఆమె 252 భూకక్ష్యలలో 6. 5 మిలియన్ మైళ్ళు పయనించారు. ఈ పయనంలో మొత్తం 376 గం 34ని ల సమయం రోదసిలో గడిపారు.

ఈ తొలి అంతరిక్షయానంలో ఆమె భూమిని వివిధ కోణాల్లో ఫోటోలు తీసారు. అందులోని సూక్ష్మాతి సూక్ష్మాంశాలను కూడా సుస్పష్టంగా వివరించారు. 1997 డిశంబర్ 3న అప్పటి భారత ప్రధాని ఐ. కె. గుజ్రాల్తో మాట్లాడారు. తన సహచరులతో కలిసి ఆనాటి అమెరికా అధ్యక్షుడు బిల్ క్లింట్న్తో వీడియోకాన్ఫరెన్స్ జరిపారు. బిల్లా బాక్స్లతో జీరోగ్రావిటీ మీద శూన్యప్రదేశంలోను, వివిధ అంశాలపై ప్రయోగాలు చేశారు. బలమైన రెండు లోహాలను కలిపితే ఎలా ఉంటుందనే విషయం పై కూడా ప్రయోగాలు చేశారు. స్పేస్షటిల్తో కంప్యూటర్ సాఫ్ట్వేర్ను నియంత్రించి, షటిల్ మార్గాన్ని నిర్దేశించారు. శాటిలైట్ నుండి మరమనిషి చేతిలో సూర్యుని పరిశోధించేవారు. అద్భుతమైన ఈ యాత్రాఫలితాలే ఆమె రెండవ స్పేస్మిషన్కు ఎంపిక కావడానికి తోడ్పడ్డాయి. 1997 డిశంబర్ 5న

తేదీన ఈ షటిల్ తిరిగి భూమి పైకి వచ్చేందుకు సిద్ధమైంది. కల్పన తొలి ప్రయత్నం విజయవంతం కావడంతో ఆమె పుట్టిన, మెట్టిన భారత, ఆమెరికా దేశాలలో సంబరాలు అంబరాన్ని అంటాయి. ఈ విజయం కల్పనకు ఆనందంతోపాటు బాధ్యతల్ని పెంచింది. భూమి ఎంతో విలువైన ఉపగ్రహం అని దానిని రక్షించుకోవల్సిన అవశ్యకత ఎంతో ఉందని ఆమె విద్యార్థులకు తెలిపేవారు.

రెండవ రోదసీ యాత్రకు సంసిద్ధతలు జరుగుతున్నాయి. సాధారణంగా నాసా శాస్త్రవేత్తలు రోదసీ యాత్ర తర్వాత భూమిపైకి వచ్చిన పిమ్మట వివిధ సంస్థలలో పని చేస్తారు. కొందరు ఆ రంగం నుండి నిష్క్రమిస్తారు. అతికొద్దిమంది మాత్రమే మళ్ళీ రోదసీలోకి వెళ్ళాలనుకొంటారు. కల్పన ఈ కోవకు చెందినది. చిన్నప్పట్నుండి గగనానికి ఎగరాలని, గ్రహంతర పరిశోధనలు గావించాలని కలలుగన్న కల్పన, అందుకై అహర్నిశలు శ్రమించిన కల్పన, అందునా మొదటి రోదసీయాత్రలో సాధించిన విజయోత్సాహంతో రెండవ యాత్రకు సిద్ధమయ్యారు. స్పేస్ షటిల్ ఎస్. టి. ఎస్- 107 మిషన్ కు ఎంపిక అయ్యారు. 2002 జనవరి 16వ ప్రారంభమైన రెండవ ప్రయాణం 15రోజులు సాగింది. ఇందులో సాగిన 80 ప్రయోగాలలో కల్పన 12 ప్రయోగాలు నిర్వహించారు. ఈ యాత్రలో కల్పనతో కలిపి ఏడు మంది ప్రయాణికులు ఉన్నారు.

ప్రాణులు ఆకాశంలో ప్రవర్తించే తీరు, కొవ్వొత్తి పై రసాయనిక ప్రతి చర్యలు మొదలయిన పరిశోధనలు కల్పన అంతరిక్షంలో చేసినవాటిలో పేర్కొనదగినవి. ఆమె చేసిన పరిశోధనలు విమానాలు, పరిశ్రమలు ఇంజనీలకు ఎంతో శక్తిని ఇచ్చింది. స్పేస్ లో నిప్పును ఏ విధంగా నియంత్రించవచ్చోచూపారు. ఈ పునాదులవల్ల భవనాలు వరదలకు, తుఫానులకు తట్టుకుంటాయి. కల్పన తను చేపట్టిన అన్ని ప్రయోగాలను విజయవంతంగా పూర్తిగావించారు. ఆ ప్రయోగాల పట్టిక ఎంతో సురక్షితంగా, మిషన్ కంట్రోల్ కు చేర్చబడి విశ్లేషించబడింది.

అది 2003 ఫిబ్రవరి 1వ తేదీ కొలంబియా (ఎస్. టి. ఎస్-107) భూమిపై దిగేందుకు కేవలం 16 నిమిషాలు మాత్రమే ఉంది. కాస్మోపట్లో టెక్నాస్ మీదుగా ఫ్లారిడాలోని కెనడి అంతరిక్ష కేంద్రం చేరుకోవాల్సిన కొలంబియా ఆకాశంలోనే ముక్కలు ముక్కలైంది. ఇంకాస్పేషటిల్ భూతలంపై అడుగు పెట్టే ఆ అంతరిక్షయాత్రికుల కోసం ఏర్పాటు చేయబడిన సన్మాన వేదిక సంతాప వేదికగా మారింది.

వృత్తిరీత్యా కల్పన యంత్రాలతో, మరమనుషులతో వ్యవహరించినప్పటికీ స్వభావరీత్యా గొప్ప భావుకురాలు. సంగీత, సాహిత్యాభిమాని. పద్యరచన ఆమె ప్రవృత్తి. రోదసీయాత్రలో కూడా నిత్యం తనవెంట నజరత్ ఆలీఖాన్, హరిప్రసాద్ చౌరసీయా, రవిశంకర్ మొదలైన సంగీత విద్వాంసుల ధ్వని ముద్రికలను (సీ.డి.లను) తీసుకువెళ్ళేవారు. చిన్నతనంలోనే, మార్షల్ ఆర్ట్స్ లో కూడా శిక్షణ పొందారు. కరాటేలో బ్లాక్ బెల్ట్ పొందారు. ఆమె ఆధ్యాత్మిక చింతన కలవారు కూడా. హోస్టల్ లోని హిందూ దేవాలయ పాలనా బాధ్యతలను నిర్వర్తించారు.

ఆమె దృక్పథం వినీలాకాశమంత విశాలమైంది. కర్నాటంలో పుట్టి ఖండాంతరాలు దాటి ఆకాశపుటంచులు తాకినా పుట్టిన ఊరిని, ఓ, న, మా, లు దిద్దిన బడిని, దిద్దించిన ఉపాధ్యాయులను, కల్పన విస్మరించ లేదు. తన సాధనను భావితరాలవారు, మరింత ముందుకు తీసుకెళ్ళాలని,

కొంగ్రొత్త విషయాలు కనిపెట్టాలని, నూతనరీతులు, మార్గాలు ఆవిష్కరించాలని, ఆమె కోరిక. అంతరిక్ష పరిశోధనలో మహిళలు కూడా భాగస్వామినులు కావాలనేది ఆమె ఆకాంక్ష. అందుకై ఆమె ఎన్నో మార్గాలలో ప్రయత్నించారు తను చదివిన పాఠశాల నుండి ప్రతియేటా ఇద్దరు విద్యార్థులకు 'నానా'ను సందర్శించే అవకాశం కల్పించారు. అమెరికాలో వారికి అవసరమైన సదుపాయాలను సమకూర్చేవారు. భావిభారత పౌరులయిన విద్యార్థులను ముఖ్యంగా విద్యార్థినులను, ప్రయోగాత్మక విద్యార్థులను, ఎస్. ఎం. ఎస్.ఎల్ (ప్లాస్ట్ మెసేజ్ సర్వీసస్) ద్వారా ప్రోత్సహించేవారు.

కర్తవ్య నిర్వహణలో అనువులు బాసిన ఆమె సమైక్యత ఇంటర్నేషనల్ స్పేస్ యూనివర్సిటీ (ఐ. ఎస్. యు) ఆమె పేరిట ఉపకారవేతనాన్ని ఏర్పాటు చేశారు. హర్యానా ప్రభుత్వంవారు ఆమె పేరుతో వైద్యకళాశాలను స్థాపించారు. మన దేశంలో స్థాపించబడిన 'మెటియరోలాజికల్ సిరీస్'కు ఆమె పేరు పెట్టారు. కర్ణాటక ప్రభుత్వం యువ మహిళా శాస్త్రవేత్తలకు ఆమె పేరుతో బహుమతిని ఏర్పాటు చేసింది. చండీఘర్లో ఆమె చదివిన పంజాబ్ ఇంజనీరింగ్ కాలేజీ ఏరోనాటికల్ విభాగంలోని ఉత్తమ విద్యార్థికి కల్పన పేరిట ప్రతియేటా బహుమతి ప్రదానం చేస్తోంది. టెక్సాస్, ఫ్లోరిడా, మొదలయిన దేశాలలో ఆమె జ్ఞాపకార్థం ఎన్నో కట్టడాలు వెలిశాయి.

జ్ఞానార్జన ప్రతి ఒక్కరి హక్కుని, ఏదీ దానికి అడ్డు కాదని, కాకూడదని, దానికి కావల్సినదల్లా పట్టుదల, సంకల్పం, కృషి అని తన జీవితంద్వారా నిరూపించిన కల్పనా చావ్లా అందరికీ, అందులోను ఆడపిల్లలకు వినువీధిలో వేగుచుక్కై వెలుగుతున్నారు.

1. కఠిన పదాలు :

ఆశయం	ధ్యేయం	ఆత్మబలం	మనోస్థైర్యం	మక్కువ	స్ఫూర్తి
గైడర్లు	నిక్షిప్తం	రోదనీ	అంతరిక్షం	బృహత్ప్రయత్నం	దిగంతాలు
విస్మరించు	గగనవీధి	వేగుచుక్క	పూర్వాచార	పరాయణులు	
గ్రహాంతరయానం					

2. అర్థాలు :

మక్కువ=ఇష్టం ; ఆవరణ = ఇంటి బయట; వైమానికచోదకుడు=విమానాన్ని నడిపేవాడు;
అధిగమించు = దాటు; వెనుకంజ = వెనుక అడుగు; అభిరుచి = ఇష్టం; పరిసరాలు = చుట్టుపక్కలు;
బృందం = ఇష్టం; నిక్షిప్తం = దాచి పెట్టబడిన / ఉంచబడిన; దిగంతాలు = దిక్కులకొసలు;
పురోగతి = అభివృద్ధి; సమైక్యత = జ్ఞాపకంకోసం; అశేష = అంతంలేని / మిక్కిలి.

3. వ్యతిరేక పదాలు :

ఆశ	×	నిరాశ
అంతం	×	ఆది
దైర్యం	×	అదైర్యం
ఉత్సాహం	×	నిరుత్సాహం
వెనుకంజ	×	ముందంజ
ఆటంకం	×	నిరాటంకం
ఆకారం	×	నిరాకారం
ఆచారం	×	అనాచారం
విఫలం	×	సఫలం
ఏకం	×	అనేకం
స్థిరం	×	అస్థిరం
తక్కువ	×	ఎక్కువ
ఉపయోగం	×	నిరుపయోగం
అవసరం	×	అనవసరం
అధికారం	×	అనధికారం
అనందం	×	విషాదం
విజయం	×	అపజయం
స్మృతి	×	విస్మృతి
సాధారణం	×	అసాధారణం

4. ప్రకృతి - వికృతులు :

ఆశ్చర్యం	-	అచ్చెరువు
ప్రజ్ఞ	-	పెగ్గె
సంతోషం	-	సంతసం
శక్తి	-	సత్తి
సముద్రం	-	సంద్రం.

5. పర్యాయపదాలు :

పర్వతం : అద్రి; మహీధరం; గోత్రం; గిరి;
పరిణయం : పెండ్లి; వివాహం; ఉద్వాహం;
సముద్రం : అబ్లి; పారావారం; ఉదధి; కడలి;

6. ఈ కింది పదాలను సాంతవాక్యాల్లో ఉపయోగించండి :

తహతహలాడు కలకలం రేపు దిగంతాలు అభిరుచి
గ్రహాంతరయానం గుట్టుమట్లు గారాలపట్టి

7. సందర్భ సహిత వ్యాఖ్యలు రాయండి :

1. పుట్టి బుద్ధెరిగిన నాటినుండి కలలు కనింది.
2. జీవిత కాలమంతా తపస్సు చేసిన తపస్విని.
3. ఈ గుణాలే భవిష్యత్తులో ఆమె వ్యక్తిత్వాన్ని రూపుదిద్దాయి.
4. ఆమె భావోద్వేగం వర్ణనాతీతం.
5. సన్మాన వేదిక సంతాప వేదికగా మారింది.

8. ఖాళీలను పూరించండి :

1. కల్పనా చావ్లా ముద్దు పేరు _____
2. కల్పన తల్లిదండ్రులు ఆమె అభ్యున్నతికి _____
3. ఆకాశం అన్నా, విమానాలన్నా కల్పనకు మక్కువ _____
4. జె. ఆర్. డి. టాటా కల్పనకు _____
5. కల్పన చదివింది _____ పబ్లిక్ స్కూల్.
6. విమాన ప్రయాణాలకై అనేక లైసెన్సీలను _____
7. కల్పన మొదటి రోదసీయాత్రలో రోదసి గడిపిన సమయం _____
8. కల్పన శాటిలైట్ నుండి మరమనిషి చేతితో సూర్యుని _____
9. భూమి ఎంతో విలువైన _____
10. సన్మాన వేదిక సంతాప వేదికగా _____

9. క్రింది విషయాల తప్పు/ఒప్పులను గుర్తించండి :

1. కల్పనా చావ్లా అడపిల్ల అన్న కారణంగా ఏరోనాటికల్ ఇంజనీరింగ్ కోర్స్ చదవలేకపోయింది.
2. కల్పన అమెరికా పౌరసత్వాన్ని స్వీకరించింది.
3. కల్పన మెకానికల్ ఇంజనీరింగ్ పట్ట భద్రురాలు.
4. కల్పన కరాటే విద్యను అభ్యసించింది.
5. కల్పనకు సంగీత సాహిత్యాలపట్ల అభిరుచి లేదు.

10. కింది సంఘటనలను క్రమ పద్ధతిలో అమర్చండి :

1. కల్పనా చావ్లా వివాహం 1984లో జరిగింది.
2. కొలొరాడో యూనివర్సిటీ నుండి పిహెచ్. డి. డిగ్రీ పొందారు.
3. కల్పన అమెరికాలో రెండు ఎం. ఎస్ డిగ్రీలను పొందారు.
4. రాగూర్, విద్యాని కేతన్ పబ్లిక్ స్కూల్లో ప్రాథమిక విద్యాభ్యాసం జరిగింది.
5. చండీఘడ్‌లోని పంజాబ్ ఇంజనీరింగ్ కాలేజీలో చదివింది.
6. కల్పన హర్యానా జిల్లాలోని కర్నాల్‌లో జన్మించింది.

11. జత పర్చండి :

1961	అస్ట్రోనాట్ కోర్గా ఎంపిక
1988	రెండవ రోదసీయాత్ర
1984	పిహెచ్. డి పట్టం
1995	మరణం
1997	పుట్టుక
2003	మొదటి రోదసీ యాత్ర.

12. ఈ కింది పదాలకు విగ్రహవాక్యాలు రాసి ఏ సమాసాలో తెలపండి :

తక్కువ స్థితి
అన్నపానీయాలు
రెండు రోదసీ నౌకలు
ద్రవ పదార్థాలు
తల్లిదండ్రులు
క్లిష్ట సమయం
పన్నెండు ప్రయోగాలు.
భూమ్యాకాశాలు.

13. క్రింది వాక్యాలను గమనించండి :

- a. కల్పనా చావ్లా బుద్ధిమంతురాలు
- b. కల్పన వెళ్లింది.
- c. అటు చూడు.

వీటిలో మొదటి వాక్యం క్రియాపదం లోపించింది. రెండో వాక్యంలో కర్మపదం లోపించింది. మూడో వాక్యంలో కర్తను సూచించే పదం లోపించింది. ఇలాంటి వాక్యాలను మరి కొన్నిటిని మీరు సొంతంగా రాయడానికి ప్రయత్నించండి.

14. వివరణలు :

- 1. ఏర్ క్రాఫ్ట్ :- గాలి (ఆకాశం)లో ఎగరడానికి అనువైనయంత్రం.
- 2. ఏరోనాటిక్స్ :- గాలి (ఆకాశం)లో పయనించడానికి సంబంధించిన చదువు.
- 3. ఏరోబెటిక్స్ :- ఆకాశంలో ప్రయాణించే యంత్రాలలో చేసే వైపుణ్యకరమైన, ఉద్రేక పూరితమైన వినోదాలు.
- 4. శాటిలైట్ :- సమాచార సేకరణకై, భూకక్ష్యలలోను, ఇతర గ్రహకక్ష్యలలోను ఉంచే కృత్రిమ సాధనం.
- 5. నాసా :- నేషనల్ ఏరోనాటిక్స్ అండ్ స్పేస్ అడ్మినిస్ట్రేషన్.
- 6. ఎస్. ఎం. ఎస్:- సంక్షిప్త సందేశ సేవలు. (షార్ట్ మెసేజ్ సర్వీసెస్)

15. ఈ కింది ప్రశ్నలకు ఒకటి/రెండు వాక్యాలలో జవాబులు రాయండి :

- 1. కల్పన జన్మస్థలం ఏది?
- 2. కల్పన తల్లి తండ్రులెవరు?
- 3. మొట్ట మొదటి భారతీయ విమాన చోదకుడెవరు?
- 4. మొదటి భారతీయ రోదసీ యాత్రికుడెవరు? అతడు ఏ దేశం తరపున రోదసీయాత్ర చేశాడు?
- 5. కల్పన అమెరికాలో ఏయే విశ్వవిద్యాలయాలలో చదివింది?
- 6. కల్పన చావ్లా ఎక్కడ, ఏ సంస్థలో అంతరిక్షయాత్రకు శిక్షణ పొందింది?

16. ఈ కింది ప్రశ్నలకు వివరంగా జవాబులు రాయండి :

1. కల్పనా చావ్లా బాల్యాన్ని గురించి రాయండి.
2. చండీఘడ్‌లో కల్పన విద్యాభ్యాసాన్ని వివరించండి.
3. అమెరికాలో కల్పన విద్యాభ్యాసాన్ని గురించి రాయండి.
4. కల్పన వివాహ జీవితాన్ని గురించి తెలపండి.
5. 'నాసా'లో కల్పన శిక్షణను గురించురాయండి.
6. కల్పన మొదటిరోదసీ యాత్రను వివరించండి.
7. కల్పన రెండవ రోదసీ యాత్రను గురించి వివరించండి.
8. కల్పన తరువాతి (భావి) తరాలను ఎలా ప్రోత్సహించింది?
9. కర్తవ్యనిర్వహణలో ప్రాణత్యాగం చేసిన కల్పనను దేశవిదేశాలు ఏవిధంగా గౌరవించాయి?

17. విద్యార్థులకు సూచనలు :

1. ఉపాధ్యాయులను, పెద్దలను అడిగి అంతరిక్షయాత్రికులను గురించి తెలుసుకోండి.
2. అంతరిక్ష కేంద్రాలను దర్శించండి.

18. ఉపాధ్యాయులకు సూచనలు :

1. విజ్ఞానయాత్రలోభాగంగా విద్యార్థులను అంతరిక్షకేంద్రాలకు తీసుకువెళ్ళండి.
2. నక్షత్రశాల(ప్లానెటోరియం) లకు తీసుకువెళ్ళి గ్రహాల తారలను, గ్రహాలను గురించి వివరించండి.

3. స్వయం ఉపాధి

[దేశ జనాభా పెరిగి పోతుండటం, రోజు రోజుకు నిరుద్యోగ సమస్య జటిలమై, సంఘ విద్రోహ చర్యలకు దారి తీస్తున్న ఈ తరుణంలో యువతకు కర్తవ్యపదేశంగా ఈ వ్యాసం రూపుదిద్దుకొంది. నేటి విద్యార్థులు ఈదిశగా ఆలోచించి తమ భావి జీవిత గమనాన్ని సుగమం చేసుకోవటానికి ఈ పాఠం కొంతైనా దోహద పడుతుంది.]

ఈ నాడు మనదేశంలో ఎంతో మంది నిరుద్యోగ యువతీ యువకులున్నారు. వీళ్ళంతా ప్రతినీత్యం కార్యాలయాలచుట్టూ, ఉద్యోగ వినిమయ కేంద్రాల చుట్టూ, లేదా స్నేహితులు, బంధువుల గడపలెక్కి, కాళ్ళరిగేలా ఉద్యోగాన్వేషణ చేస్తున్నారు. చివరకు తమ అర్హతకు తగ్గట్టుగాకున్నా, ఎలాంటిదో ఒకపాటి చిన్న ఉద్యోగమైనాసరే, లభిస్తే అదే పదివేలనుకొని సర్దుకుపోతున్నారు.

ఈ నాడు 2500 కోట్ల విలువైన కంపెనీకి యజమాని అయిన నిర్మాపటేల్, ఒకప్పుడు ఒక రసాయనిక శాస్త్ర వేత్త దగ్గర పనిచేసేవాడు.

అలాగే ధీరూ బాయి అంబానీ, ఎడెన్ నగరంలోని ఒక డ్రెంచ్ కంపెనీలో చిన్న గుమాస్తాగా జీవితం ప్రారంభించాడు. అతడు వ్యాపారస్థుల ఇంట్లోపుట్టలేదు. ఎమ్. బి. ఎ. లాంటి చదువు కూడ లేదు. అయితేనేమి? నేడు ఆయన పేరు ప్రతియింట్లోవాళ్ళకు తెలుసు, అతను ఆసియాలోనే అతిగొప్ప ధనవంతులలో ఒకడని. ఇట్లే చెప్పుకుంటూ పోతే, ఇనుప కర్మాగారాధినేత అయిన లక్ష్మీ మిత్తల్, హాట్మేల్ (E Mail) అధినేత సత్ బీర్ భాటియా, ఇన్ఫోసిస్ అధినేత నారాయణ మూర్తి- ఇలా ఎందరో ఉన్నత శిఖరాల నధిరోపించినవారు మనకళ్ళ ముందు కనబడతారు. వీళ్ళంతా స్వయం కృషితో స్వయం ఉపాధి కల్పనతో అంచెలంచెలుగా ఎదిగిన వారే!

చాలామంది చాలావరకు ఏదైనా ఉద్యోగాన్నే చూసుకోవాలనుకొంటారు. అలాంటివారు ఇతరులకోసం పని చేయాల్సివుంటుంది. ఒకే విధమైన పని గానుగ ఎద్దులాగా, గతిఉన్నా ప్రగతిలేనట్లు సాగిపోతూ ఉండాలి. అందుకు నెలనెలా కచ్చితమైన జీతం అందుతుంటుంది. పైవాళ్ళ సూచనల మేరకు, తన ఆలోచనలతో పనిలేకుండా, ఎలాంటి ఒడిదుడుకులు లేకుండా. ఉద్యోగ జీవితం గడచి పోతుంటుంది. ఈ ఉద్యోగాలు ఫ్రైవేట్ రంగంలోనివి కాని, పబ్లిక్ రంగంలోనివి కాని, లేదా ప్రభుత్వరంగం లోనివి కాని కావచ్చు. వాటిల్లో పనిచేసే ఉద్యోగులందరికీ 'సంఘాలు' (యూనియన్స్) ఉంటాయి. ఉద్యోగ భద్రత, ఫించనులు వగైరా సౌకర్యాలుంటాయి.

కాని స్వయంఉపాధి వాటికంటే భిన్నమైనది. ఎంతో కష్టనష్టాలతో కూడుకొని ఉంటుంది. ఉద్యోగానికి స్వయం ఉపాధికి మధ్యగల తేడాలు ఈ విధంగా ఉంటాయి.

ఉద్యోగం

1. ఇతరుల కోసం పని చేయాలి
2. పైవారి సూచనలు పాటించాలి
3. ఒకే విధమైన పని
4. జీతం యింతే వస్తుందని తెలుస్తుంది. ఎక్కువ తక్కువలుండవు.
5. కొత్తగా సంపాదించేదేమి ఉండదు.
6. ఉద్యోగాలను ఫ్రైవేట్, ప్రభుత్వ ఫ్రైవేట్ లిమిటెడ్, పబ్లిక్ సెక్టార్లలో పొందవచ్చు.

స్వయం ఉపాధి

1. తనకోసమే. తానే యజమాని.
2. తానే ప్రణాళికను తయారు చేసుకోవాలి.
3. కొత్త కొత్త రీతుల్లో మార్పు చేసుకోవచ్చు.
4. ఒక్కోసారి ఎక్కువ కావచ్చు, తక్కువ కావచ్చు, సాధారణంగా మిగులుబాటుగానే ఉంటుంది.
5. ఉత్పత్తి ఎక్కువ చేసి సంపాదన ఎక్కువ పొందవచ్చు. ప్రభుత్వానికి ఆదాయపు పన్ను రూపంలో కూడ చెల్లింపవచ్చు.
6. పారిశ్రామిక, వాణిజ్య సేవారంగాల్లో ఉపాధిని చేపట్టవచ్చు.

స్వయం ఉపాధి కల్పనలో మూడు దశలుంటాయి :

1. ఆదాయ ఉత్పత్తి (Income Generation)
2. సొంత ఉద్యోగం (Self Employment)
3. వాణిజ్యవిధానం. (Enter Preneurship)

1. ఆదాయ ఉత్పత్తి : స్వయం ఉపాధి విధానంలో ఇది మొదటిదశ. ఈ దశలో వ్యక్తులు తమ పరిధిలో ఆదాయాన్ని ఉత్పత్తి చేసుకొంటారు. ఇందుకోసం కొంత సమయాన్ని వెచ్చించడమో, లేదా తాత్కాలిక ప్రాతిపదికపై పని చేయడమో జరుగుతుంది. ఉదా: ఒక వ్యక్తి తన మిగులు బాటు సొమ్మును బ్యాంక్ లో ఫిక్స్ డిపాజిట్ చేసి అయినా లేదా చిట్ ఫండ్ లో వేసి అయినా కొంత వడ్డీని పొందగలుగుతాడు. ఇలా తన సొమ్మును వృద్ధి చేసుకొంటాడు.

2. సొంత ఉద్యోగం : ఇది రెండోదశ. ఈ దశలో అనగా సొంత ఉద్యోగంలో ఒక వ్యక్తి తన పూర్తి సమయాన్ని కేటాయించవలసి ఉంటుంది. ఉదా:- ఒక వ్యక్తి టీదుకాణం పెట్టుకొంటాడు. వేరే ఆలోచన లేకుండా పగలంతా టీ అందిస్తూ, వచ్చిన ఆదాయంతో హాయిగా గడుపుతాడు. అంతేగాని టీతోపాటు కాఫీ, సమోసాలు, బన్నులు, శీతల పానీయాల్లాంటి ఇతరాలైన వాటిని అదనంగా చేర్చి, చుట్టు పక్కలవాళ్లకు అందించాలనుకోడు. లేదా ఇంకా మరేదైనా పద్ధతిలో తన దుకాణాన్ని అభివృద్ధి పరచాలనుకోకుండా సంతృప్తిగా గడుపుతాడు.

3. వాణిజ్యవిధానం : ఈ విధానంలో ఇది మూడవది, చివరిది. ఈ దశలో స్థిర పడిన వ్యక్తి వివిధ మార్గాలను అన్వేషిస్తూ తన వృత్తిని అభివృద్ధి పరచుకొంటాడు. ఒకే విధమైన వ్యాపారం

ఇతనికినచ్చదు. ప్రతినిత్యం కొత్త కొత్త సవాళ్లను ఎదుర్కొంటాడు. ఇతని దగ్గర వనరులు (Resources) లేక పోవచ్చు. కాని కావలసినన్ని ఆలోచనలు (Ideas) ఉంటాయి. ఇతడు నిరంతరాన్వేషి. (Creator) తనకు కలిగిన ఒక ఆపదను కూడ మంచి అవకాశంగా మలచుకోగలడు.

ఒక చిన్న వ్యాపారి అయితే తనకు జరగబోయేనష్టాన్ని అంచనా వేసుకొని, అంతటితో ఆ దుకాణాన్ని మూసివేస్తాడు. కాని వాణిజ్యవేత్త అయిన వ్యక్తి, ఆనష్టం ఎందుకు జరిగిందో, విశ్లేషించుకొని, కారణాలను తెలుసుకొని, అవి పునరావృతం కాకుండా, మళ్ళీ వ్యాపారాన్ని కొనసాగిస్తాడు. అంతేగాకుండా ఒక్కోసారి ఇంకో కొత్త వ్యాపారాన్ని ప్రారంభించాలనుకొంటే, బాగా కొనసాగుతున్న ప్రస్తుత వ్యాపారాన్ని ఆపివేయడానికి కూడ వెనుదీయడు.

ఇలా వాణిజ్యవేత్తలు ఆదాయాన్ని పెంచేవారుగాను, సొంత ఉద్యోగం చేసుకొనేవారుగాను ఉంటారు. అలాగని ఆదాయాన్ని పెంచుకొనేవారు, సొంత ఉద్యోగం చేసుకొనేవారంతా వాణిజ్యవేత్తలు కాలేరు సుమా! అయితే స్వయం ఉపాధి కల్పనలో ఎవరైనా విజయం సాధించవచ్చు అనడానికి ఒక చిన్న ఉదాహరణ తీసుకొందాం.

రాము ఒక పేద పిల్లవాడు. తల్లిని తండ్రినీ కోల్పోయాడు. తనతోపాటు ఒక చెల్లెలు ఉంది. బ్రతుకు తెరువు కోసం ఒక ఫ్యాక్టరీలో చేరాడు. ఉదయం నుంచి సాయంకాలం దాకా తెరిపిలేని పని చేసేవాడు. సంపాదన ఏమీ చాలలేదు. పైగా తన చెల్లెలిని కూడ చూసుకోవాలి. ఆ అమ్మాయి చిన్నపిల్ల. ఆమెను చూసుకొంటూ పని చేసుకోవడం ఒక సమస్య. ఇలాంటి క్లిష్ట పరిస్థితిలో రాము బుర్రలో ఒక మెరుపులాంటి ఆలోచన వచ్చింది. అతడు తన తండ్రి వద్ద గ్రహించిన విద్య గుర్తుకువచ్చింది. అది సైకిల్ ట్యూబులకు పంచర్లు వేయడం. ఇకనే? తనకు తెలిసినవారి సహాయంతో ఆ పని ప్రారంభించాడు. అతని నిర్ణయాన్ని అందరూ అభినందించారు. తన చెల్లెలు చిన్న చిన్న సహాయాలు చేసేది. ఇంటి పట్టుననే కాబట్టి, ఆమెతో మాటాడుకుంటూ హాయిగా పని చేసుకొనేవాడు. రోజుకు అంతోయింతో సొమ్ము మిగిలేది. అలా మిగిలిన సొమ్మును కూడ బెట్టి సమీపంలోని బ్యాంకు అధికారులను కలిశాడు. వారి ద్వారా స్వయం ఉపాధి పథకం గురించి తెలుసుకొన్నాడు. కొంత సొమ్ము అప్పుగా తీసుకొని సైకిళ్లను కొన్నాడు. వాటిని బాడుగకు యిచ్చే పని మొదలు పెట్టాడు. వచ్చిన సొమ్ము జాగ్రత్త చేసుకొని అప్పును తీర్చాడు. ఇప్పుడు రాము ఐదు సైకిళ్లకు యజమాని. వాటితోపాటు ఒక చిన్న బడ్డీ కొట్టు తెరిచాడు. తన చెల్లెలిని బడికి పంపుతున్నాడు. ఒకరి మీద ఆధారపడకుండా తన ఉపాధిని తానే సాధించాడు. అందరి ప్రశంసల్ని అందుకొన్నాడు చూశారా! రాము తన సొంత ఆలోచనతో స్వయం ఉపాధితో ఎలా అంచెలంచెలుగా పైకి ఎదిగాడో!

కాబట్టి స్వయం కృషి లేనిదే ఎవరైనా పైకిరాలేరు. ఎంత గొప్ప సింహం అయినా వేటాడితేనే తప్ప, తమకు తామే దాని ఆహార జంతువులు వచ్చి నోట్లో వాలిపోవు. 'కృషితో నాస్తి దుర్భిక్షం'.

ఆధారం : అంతర్జాలం :

అభ్యాసాలు

1. కొత్తపదాలు :

వాణిజ్యవేత్త. అజమాయిషీ అన్వేషణ విశ్లేషించు అనుసంధానం జాగృతం
ఆవశ్యకత స్రష్ట దుర్భిక్షం ఉపాధి క్లిష్ట పరిస్థితి వనరులు

2. అర్థాలు :

స్రష్ట = సృష్టించేవాడు బ్రహ్మ; విశ్లేషించి = విడమరచి; నిరంతరాన్వేషి = ఎల్లప్పుడు వెదికేవాడు;
వాణిజ్యవేత్త = వ్యాపారంలోని మెలకువలు తెలిసినవాడు; అజమాయిషీ = అధికారం (పెత్తనం)
క్లిష్ట పరిస్థితి = కష్టకాలం, కృషితో నాస్తి దుర్భిక్షం = కష్టపడితే కరువు అనేది ఉండదు.

3. వ్యతిరేక పదాలు :

అర్హత × అనర్హత
సహజం × అసహజం
ఆవశ్యకత × అనావశ్యకత

4. సంధులు :

ఉద్యోగ + అన్వేషణ = ఉద్యోగాన్వేషణ : (సవర్ణ దీర్ఘ సంధి)
ఇచ్ఛ + అనుసారం = ఇచ్ఛానుసారం : (సవర్ణ దీర్ఘ సంధి)
నిరంతర + అన్వేషణ = నిరంతరాన్వేషణ : (సవర్ణ దీర్ఘ సంధి)
ఆదాయము + పన్ను = ఆదాయపుపన్ను : (పుంప్వాదేశ సంధి)
అతి + అధిక = అత్యధిక : (యణాదేశ సంధి)
పునః + ఆవృతం = పునరావృతం : (విసర్గ సంధి)

5. సమాసాలు :

స్వయం కృషి : స్వయంగా చేసే కృషి (విశేషణ పూర్వపద కర్మధారయ సమాసం)
కష్టనష్టాలు : కష్టం మరియు నష్టం (ద్వంద్వ సమాసం)

6 వివరణలు :

ఎమ్. బి. ఎ (M. B. A) : Master of Business Administration

పించను (Pension) : ఉద్యోగ విరమణ అయ్యాక ప్రభుత్వోద్యోగులు వారి వారి స్థాయిని బట్టి ప్రతినెలా వేతనంగా పొందే సొమ్ము.

ఫ్రైవేట్ సంస్థలు : కేవలం వ్యక్తిగతమైన ఏదైనా సంస్థ.

ఉదా : రైస్ మిల్లులు, ప్రత్తిమిల్లులు, చిన్న చిన్న పరిశ్రమలు

ప్రభుత్వరంగ సంస్థలు : పూర్తిగా ప్రభుత్వానికి సంబంధించిన సంస్థలు.

: ఉదా: ఇస్రో (ISRO) (Indian Space Research organisation)

డి. ఆర్. డి. పి. (D. R. D. P) : Defence Research Development Organisation

పబ్లిక్ సెక్టార్ సంస్థలు : ఈ సంస్థలను ప్రభుత్వమే స్థాపించి, వాటికి కావలసిన ఆదాయవనరులను చూపించి, వాటికి స్వాయత్తత కల్పిస్తుంది. ఈ సంస్థలే వీటిని నడుపు కోవాలి. వీటిపై ప్రభుత్వ అజమాయిషీ మాత్రం ఉంటుంది. ఉదా : భారతీయ భీమా సంస్థ. (L. I. C), భారత సంచార నిగమ సంస్థ (B. S. N. L), అన్ని జాతీయ

బ్యాంకులు:

ఫ్రైవేట్ లిమిటెడ్ సంస్థలు : ఈ సంస్థలను ఫ్రైవేట్ వ్యక్తులు స్థాపిస్తారు. అందులో తమతోపాటు వివిధ రంగాలు మరియు వ్యక్తుల ద్వారా షేర్ల రూపంలో పెట్టు బడులు సేకరిస్తారు. ప్రభుత్వానికి వీటితో జోక్యం ఉండదు.

ఉదా : ఇన్ఫోసిస్

: టి. సి. యస్ Tata Consultancy Services (T. C. S)

7. ఖాళీలు నింపండి :

1. చాలామంది చాల ఏదైనా _____ నే చూసుకోవాలనుకొంటారు.
2. ఉద్యోగులు గతి ఉన్నా _____ లేనట్లు సాగిపోతుంటారు.
3. ఎలాంటి ఒడిదుడుకులు లేకుండా _____ జీవితం గడిచిపోతుంటుంది.
4. ఆదాయాన్ని పెంచుకొనేవారు. సొంత ఉద్యోగం చేసుకొనే వారంతా, _____ కాలేరు సుమా !

5. కృషితో నాస్తి _____

6. ఎంత గొప్ప సింహమైనా _____ తప్ప తమకు తామే దాని ఆహార జంతువులు వచ్చి నోట్లో వాలిపోవు.

8. జతపరచండి :

A. పట్టిక

B. పట్టిక

1. ఇన్‌ఫోసిస్	a) నిర్మాపదేత్ ()
2. ఇనుప కర్మాగారాధినేత	b) ధీరూబాయి అంబానీ ()
3. రసాయన శాస్త్రవేత్త సహాయకుడు	c) లక్ష్మీ మిత్తల్ ()
4. చిన్న గుమస్తా	d) నారాయణమూర్తి ()
5. ఓడ వ్యాపారి.	

9. కింది ప్రశ్నలకు ఒకమాటలో సమాధానాలియండి :

1. స్వయం ఉపాధిలోని మూడుదశలేవి?
2. వాణిజ్యవేత్త ఎలాంటి వాడు?

10. కింది ప్రశ్నలకు రెండు, మూడు వాక్యాల్లో సమాధానాలియండి :

1. ఉద్యోగి జీవితం ఎలా సాగిపోతుంది?
2. చిన్న వ్యాపారికి, వాణిజ్యవేత్తకు మధ్య తేడా ఎలాంటిది?
3. 'ఆదాయ సేకరణ' అనగా ఏమిటి?

11. కింది వాటికి వివరంగా సమాధానాలు రాయండి.

1. ఉద్యోగానికి, స్వయం ఉపాధికి మధ్య తేడాలేవి?
2. స్వయం ఉపాధి కల్పనలోని దశలేవి? వాటిని వివరించండి.
3. వాణిజ్యవేత్త ప్రత్యేకత ఏమిటి?

12. విద్యార్థులకు సూచనలు :

1. మీ పెద్దల ఆధ్వర్యంలో ఏదైనా బ్యాంకును సందర్శించి, అక్కడ జరిగే ఆర్థిక లావాదేవీల విధానాన్ని తెలుసుకోండి.
2. మీ చుట్టుప్రక్కల నిర్వహింపబడుతున్న కుటీరపరిశ్రమల్ని, లఘుపరిశ్రమల్ని సందర్శించండి.

13. ఉపాధ్యాయులకు సూచనలు :

1. విద్యార్థుల్లో స్వయం ఉపాధి పట్ల అవగాహన కల్పించండి.
2. విద్యార్థుల్లో దాగివున్న ప్రజ్ఞావిశేషాల్ని గమనించి, అందుకు తగినట్లుగా వారిని ప్రోత్సహించండి.

4. మన తెలుగురైతు

- శ్రీ దేవులపల్లి రామానుజరావు

[తెలుగు భాషాభివృద్ధికి, తెలుగువారి సంస్కృతి పరిరక్షణకు కంకణధారులై, తమజీవిత కాలాన్ని ధారపోసి, ధన్యులైన వారిలో శ్రీ దేవులపల్లి రామానుజరావుగారొకరు. హైదరాబాదులోని 'ఆంధ్రసార స్వతపరిషత్తు' శ్రీరామానుజరావుగారి నిస్వార్థమైన భాషాసేవకు, సాహిత్యాభిమానానికి ఒక నిదర్శనం. బహుకాలం ఆంధ్ర ప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడెమికి కార్యదర్శిగా ఉన్నారు.

శ్రీ రామానుజరావుగారు 26.8.1917న వరంగల్లులో జన్మించారు. బి.ఎ. పట్టభద్రులైన పిమ్మట, యల్.యల్.బి. పట్టాన్ని పొంది, శ్రీ సురవరం ప్రతాపరెడ్డిగారిని ఆదర్శంగా చేసుకొని, కొంతకాలం గోలుకొండ పత్రికా సంపాదకత్వాన్ని చేపట్టారు. పచ్చతోరణం, నవ్యకవితా నీరాజనం, వ్యాసమంజూష- మొదలయినవి వీరి రచనలు.

వీరు గొప్ప వ్యక్తులు. వీరు ఆకాశవాణిలో చేసిన ప్రసంగాలలో కొన్ని 'సారస్వతనవనీతం' అనే పేరుతో ఒక చక్కటి వ్యాస సంపుటిగా వెలువడింది. ఆంధ్ర దేశంలోని రైతు సాంస్కృతిక జీవితాన్ని వర్ణించే ఈ పాఠ్యభాగం ఆ గ్రంథం నుంచి గ్రహించబడింది.

మనదేశం వ్యవసాయ ప్రధానమైన దేశం. కనుకనే రైతు దేశానికి వెన్నెముకలాంటివాడు అని కొనియాడబడ్డాడు. గ్రామసీమలలో తుష్టి, పుష్టిగల రైతన్నల సమగ్ర సుందర జీవితం, దైనందిన కార్యక్రమాలు ఈ పాఠంలో చెప్పబడ్డాయి.]

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ మునందలి పల్లెపట్టులు అందాల దీవులు. భారతావనిలోని అన్ని ప్రాంతముల వలెనే, తెలుగు సీమ జనాభాలోని మిక్కిలి ఎక్కువ భాగం గ్రామ ప్రాంతాలలో నివసించుచున్నది. ఈ పల్లెటూరి ప్రజలలో నూటికి తొంబది వంతులకు పైగా ప్రత్యక్షముగనో, పరోక్షముగనో వ్యవసాయము మీద ఆధారపడి యున్నారు. అందుచేత తెలుగు సీమకు రైతు ఆయువు పట్టని నిస్సందేహముగా చెప్పవచ్చు.

తెలుగు సీమలోని రైతు జీవితము విశిష్టమైనది. సంవత్సరము పొడవునను, పన్నెండు నెలలు, మూడు నూర్ల అరువది దినములును రైతు గడియారమువలె పని చేయుచునేయుండును. ప్రొద్దుట మేల్కొన్నప్పటి నుండి రాత్రి నిద్రించువరకు రైతునకుగల కార్యక్రమము నిర్ణీతమైయుండును. ఈ విధముగ క్రమశిక్షణతో కష్టపడి పని చేయురైతు జీవితములోనికి కొంచెము తొంగి చూచినచో, అందులో కళా సౌందర్యమునకు ఆటపట్టయిన ఘట్టములు గోచరించును. ఈ ఘట్టములు రైతు సాంస్కృతిక జీవితమునకు ప్రతిబింబములు. మతము, కళ ఈ రెండును రైతు సాంస్కృతిక జీవితమునకు ప్రధాన ప్రాతిపదికలు.

రైతు జీవితము శుష్కమైనది కాదు. అది రసహీనముకాదు. హృదయమును కదలింపగల సంఘటనలు, మనస్సును ఆకర్షింపగల దృశ్యములు, ఆధునిక నాగరికత చేత కలుషితముగాని ఉదాత్త భారతీయ సంస్కృతి రైతుజీవితమందు అడుగడుగున చూడవచ్చును. మన దేశములో వ్రాయను, చదువను నేర్చిన రైతులు తక్కువేనని ప్రత్యేకముగా చెప్పవలసిన పనిలేదు.

కాని ఒక సారి యే పల్లెటూరికైనను వెళ్ళి మనము కొందరు రైతులతో సంభాషించిన యెడల, మన భారతీయ పురాణములను గూర్చి రైతులకు తగినంత విజ్ఞానమున్నట్లు స్పష్టముగా గ్రహింపవచ్చును. రామాయణ, భారతములు రైతుకు బాగుగా పరిచితములై యుండును. శ్రుత పాండిత్య ఫలితమైన విజ్ఞానము రైతుకు తగినంతయున్నది. పశువుల వ్యాధులకు చికిత్స, రైతు విజ్ఞానములో ఒక ముఖ్యభాగము. పాము కాటుకు, తేలు కుట్టుకు చేయవలసిన చికిత్సలో రైతు మంచి నేర్పరి.

మనరైతు విజ్ఞానములో, సంస్కృతి ఒక ముఖ్య భాగము. పరంపరాగతముగా అతనికి సంక్రమించినట్టిది. తరతరాలనుండి వచ్చిన సంప్రదాయములు, ఆచారముల ప్రభావము తాత ముత్తాతల నుండి, అమ్మమ్మ, నాయనమ్మల నుండి నేర్చుకొనిన విషయములు తెలుగు సీమలోని రైతు సాంస్కృతిక జీవితమునందలి ప్రత్యేకతలు. మనదేశములో మొట్టమొదటిసారి 1952 సంవత్సరమున వయోజన వోటింగ్ పద్ధతిపైన జరిగిన సాధారణ ఎన్నికలను గూర్చి తెలుసుకొని, పాశ్చాత్య దేశములలో కొందరు “ఇంత పెద్ద దేశములో, ఇన్ని కోట్ల జన సంఖ్యలో మొట్ట మొదటిసారి ప్రజలు ఓటు చేసినప్పటికిని, ఏ విధమైన రక్షపాతము జరగలేదే”! అని ఆశ్చర్యపడినవారికి సమాధానముగా శ్రీ సి. పి రామస్వామి అయ్యరుగారు “ఇది మాదేశములోని పల్లె పట్టులందు నివసించుచున్న రైతుల జీవితపు ఉదాత్త సంస్కృతికి నిదర్శన”మని చెప్పియుండిరి. మంచి, చెడుల విచక్షణలో నేర్పు, ఓర్పు, పరమత సహనము, రైతుకు ఉగ్గుపాలతో అలవడిన మంచి గుణములు. ఈ సద్గుణములే రైతు సాంస్కృతిక జీవితమునకు శోభను చేకూర్చుచున్నవి.

రైతు సాంస్కృతిక జీవితమున మతమునకు ప్రత్యేక ప్రాధాన్యమున్నది. మన రైతులలో మత విశ్వాసము ప్రగాఢమై కనిపించును. దైవభక్తి, పాపభీతి రైతులలో మిక్కుటము. రైతు గృహమున ఏ శుభ కార్యము జరిగినను, ఇలవేలుపు పూజతో అది ప్రారంభము కావలసియుండును. మత విశ్వాసము రైతుల దైనందిన జీవితములో అడుగడుగున గోచరించుచుండును. బొట్టు, జుట్టు ఈ రెండును రైతుకు అనివార్యమైన బాహ్యలక్షణములు. పంచాంగములో రైతుకు పరిపూర్ణమైన నమ్మకమున్నది. కొత్త బట్టలు కట్టుకొనుటకు మంచిదినము కావలె, ప్రయాణమునకు మంచి రోజు కావలె, క్షౌరమునకు మంచిదినము కావలె, దుర్ముహూర్తమును, వర్షమును రైతు బాగుగా పాటించునట్టి సంప్రదాయములు. ఈ సందర్భాలలో రైతు మంచి పనిని దేనిని చేయుటకు ఇష్టపడడు. పున్నమి, అమావాస్యలు, గ్రహణములు రైతుకు సుపరిచితములైన సందర్భములు.

సాంస్కృతిక జీవితములో గమనింపదగిన విషయములలో వేషభాషలు ప్రధానములైనవి. మన పల్లెటూరి రైతు వేషభాషలలో ప్రత్యేకత కలదు. పల్లెటూరి సామెతలు, లోకోక్తులు, మనకు తెలియని చక్కని తెలుగు పలుకుబడులు ఎన్నిటిలో రైతు సంభాషణలో మనము గమనింపవచ్చును. తెలుగు దేశములోని రైతును తలచుకోగానే, అతని కోరమీసములు మన ఎదుట ప్రత్యక్షమగును. అతని దండ కడియములు మనకు కనిపించును. అతని చెవుల పోగులు, వ్రేలి ఉంగరములు మన కన్నులకు కట్టును. అతని తలపాగా మనకు గుర్తుకు వచ్చును. ఆ తలపాగాను చుట్టడి పద్ధతిలో రైతు చూపించు నేర్పును మనము చక్కగా పరిశీలించవచ్చును. రైతు ధరించు ధోవతులు, వాని అంచులు, రంగులు రైతుల అభిరుచికి మంచి నిదర్శనములు.

కోడి కూతరైతును పొద్దుట మేలుకొలుపు అలారము గడియారము. కోడి, కుంపటి ఈ రెండును రైతుల యిండ్లలో మనకు ప్రత్యేకముగా కనబడుచుండును. కోడి కూతతో లేచిన రైతు ప్రతిదినము తన దైనందిన కార్యక్రమమును సక్రమముగా నిర్వహించుకొనగలడు. సోమరితనమును మాట రైతు నిఘంటువులో లేదు. వాతావరణమును గమనించి, సమయ సందర్భములను నిర్ణయించుకొని, తన పనులు నెరవేర్చుకొనుట రైతుకు అలవాటు. ఇందుకు కార్తెలు రైతుకు మార్గదర్శకములగు చుండును. రోహిణి కార్తెలో వర్షాలుపడి, చెరువులు నిండినచో అది ఆ సంవత్సరము రైతు అదృష్టమునకు మంచి సూచన. తరువాత ప్రతి కార్తెను గమనించుచు రైతు ఏ కార్తెలో దుక్కిదున్నవలెను, ఏ కార్తెలో విత్తనములు వేయవలెను, ఏ కార్తెలో నారు పోయవలెను, వరికి ఏ కార్తె అనుకూలమో, మొక్క జొన్నకు ఏ కార్తె మంచిదో తెలుసుకొని వ్యవసాయ కార్యకలాపములను దిద్దుకొనుటలో మంచి ప్రవీణుడు. ఈ ప్రావీణ్యమే రైతు వ్యవసాయంలో సాధింపగల విజయమునకు ముఖ్య కారణము. వ్యవసాయమును కళగా, శాస్త్రముగా ఆరాధించే రైతు దేశ శ్రేయస్సునకు వెన్నెముక.

తెలుగుసీమలో దేవాలయము లేని ఊరులేదు. రామాలయము, శివాలయము, హనుమదాలయము మొదలయిన దేవాలయములు రైతుల సాంస్కృతిక జీవితమునకు మార్గదర్శకములు. ఈ దేవాలయముల నిర్వహణకు రైతు ముఖ్యపోషకుడు. పంటలు పండిన తరువాత కళ్ళము మీదనే తనవంతు భాగమును అతడు దేవాలయమునకు సమకూర్చును. ప్రతి రైతు కుటుంబమునకు ఒక ఇలవేలుపు తప్పకయుండును. ఈ ఇలవేలుపులకు ముడుపులు, మొక్కుబడులు చెల్లించుట తరచుగా జరుగుచుండును. పౌరాణిక దేవతలతోపాటు, శాక్తేయమైన దేవతలనుగూడ ఆరాధించుట రైతు జీవితమందు మనకు కాననగును. కనకదుర్గ, కాళీ, ఎల్లమ్మ, మరిడమ్మ మొదలయిన పేర్లతో శక్తి పూజ సేయుట రైతులకు పరిపాటి. ప్రతి సంవత్సరము ఈ దేవాలయములలో ఉత్సవములు, జాతరలు జరుగుచుండును. ఈ అన్నిటికిని రైతు సహాయము, ప్రోత్సాహము పూర్తిగా లభించును. తెలుగు సీమలో కొన్ని జాతరలు చాలా ప్రసిద్ధమైనవి. కొత్తకొండ, కొరివి, అయ్యనవోలు, గోవాడ, కోటప్పకొండ మొదలైన చోట్లలో ప్రతి సంవత్సరము జరుపు జాతరలకు అలంకరించుకొన్న బండిని కట్టుకొని, కుటుంబముతో పాటు తీర్థము పోవుట జరుగుచుండును.

రైతుకు పండుగలు చేసుకొనుటలో చాలా ప్రీతి. కొన్ని పండుగలు ప్రత్యేకముగా రైతుకు సంబంధించినవే. ఏరువాక పున్నమి ఇందులో మొట్టమొదట చెప్పదగినది. ఈ పండుగనాడు రైతులు ఎడ్లను పూజింతురు. ఆనాడు ఎద్దులను కడిగి, కొమ్ములకు రంగులు వేసి, గజ్జెలు గంటలు కట్టి కనులపండువుగా అలంకరించి ఊరేగుట ముఖ్య కార్యక్రమము. ఉగాదినాడు రైతులు సాయంకాలమున దేవాలయములో సమావేశమై, నూతన సంవత్సర కాలమాన పరిస్థితులను, తమ అదృష్టములను తెలుసుకొందురు.

దసరానాడు జమ్మిని తీసికొనుటకు వెడలు రైతుల సమూహము మన కన్నులకుగట్టు మరొక అద్భుతమైన దృశ్యము. శ్రీరామ నవమినాడు బండ్లు కట్టుకొని ఊరేగుట కూడ ఇట్టి దృశ్యమే. దీపావళి మొదలైన పండుగలను రైతులు అత్యంత ప్రోత్సాహముతో జరుపుకొందురు. సంక్రాంతి అచ్చముగా రైతుల పండుగే. సంక్రాంతి పండుగ సమయాన పల్లెటూర్ల సౌందర్యము ప్రత్యేకముగా చూడదగినది. కంది చేలతో, బంతిపూలతో, దోసపండ్లతో శోభిల్లేడి ప్రకృతి మధ్య, అప్పటికే పంట చాలావరకు చేతికొందిన రైతు ఇంటిల్లిపాదియు సుఖ సంతోషములతో, సంతృప్తితో, సిరి సంపదలతో తులతూగుచుండును .

రైతులకు ప్రత్యేకమైన వినోద విలాసములతో పాటు ఆటలుకూడ నెన్నియో కలవు. పులి జూదము పల్లెటూరిరైతు కుటుంబమువారు మక్కువతో ఆదరించెడి ఆట. పాచికలాట, చదరంగము, పచ్చీసు మొదలయినవి కూడ రైతుకు ప్రియమైనవి. గోధూళి వేళ పశువులను తోలుకొని యింటికి వెళ్ళునపుడు పాటలు పాడుకొను రైతులు మనకు పల్లె పట్టులలో కనిపింతురు. వడిగల ఎద్దులను కట్టుకొని, బండిని శరవేగమున తోలుకొని పోవునపుడు ఆనందముతో పాడుకొనెడి రైతులు మనకు గ్రామ సీమలలో అగుపింతురు. మంచెమీద కూర్చుండి, వడిసెలను రువ్వుచు పాటపాడెడి ఆర్థహృదయులను మనము రైతులలో చూడవచ్చును. కొతలప్పుడు, కలుపుతీయునప్పుడు పొలాలలో వినిపించు రాగాలు రైతుల గానాభిమానమునకు తార్కాణములు.

రైతులకు ప్రత్యేకములైన కొన్ని వినోదములున్నవి. తోలు బొమ్మలాటలు, వీధినాటకములు, ఈ వినోదములలో ముఖ్యమైనవి. తీరిక దినాలలో రాత్రి యంతయు తోలుబొమ్మలాటలను చూచుచు ఆనందించు రైతులే ఆ యాటకాండ్రకు రాజ పోషకులు. అట్లే పగటి పూట కథలు చెప్పించుకొని, విని ఆనందింతురు. పురాణ కాల క్షేపములకు వెళ్ళుట రైతుల సరదాలలో ఒకటి. వర్షాలు సకాలమున పడక పోయినచో విరాట పర్వము పురాణము చెప్పించిన వానలు కురియగలవని రైతుల విశ్వాసము.

ఈ విధముగా తెలుగు సీమలోని రైతు జీవితము పరిశీలించినపుడు ఒక ప్రత్యేకమైన సంస్కృతి వైభవం మనకు గోచరించును. ఈ సంస్కృతి బహుముఖ్యమైనది. దీనిలో విజ్ఞానము వినోదతీ సమ్మిళితమైయున్నవి. కష్టపడి, చెమటోడ్చి పనిచేసి దేశసంపదను అభివృద్ధి చేయుటకు కృషి సల్పు రైతు కుటుంబముల కష్ట సుఖములు, ఒడిదుడుకులు, ఆర్థిక, సామాజిక జీవనము ఈ సంస్కృతిలో మనకు కనిపించును.

1. కొత్తపదాలు :

ప్రత్యక్షము; ఆయువుపట్టు; శుష్కము; పురాణములు; పాశ్చాత్య దేశములు;
దుర్ముహూర్తము. దృశ్యము; పులిజూదము; ఆర్థహృదయులు; ఒడిదుడుకులు.

2. అర్థాలు :

శుష్కము = నిస్సారం; ప్రాతిపదిక = ఆధారం; రసహీనము = రసములేనిది; మిక్కుటము = ఎక్కువ;
గోచరించు = కనిపించు; వర్జ్యము = విడువదగిన సమయం; శ్రుతపాండిత్యము = వినుటవల్ల
వచ్చిన పాండిత్యం; పరంపరాగతం = కాలక్రమమున వచ్చినది; ఇలవేలుపు = ఇంటి దేవుడు;
ఇంటిల్లిపాది = ఇంటిలో ఉన్నవాళ్ళందరు.

3. వ్యతిరేక పదాలు :

సందేహం × నిస్సందేహం
ప్రత్యక్షం × పరోక్షం.
విశ్వాసం × అవిశ్వాసం
ముహూర్తం × దుర్ముహూర్తం.

4. ప్రకృతి - వికృతి :

ద్వీపం	-	దీవి
హృదయం	-	ఎద, ఎడద.
విజ్ఞానం	-	విన్నానం
ఆశ్చర్యం	-	అచ్చెరువు
భక్తి	-	బత్తి
గృహం	-	గీము
కార్యం	-	కర్జం
వేషం	-	వేసం
భాష	-	బాస
దేవాలయం	-	దేవళం.

5. కింది పదాలను మీ సొంత వాక్యాలలో ప్రయోగించండి :

ఆటపట్టు;	ఇంటిల్లి పాది;	ఉగ్గుపాలు;	క్రమశిక్షణ;	ప్రతిబింబం;
అభివృద్ధి;	ఇలవేలుపు	వెన్నెముక;	సిరిసంపదలు;	మొక్కుబడి;
అడుగడుగున;	కన్నులకు కట్టు;	ముడుపు;	మార్గదర్శకం;	

6. సంధులు :

భారత	+	అవని	=	భారతావని	:	సవర్ణదీర్ఘ సంధి.
పంచ	+	అంగం	=	పంచాంగం	:	సవర్ణదీర్ఘ సంధి.
దేవ	+	ఆలయం	=	దేవాలయం	:	సవర్ణదీర్ఘ సంధి.
రామ	+	ఆలయం	=	రామాలయం	:	సవర్ణదీర్ఘ సంధి.
శివ	+	ఆలయం	=	శివాలయం	:	సవర్ణదీర్ఘ సంధి.
లోక	+	ఉక్తులు	=	లోకోక్తులు	:	గుణసంధి.
చెమట	+	ఓడ్డి	=	చెమటోడ్డి	:	అకార సంధి

7. సమాసాలు :

- సుఖసంతోషాలు : సుఖం మరియు సంతోషం - ద్వంద్వ సమాసం.
వినోద విలాసములు : వినోదం మరియు విలాసం - ద్వంద్వ సమాసం.
రామాయణ భారతములు : రామాయణం మరియు భారతం - ద్వంద్వ సమాసం.
కోరమీసం : కోరగా ఉండే మీసం - విశేషణ పూర్వ పద కర్మధారయం.
పంచాంగం : ఐదు అంగములు కలది - బహువ్రీహి సమాసం.

8. వివరణ :

పంచాంగం: తిథి, వార, నక్షత్ర, యోగ, కరణములు అనే ఐదు అంశాలతో కూడిఉన్న దాన్ని పంచాంగం అని అంటారు.

9. భాళీలను సరైన పదాలతో పూరించండి :

1. తెలుగు సీమకు రైతు _____ నిస్సందేహము.
2. ఈ సద్గుణములే రైతు _____ జీవితమునకు _____ చేకూర్చుచున్నవి.
3. రైతు _____ జీవితమున _____ కు ప్రత్యేక ప్రాధాన్యమున్నది.
4. రైతు గృహమున ఏ శుభకార్యము జరిగినను _____ పూజతో అది _____ కావలసి యుండును.
5. _____ అనుమాట రైతు _____ లో లేదు.
6. వర్షాలు సకాలమున పడకపోయినచో _____ పురాణము చెప్పించిన _____ కురియ గలవని _____ ల విశ్వాసము.

10. కింది ప్రశ్నలకు ఒకటి, రెండు వాక్యాలలో జవాబులు రాయండి :

1. పల్లెటూరి ప్రజలు దేనిమీద ఆధారపడియున్నారు?
2. తెలుగు సీమలోని రైతు జీవితం ఎలాంటిది?
3. రైతు జీవితంలో అడుగడుగున చూడవలసినవి ఏవి?
4. రైతుకు బాగా పరిచయమైన గ్రంథాలు ఏవి?
5. ఏయే చికిత్సలో రైతు నేర్పరి?
6. తెలుగు రైతును తలచుకోగానే, కనిపించే ఆతని ఆకారం ఏమిటి?
7. రైతును మేలుకొలిపే అలారం గడియారం ఏమిటి?

11. కింది ప్రశ్నలకు వివరంగా సమాధానాలురాయండి.

1. తెలుగుసీమలోని రైతు సాంస్కృతిక జీవితంలోని ప్రత్యేకతలేమిటి?
2. రైతులలో మిక్కుటమైనవి ఏవి?
3. రైతు పాటించే సంప్రదాయాలేమిటి?
4. రైతు ఏరువాక పున్నమిని ఎలా ఆచరిస్తాడు?
5. రైతులకు ఇష్టమైన ఆటలు ఏమిటి?
6. రైతుల గానాభిమానానికి తార్కాణాలు ఏమిటి?
7. రైతుకున్న వినోదాలను తెల్పండి?

12. కార్యకలాపాలు :

క్రింది విషయాల గురించి వివరాలు సేకరించండి :

- a. ఏరువాక పున్నమి b. తోలుబొమ్మలాట c. ఉగాది.

13. ఉపాధ్యాయులకు సూచన :

- a. విద్యార్థులకు జాతర గురించి పరిచయం చేయండి.
- b. రైతు జీవితాన్ని గురించి విద్యార్థిని విద్యార్థులతో ఒక చర్చా కార్యక్రమాన్ని నిర్వహించండి.
- c. గ్రామ జీవితం గురించిన చిత్రాలను విద్యార్థులకు ప్రదర్శింప చేయండి.
- d. వ్యవసాయ పనిముట్ల పేర్లను, వాటి ఉపయోగాలను విద్యార్థులకు తెలపండి.

5. యువకులు- సాహిత్యాభిరుచి

- డా. ఆశావాది ప్రకాశరావు

[దేశ భవితవ్యం యువతపై ఆధారపడి ఉంది. యువత మీదనే సమాజం ఆశలు నిలుపు కొన్నది. యువతకు దిశానిర్దేశం చేసే మహత్తరమైన సాధనం సాహిత్యం. మంచి పునాదుల మీద సాహిత్యాభిరుచి పెరగాలి. సాహిత్య శక్తి శ్రమించి కూర్చుకోదగినది. యువతరం సామాజిక ప్రగతిని సాధించేందుకు సాహిత్యాభిరుచి ఉపయుక్తం కావాలని, ఈ వ్యాసంద్వారా రచయిత డా. ఆశావాది ప్రకాశరావుగారు తమ సందేశాన్ని అందిస్తున్నారు.

మధుర కవి డా. ఆశావాది ప్రకాశరావుగారు 'అవధాని'గా చాలా ప్రసిద్ధులు. ప్రస్తుతం 'ఆంధ్ర పద్యసదస్సు' రాష్ట్ర అధ్యక్షులుగా పద్యకవితా వ్యాప్తికి ఎంతో కృషి చేస్తున్నారు.

యువకులు తీరని దాహానికి, నిరంతర చైతన్యానికి, అభ్యుదయానికి ప్రతీకలు. రేపు మీద చూపున్నది ఒక్క యువతకు మాత్రమే. యువత మీదనే సమాజము తన ఆశలు నిలుపు కొన్నదన్నా అతిశయోక్తి కాదు. అర్థవంతమైన మార్పును ఎప్పుడూ సహృదయతతో స్వీకరించడానికి సిద్ధంగా ఉంటుంది యువత.

ఇంత పటిష్టమైన యువతలో కూడ స్థూల దృష్టికి రెండు వర్గాలు గోచరిస్తాయి. ఒక వర్గం నిర్మాణాత్మకమైన, ప్రయోజనాత్మకమైన కృషిలో భాగస్వామియై, సదవగాహనతో ముందడుగు వేస్తూ, ఉత్తమ ఫలితాలను సాధిస్తూ, సామాజిక సాంస్కృతిక వికాసానికి, అచంచల దీక్షతో ముందడుగు వేస్తోంది. మరొక వర్గమేమో తాత్కాలిక కీర్తి కండాతికి, స్వప్రయోజనాలకు లోనై, స్వార్థపరుల క్రీనీడల్లో బలిపశువుల్లా తారాడుతూ వ్యక్తిత్వం చంపుకొని, విధ్వంసక చర్యల్లో పాల్గొంటూ నైతిక విలువలు లేనిదై జడత్వంతో జీవిస్తోంది.

ఒక ఉదాత్తకళపై అభిరుచి కలగడమనేది జన్మ సహజాతము. అది పూర్వజన్మ సంస్కారం వల్ల వస్తుందని సనాతనులు విశ్వసిస్తే, తల్లి తండ్రుల్లో రక్షనిష్టమైన గుణాల కారణంగా సాధ్యమవుతుందని ఆధునికులంటారు. పరిసర ప్రభావాలవల్ల అభిరుచి కలగడం, ఆ అభిరుచి అభివృద్ధి చెందడం సాధ్యమవుతుందనడం సత్యదూరం కాదు.

పెక్కు మంది రాజకీయ వేత్తలు సాధించలేని కార్యాన్ని ఒక్క సాహితీవేత్త మాత్రమే పరిష్కరించ గలడని నేటి యువతరం ప్రగాఢంగా విశ్వసిస్తోంది. రచనల్లో శ్లాఘనీయమైన సృజనాత్మక శక్తి ప్రదర్శిస్తూ సాహిత్యాన్ని కళాదృష్టితో కాక సామాజిక చైతన్యానికి ఉపయోగపడేలా మరమ్మత్తు చేస్తోంది. సాంప్రదాయబద్ధమైన నియమాలను ఛేదిస్తూ కొంగ్రొత్త సాహితీ ప్రక్రియలను ఆవిష్కరిస్తోంది. చదవాలనే అభిలాషతోపాటు చెప్పాలనే ఆసక్తి కూడా పెంచుకొంటోంది. అతిసామాన్యనిలో కూడ మూఢ దృక్పథాలు పెల్లగిస్తూ హేతువాదాన్ని ప్రచారం చేస్తోంది. భౌతిక వికాస విజృంభణలో గణనీయమైన స్థానాన్ని అందుకొంటోంది. యువతరంలోని ఈ సాహితీ పిపాసను ఎవరూ కాదనలేరు. అయితే ఇంతగా

అభివృద్ధి చెందుతున్న వీరి అభిరుచి పరిమిత వలయంలోనే పరిభ్రమిస్తూ వలసినంత ప్రగతి సాధించ లేక పోతోంది.

హేతువాదానికి ఆలంబనగా సాహిత్యం నడవాలంటారు యువకులు. హేతువాదం పేరిట భౌతిక సత్యాన్ని మాత్రమే ఆవిష్కరించటంతో, కళాధర్మం నశిస్తోంది. తదతీత సత్యాల్ని కనుగొని చెప్పజాలక పోతున్నారు. బాహ్యశరీరం, అంతఃశరీరం, బుద్ధి, మనస్సు, ఆత్మ అనేవి ఉత్తరోత్తర బలీయాలు. సంకుచితత్వం నుండి విశాల పరిధిలోనికి తీసికొనిపోగల మెట్లు. ఈ క్రమవికాసం సాహిత్య సృజనలో యువకులు విధిగా గుర్తించాలి.

సాహిత్యంలో తప్పనిసరిగా సమాజం చిత్రంపబడాలన్నది వీరి మతం. సాహిత్య స్రష్ట భౌతికంగా సమాజంలోనివాడే. కాబట్టి విధిగా సామాజిక స్పృహ రచనలో ఉంటుంది. అయితే అంతకంటే మానసిక జగత్తులో కూడ జీవిస్తుంటాడు. కాబట్టి కల్పన అవసరం. కల్పన కళామయ చిత్రణకు కారణ మవుతుంది. సంఘ సంస్కర్తల మీద రసవంతమైన సాహిత్యాన్ని సృష్టించవలసిన అవసరము లేనట్లే, రచయితల మీద సంఘాన్ని సంస్కరించ వలసిన బాధ్యత లేదు. హృదయాన్ని రసోన్ముఖంగా నడపడం ద్వారా హృదయం మంచికి అంకితమయ్యేలా మానవుణ్ణి మలచుతుంది సాహిత్యం. ఉపదేశమే ప్రధానంగా నడిస్తే అక్కడ రసపుష్టి నశిస్తుంది. అదొక ప్రచార నినాదంగా తయారవుతుంది.

ప్రాచీన సాహిత్యంలో సామాజిక స్పృహ లేదని, దాన్ని పూర్తిగా తుద ముట్టించాలంటోంది యువత. నేటి సత్ఫలితాలన్నీ అలనాటి విలువల్ని మధించగా వచ్చినవే అనే సత్యాన్ని విస్మరించరాదు. అయితే అప్పటి సాహిత్యాన్ని అట్లే వాడుకోవాలనడంలో అర్థంలేదు. సాహిత్య సమ్రాట్టులనదగినవారు వాటిని ప్రయోగ దృష్టితో రూపాంతర మొనర్చినట్లయితే, యువకులు ఆకర్షితులై అభిరుచి పెంచుకొంటారు.

రచన అందరికీ అర్థమయ్యేలా ఉండాలన్నది వీరి అభిలాష. అసలు ప్రజాకవులనబడేవారి రచనలు ఎంతమందికి అర్థమవుతున్నాయి! అర్థం కావాలంటూ సహజోక్తిలో చెప్పితే అది సాహిత్య స్థాయి నందుకుంటుందా? ఎదుట వ్యక్తిని కొంచెం సేపైనా ఆలోచింప చేయవలసిన అవసరం సాహిత్యానికి లేదు! ఇలా అందరికీ అందుబాటులో ఉండే భాషతో, భావాలతో రచన సాగాలి అని అనడంతో చాలా మంది యువకుల దృష్టిలో సాహిత్య శక్తి శ్రమించి కూర్చుకోదగినదిగా కనబడడం లేదు. సాహిత్య తత్వం ఎక్కువగా భావనా బలం మీద ఆధారపడి ఉంటుంది. ఆలోచనా బలాన్ని పుంజుకోవాలంటే, నిదానమైనా మంచి పునాదుల మీద సాహిత్యాభిరుచి పెరగాలి. ప్రాచీన ఆధునిక భావనలకు వడపోతగా తయారైన పద్య గద్య సంకలన గ్రంథాలను తరచు చూస్తూ, వీలయితే కొన్నింటిని కంఠస్థం చేయాలి. ఈ కృషి వల్ల ఎవరికి వారు సాహిత్యశిల్ప కళాభిజ్ఞతను తమకు తెలియకుండానే పొందగలరు.

“ఈ పుస్తకం సాహిత్య విలువలతో నిండింది. దీన్ని చదవండి” అని ఎవరైనా అంటే ఆ పుస్తకము సంపాదించుకోవడానికి తెలుగు పాఠకుడు చాలా ఇబ్బంది పడవలసి వస్తోంది. మార్కెట్లో దొరకదు. వ్యాపారదృష్టిమాని సంస్కృతి పెంచే యోచనతో పుస్తక ప్రచురణ జరగాలి. ఈనాడు తెలుగు నాట ఎన్ని ప్రతికలు వెలువడుతున్నా, అవన్నీ ఒకదాని కొకటి నీడగా వస్తున్నాయే తప్ప వివిధాభిరుచులతో భిన్న దృక్పథాలు గలవారికి ఉపయోగపడేలా ఉండడము లేదు. ఈ విషయాలలో మార్పువస్తే అభిరుచులు పెరిగే అవకాశం ఎంతయినావుంటుంది.

‘కమిట్ మెంట్’ యువకుల చైతన్యానికి పెద్ద ప్రతిబంధకంగా ఉంటూ సాహిత్యాన్ని ఉజ్జీవింప చేయడం లేదు. మేలుకోరి విలువల్ని పెంచే సద్విమర్శనల్ని కూడా సహృదయతతో స్వీకరింపదు. వీరికి నాయకత్వం వహించేవారు తమ “ఇమేజ్” పెంచుకోవడం కోసం తమనుండి వారు విడిపోకుండా ఉండాలని, వీరి ఆలోచనలోని లోపాలను కచ్చితంగా నిర్దేశించి చెప్పలేక పోవడంతో, యువకులు ఆత్మ విమర్శకు దూరమైన ఆదర్శాలను యాంత్రికంగా వల్లె వేస్తుంటారు.

ఏది నిత్యం చూస్తూ, వింటూ ఉంటామో దాని ప్రభావం కూడ అభిరుచుల్లో మార్పు తెస్తుంది. ఈ నాడు యువకులు వేగి లేచిందే వింటున్నవి చాలా వరకు బూతుపాటలు. బస్టాండులో చూస్తున్నవి అసభ్యకరమైన రచనలు. యువకుల బలహీనతల్ని, చాపల్యాన్ని రెచ్చగొడుతున్నాయి. సాహిత్య ప్రక్రియలో అగ్రస్థానమందుకొన్న నాటకం ఈనాడు చలనచిత్రమై, పేలవమైన అభిరుచులే కలిగిస్తోంది తప్ప ఉన్నత ప్రమాణాలను అందించడం లేదు. యువకుల మనసత్వాన్ని తీర్చిదిద్దడంలో, ఎంతో బాధ్యత వహించవలసిన కవులు, కళాకారులు అశ్లేల సాహిత్యాన్ని ప్రతిఘటించకపోతే యెలా?

ఒకనాడు విలువైన జానపదగేయాల నాలాపించే భిక్షకులు ఈనాడు సినిమా పాటలు పాడుతున్నారు. జీవిత సత్యాన్ని విశ్లేషిస్తూ, ఆలోచనామృతాన్ని పంచే అధ్యాపకులు తరగతి గదిలో ఊకదంపుడు పాఠాలు చెప్పుతున్నారు. ఊరి వెలుపల ప్రశాంత వాతావరణములో ఆటపాటల మధ్య పిల్లల్ని ఆనందింప జేయవలసిన పెద్దలు కృతక వినోదాల మధ్య ప్రొద్దు గడుపుతున్నారు. ఆయా పండుగలలో ఋతువులలో కానవచ్చే గీతి సంరంభం పల్లెలలో కనబడడం లేదు. ఈ విధంగా ప్రకృతి సహజమైన చేతన నశిస్తోంది. ప్రకృతి నేర్పే పాఠాలు యువత నేర్చుకోలేక పోతోంది. ఈ చైతన్యం పునరుజ్జీవించినప్పుడే యువకుల అభిరుచులలో స్పష్టమైన మార్పు వస్తుంది.

1. కొత్త పదాలు :

సమ్రాట్టు సనాతనులు అతిశయోక్తి రక్త నిష్ఠము.

2. అర్థాలు :

అచంచల దీక్ష = స్థిరమైన పట్టుదల; సనాతనులు = పూర్వకాలపు సంప్రదాయాలలో విశ్వాసం ఉన్నవారు; ఆధునికులు = ఈ కాలపు కొత్త భావాలు ఉన్నవారు; సమ్రాట్టు = చక్రవర్తి; సహజోక్తి = సహజమైన మాట; అతిశయోక్తి = అతిశయమైన మాట

3. వ్యతిరేక పదాలు :

అమృతం × విషం

సభ్యత × అసభ్యత

సత్యం × అసత్యం

4. పర్యాయపదాలు :

హృదయము : ఎడ, డెండము.

5. ప్రకృతి - వికృతులు :

భిక్షము - బిచ్చము

6. సంధులు :

1. క్రొంగొత్త = క్రొత్త + క్రొత్త = అమ్రేడిత సంధి.
2. రసోన్ముఖం = రస + ఉన్ముఖం = గుణసంధి.
3. సహజోక్తి = సహజ + ఉక్తి = గుణసంధి.
4. వివిధాభిరుచులు = వివిధ + అభిరుచులు = సవర్ణ దీర్ఘ సంధి.
5. పునరుజ్జీవం = పునః + ఉజ్జీవం = విసర్గ సంధి.

7. తప్పు, ఒప్పులను గుర్తించండి :

1. సాహిత్య ప్రక్రియలో అగ్రస్థానం అందుకోనిది నాటకం ()
2. ఈనాడు చలన చిత్రం పేలవమైన అభిరుచుల్నే కల్గిస్తోంది తప్పు ఉన్నత ప్రమాణాలను అందించడం లేదు ()
3. హేతువాదానికి ఆలబంసగా సాహిత్యం నడవాలంటారు ()
4. బాహ్యశరీరం, అంతఃశరీరం, బుద్ధి, మనస్సు, ఆత్మ అనేవి ఉత్తరోత్తరం బలీయాలు ()
5. సంఘ సంస్కర్తల మీద రసవంతమైన సాహిత్యాన్ని సృష్టించవలసిన అవసరం ఉంది ()

8. కింది పదాలను సొంత వాక్యాల్లో రాయండి :

1. ముందడుగు
2. మేలుకోరు.
3. ఆత్మవిమర్శ.
4. ఉత్తరోత్తరం బలీయాలు
5. ప్రచార నినాదం.

6. విపాస
7. వడబోత
8. పునరుజ్జీవం.
9. ఊకదంపుడు.

9. కింది ప్రశ్నలకు ఒకటిరెండు, వాక్యాలలో జవాబులు రాయండి :

1. యువకులు ఏ లక్షణాలకు ప్రతీకలు?
2. రేపుమీద చూపున్నది ఎవరికి?
3. ఎవరి మీద సమాజం ఆశలు నిలుపుకొన్నది?
4. రాజకీయవేత్తలు సాధించలేని కార్యాన్ని ఎవరు పరిష్కరించగలరని యువతరం విశ్వసిస్తోంది?
5. దేని వలన కళాధర్మం నశిస్తుంది?
6. సాహిత్య తత్వం దేనిమీద ఆధారపడి ఉంటుంది?
7. ఏది సత్యదూరం కాదు?
8. కవులు, కళాకారుల బాధ్యత ఎలాంటిది?
9. కవులు, కళాకారులు దేనిని ప్రతిఘటించాలి?
10. యువకుల అభిరుచుల్లో స్పష్టమైన మార్పు ఎప్పుడు వస్తుంది?
11. ఉత్తరోత్తరం బలీయాలు ఏవి?
12. ఆలోచనా బలాన్ని పుంజుకోవాలంటే ఏం జరగాలి?
13. రసపుష్టి ఎందువల్ల నశిస్తుంది?

10. కింది ప్రశ్నలకు నాలుగైదు వాక్యాలలో జవాబులు రాయండి :

1. యువత స్థూల దృష్టికి గోచరించే వర్గాలను వివరించండి.
2. యువతరం సాహిత్య విపాస ఎలాంటిదో వివరించండి.

3. సాహిత్య సృజనలో యువకులు విధిగా గుర్తించాల్సిన క్రమవికాసం ఎటువంటిదో తెల్పండి?
4. సాహిత్యాన్ని గురించి యువత అభిమతం ఎలాంటిది?
5. సాహిత్య శక్తిని గురించి యువత అభిప్రాయం ఎలాంటిది?
6. సాహిత్య కళాభిజ్ఞతను ఎలా పొందవచ్చు?
7. ఏ విషయాల్లో మార్పువస్తే అభిరుచులు పెరిగే అవకాశం ఉంటుంది?
8. 'కమిటీమెంట్' గురించి రచయిత అభిప్రాయాన్ని తెల్పండి?
9. అశ్లేల సాహిత్య ప్రభావాన్ని వివరించండి.

11. కింది ప్రశ్నలకు పది, పన్నెండు వాక్యాలలో జవాబులు రాయండి :

1. సాహిత్యంపై యువకుల అభిప్రాయాలను తెల్పండి.
2. 'యువకులు - సాహిత్యాభిరుచి' ఆధారంగా రచయిత అభిప్రాయాలను వివరించండి.

12. కింది ఖాళీలను పూరించండి :

1. యువకులు తీరని దాహానికి, నిరంతర చైతన్యానికి, అభ్యుదయానికి _____
2. రేపు మీద చూపున్నది ఒక్క _____ కు మాత్రమే.
3. పెక్కుమంది రాజకీయవేత్తలు సాధింపలేని కార్యాన్ని ఒక్క _____ మాత్రమే పరిష్కరించగలడు.
4. అర్థం కావాలంటూ _____ లో చెప్పితే అది సాహిత్య స్థాయినందు కొంటుందా?
5. సాహిత్యతత్వం ఎక్కువగా _____ మీద ఆధారపడి ఉంటుంది.

13. విద్యార్థులకు సూచనలు :

1. ప్రాచీన కావ్యాలలోని కొన్ని ప్రసిద్ధమైన పద్యాలను, శతక పద్యాలను, జానపద గేయాలను, వచనకవితలను కంఠస్థం చేయండి.
2. లోకోక్తులను, సామెతలను సేకరించండి.
3. స్నేహితులతో కలిసి కవులు, రచయితలు వారి రచనల్ని గురించి చర్చించండి.

14. అధ్యాపకులకు సూచనలు :

1. ప్రాచీన కావ్యాలలోని పద్యాలను, ఆధునిక కావ్యాలలోని పద్యాలను, పాటలను, జానపదగేయాలను పాడి వినిపించండి. విద్యార్థులచే పాడించండి.
2. నన్నయ, తిక్కన, శ్రీనాథ, పోతన, వేమన, గురజాడ, వీరేశలింగంపంతులు, జాషువా, శ్రీ శ్రీ తిలక్, శేషేంద్ర శర్మ, బోయి భీమన్న, సినారె మొదలైన కవులను, రచయితలను గురించి వివరించండి.
3. తెలుగు సాహిత్యంలో ప్రసిద్ధ కథకులు, నవలా రచయిత్రుల రచనల్ని గురించిన విశేషాలను బోధించి, విద్యార్థుల్లో మంచి అభిరుచిని, సృజనాత్మక ప్రతిభను, సామాజిక చింతనను వెలుగులోకి తీసికొని రావటానికి ప్రయత్నించండి.

@KTBS
NOT TO BE REPUBLISHED